

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**TÜRK ORTAÖĞRETİM SİSTEMİNDE OKULLARIN
AKREDİTASYON YETERLİK DÜZEYLERİ
(SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sencer KOYUNCU

**Enstitü Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri
Enstitü Bilim Dalı : Eğitim Yönetimi ve Denetimi**

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. H. Basri GÜNDÜZ

MART-2007

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**TÜRK ORTAÖĞRETİM SİSTEMİNDE OKULLARIN
AKREDİTASYON YETERLİK DÜZEYLERİ
(SAKARYA İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Sencer KOYUNCU

Enstitü Anabilim Dalı :Eğitim Bilimleri

Enstitü Bilim Dalı :Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Bu tez 06/03/2007 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı

Jüri Üyesi

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Aytekin İŞMAN Yrd. Doç Dr. H.Basri GÜNDÜZ Yrd. Doç. Dr. Murat İSKENDER

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Sencer KOYUNCU

27/03/2007

ÖNSÖZ

Akreditasyon, bu terimle birlikte gelen uluslararası denklik kavramları gün geçtikçe önem kazanan kavramlardır. Akreditasyon kavramı öncelikli olarak ticaret ve sanayi alanında malların ülkeler arasında dolaşıma çıkması ve diğer ülkelerdeki üretim kriterlerine uygun olması için başlatılmış bir sistemdir.

Globalleşen dünyada akreditasyon sistemi hemen hemen bütün alanlarda kullanılmaya başlanmıştır. Eğitim de bu alanlardan yalnızca biridir. Özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde verilen eğitimlerin birbirleri tarafından tanınması ve eğitim kalitesinin artması akreditasyon sisteminin getirilerinden sayılabilir. Bu nedenle bu çalışmada Sakarya İli Merkeze bağlı ortaöğretim kurumlarının akreditasyon yeterlik düzeyleri incelenmeye değer bulunmuştur.

Çalışmam boyunca gösterdikleri her türlü destek ve yardımları için danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Hasan Basri Gündüz'e, istatistik çalışmalarım boyunca yardımlarını esirgemeyen Sayın Yrd.Doç.Dr. Bayram Çetin'e teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca bana evini açan ve kendimi evimde hissettiren sevgili halam ve enişteme ayrıca dualarını hiç esirgemeyen sevgili teyzem ve anneanneme teşekkür ederim.

Son olarak ta çalışmamın başlangıcından son anına kadar desteklerini ve yardımlarını hep yanımda hissettiğim canım ailem ve sevgili hayat arkadaşım Yasemin'e teşekkür ederim.

Siz olmadan başaramazdım.

Sencer KOYUNCU

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
ÖZET	xii
SUMMARY	xiii

GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
1.1. Küresel Gelişmeler ve Akreditasyon Olgusu.....	9
1.2. Akreditasyonu Oluşturan Kavramlar.....	10
1.2.1. Kalibrasyon ve Test Laboratuvarları.....	10
1.2.2. Ürün veya Hizmet Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar.....	11
1.2.3. Kalite Sistem Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar.....	11
1.2.4. Personel Belgelendirmesi Yapan Kuruluşlar.....	11
1.3. Akreditasyon Kavramı.....	12
1.4. Eğitimde Akreditasyon.....	17
1.5. Akreditasyonun Amacı ve İşlevi.....	23
1.6. Akreditasyon Kurumları.....	25
1.6.1. Uluslararası Alanda Akreditasyon.....	26
1.6.2. Uygunluk Değerlendirme İşlemlerinin Karşılıklı Tanınması.....	27
1.6.3. Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları.....	27
1.6.4. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği Örgütü.....	28
1.6.5. Uluslararası Akreditasyon Forumu.....	28
1.6.6. Uluslararası Amerikan Akreditasyon Birliği.....	28
1.6.7. Asya Pasifik Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği Örgütü.....	29
1.6.8. Avrupa Birliğinde Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları.....	29
1.7. Türkiye’de Akreditasyon.....	30
1.8. Akreditasyon Süreci.....	31
1.8.1. Durum Raporu Hazırlanması.....	31
1.8.1.1. Durum Raporu Çalışması.....	33

1.8.1.2. Raporun Yapı ve Organizasyonu.....	33
1.8.1.3. Durum Raporu Hazırlama Komitesi.....	34
1.8.1.4. Raporun Yazılması.....	34
1.8.2. İnceleme.....	35
1.8.2.1. Okular Komisyonu.....	35
1.8.2.1.1. Komisyon Çalışanları.....	36
1.8.2.1.2. Komisyon Programları ve Faaliyetleri.....	37
1.8.2.2. Yüksek Öğretim Kurumları Komisyonu.....	38
1.8.3. Değerlendirme ve Akreditasyon.....	38
1.8.3.1. Değerlendirme İşlemi.....	38
1.8.4. Akreditasyon İçin Başvuru Koşulları ve Akreditasyon Kriterleri.....	39
1.9. Akreditasyon Kriterleri.....	40
1.10. Akreditasyon Prosedürü.....	44
1.10.1. Üyelik İçin Yapılması Gerekenler.....	46
1.10.2. Ön Kabul.....	46
1.10.3. Bir Kuruma Karşı Şikayet Duyurusunda Bulunma.....	47
1.10.4. Komisyona Karşı Şikayetler.....	48
1.10.5. Komisyonun Denetlenmesi.....	48
1.11. Orta Dereceli Okullar İçin Akreditasyon Standartları.....	51
1.11.1. Eğitim ve Öğretim Standartları.....	51
1.11.2. Destek Standartları.....	53
1.12. İlgili Araştırmalar.....	57

BÖLÜM 2: YÖNTEM

2.1. Çalışmanın Metodolojisi.....	59
2.2. Çalışmanın Evreni.....	59
2.3. Araştırmanın Örnekleme.....	60
2.4. Ölçme Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanışı.....	63
2.5. Verilerin İşlenmesi ve Analizi.....	64

BÖLÜM 3: BULGULAR VE YORUM

3.1. Alt Problemlere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri.....	68
--	----

3.2. Alt Problemlere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin T-Testi Karşılaştırılmaları.....	77
3.3. Alt Problemlere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri, Varyans Analizleri ve Görsel Destek Şekilleri.....	84
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	103
KAYNAKÇA.....	107
EKLER.....	116
ÖZGEÇMİŞ.....	122

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1:	Sakarya İl Merkezindeki Ortaöğretim Kurularında Görev Yapan Öğretmen Sayıları.....	59
Tablo 2:	Örnekleme Oluşturan Okullar Ve Öğretmen Sayılarının Dağılımı.....	63
Tablo 3:	Akreditasyon Yeterlik Düzeyleri Ölçeğindeki Maddelerin Akreditasyon Kriterlerine Göre Dağılımı.....	64
Tablo 4:	Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları Ve Okullarının Vizyonuna İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri....	67
Tablo 5:	Okulların Örgütlenme Düzeyleri’ne İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri.....	68
Tablo 6:	Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyi’ne İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri.....	68
Tablo 7:	Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması Ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyi’ne İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	69
Tablo 8:	Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyi’ne İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	70
Tablo 9:	Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi’ne İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	71
Tablo 10:	Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımlarına Ve Yönetim Anlayışları’na İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	72
Tablo 11:	Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı – Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici Ve Esnekliği Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	72

Tablo 12:	Okulda Kullanılan Denetleme Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği Ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olması'na İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	73
Tablo 13:	Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması'na İlişkin Öğretmen Ve Yönetici Görüşleri.....	74
Tablo 14:	Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları Ve Okullarının Vizyonu Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	75
Tablo 15:	Okulların Örgütlenme Düzeyleri Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	76
Tablo 16:	Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyi Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	76
Tablo 17:	Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması Ve Bu Kaynakların Öğrencilerin Hizmetinde Olması Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	77
Tablo 18:	Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçlerin Ve Müfredatın Yeterlik Düzeyi Konusunda Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	78
Tablo 19:	Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyleri Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	78
Tablo 20:	Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları Ve Yönetim Anlayışları Konusunda Öğretmen Ve Yöneticilerin Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	79

Tablo 21:	Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı – Eleştirel Düşünmeye Sevk Ediciliği Ve Esnekliği Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	80
Tablo 22:	Okulda Kullanılan Denetleme Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği Ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanığına Sahip Olması Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	81
Tablo 23:	Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması Konusunda Öğretmen Ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu.....	82
Tablo 24:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları Ve Okullarının Vizyon Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri.....	83
Tablo 25:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları Ve Okullarının Vizyonuna İlişkin Varyans Analizi Tablosu.....	83
Tablo 26:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulların Örgütlenme Düzeylerinin Betimsel Analizleri.....	85
Tablo 27:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulların Örgütlenme Düzeylerinin Varyans Analizi Tablosu.....	86
Tablo 28:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri.....	87
Tablo 29:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterli Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu.....	87
Tablo 30:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması Ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyinin Betimsel İstatistikleri.....	89

Tablo 31:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması Ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu.....	89
Tablo 32:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri.....	91
Tablo 33:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu.....	91
Tablo 34:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Sosyal İmkanların Yeterlik Düzeyinin Betimsel Analizleri.....	93
Tablo 35:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Sosyal İmkanların Yeterlik Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu.....	93
Tablo 36:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları Ve Yönetim Anlayışlarının Betimsel İstatistikleri....	95
Tablo 37:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları Ve Yönetim Anlayışlarının Varyans Analizi Tablosu.....	95
Tablo 38:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı – Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici Ve Esneklik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri.....	96
Tablo 39:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı – Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici Ve Eneklik Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu.....	97

Tablo 40:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulda Kullanılan Denetleme Ve Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği Ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olma Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri.....	98
Tablo 41:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulda Kullanılan Denetleme Ve Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği Ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olma Düzeylerinin Varyans Analizi Tablosu.....	99
Tablo 42:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması Konusunda Betimsel İstatistikleri.....	100
Tablo 43:	Öğretmen Ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması Konusunda Varyans Analizi Tablosu.....	101

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:	Akreditasyon Şeması.....	15
Şekil 2:	Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Vizyon ve Beklenti Düzeylerinin Ortalaması.....	85
Şekil 3:	Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarının Örgütlenme Düzeyleri Ortalaması.....	86
Şekil 4:	Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyleri Ortalaması.....	88
Şekil 5:	Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri yeterli Ölçüde Karşılabilme Düzeylerinin Ortalaması.....	90
Şekil 6:	Okul Türlerine Göre Eğitim-Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçler İle Müfredatın Yeterlik Düzeyleri Ortalaması.....	92
Şekil 7:	Okul Türlerine Göre Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi Ortalaması.....	94
Şekil 8:	Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşım ve Yönetim Anlayış Düzeyleri Ortalaması.....	96
Şekil 9:	Okul Türlerine Göre İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Güncel – Yaratıcı ve Eleştirel Düşünceye Sevk Edici Olma Düzeyinin Ortalaması.....	97
Şekil 10:	Okul Türlerine Göre Kullanılan Denetleme ve Değerlendirme Sistemlerinin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanığına Sahip Olma Düzeylerinin Ortalaması.....	100
Şekil 11:	Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Duygusu Uyandırma Düzeyinin Ortalaması.....	102

Kısaltmalar

AB	:Avrupa Birliği
AEA	:Avrupa Ekonomik Alanı
AET	:Avrupa Ekonomik Topluluğu
AK	:Avrupa Konseyi
AKK	:Akreditasyon Kontrol Konseyi
APLAC	: <u>Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation</u> (Asya Pasifik Laboratuvar Akreditasyon İşbirliği Örgütü)
APEC	:Asia Pasific Economic Cooperation (Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği)
ATAD	:Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
CE	:Community Europe (Avrupa Topluluğu)
CEF	:Common European Framework (Ortak Avrupa Çerçevesi)
DG	:Değerlendirme Grubu
DTÖ	:Dünya Ticaret Örgütü
GKG	:Genel Kurumsal Gereksinimler
IAAC	:Inter American Accreditation Cooperation (Uluslararası Amerikan Akreditasyon Birliği)
IAF	:International Accreditation Forum (Uluslararası Akreditasyon Forumu)
ILAC	:International Labrotuary Accreditation Cooperation (Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon İşbirliği Örgütü)
ISO	:International Standards Organisation (Uluslararası Standartlar Örgütü)
KFK	:Kurumsal Faaliyet Konseyi
KTA	:Karşılıklı Tanıma Anlaşması

MORI	:Market & Opinion Research International (Uluslararası Kamuoyu Araştırma Merkezi)
NAFTA	:North Atlantic Free Trade Agreement (Kuzey Atlantic Serbest Ticaret Anlaşması)
OK	:Okullar Komisyonu
TKY	:Toplam Kalite Yönetimi
TSE	:Türk Standartları Enstitüsü
TÜRKAK	:Türkiye Akreditasyon Kurumu
UNIDO	:United Nations Industrial Development Organization (Birleşmiş Milletler Sınâî Kalkınma Teşkilatı)
YÖK	:Yüksek Öğretim Kurumu
YÖKK	:Yüksek Öğretim Kurumları Konseyi

Tanımlar

Lise; Sekiz yıllık ilköğretimden sonra en az üç yıllık bir eğitimle hayata veya yükseköğretime hazırlayan ortaöğretim kurumu

Akreditasyon; Belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanması işlemidir.

Tezin Başlığı: Türk Ortaöğretim Sisteminde Okulların Akreditasyon Yeterlik Düzeyleri (Sakarya İli Örneği)

Tezin Yazarı: Sencer KOYUNCU **Danışman:** Yard. Doç. Dr. H. Basri GÜNDÜZ

Kabul Tarihi: 06/03/2007

Sayfa Sayısı: xiii (ön kısım) + 115 (tez) + 7 (ekler)

Anabilimdalı: Eğitim Bilimleri

Bilimdalı: Eğitim Yönetimi ve Denetimi

Bu çalışmada eğitim akreditasyon kriterleri incelenmiş, ortaöğretim kurumlarındaki akreditasyon yeterlik düzeyleri, bu kriterlere öğretmenlerin ve yöneticilerin bakışları ve aralarındaki farklılıklar araştırılmıştır.

Bu araştırma betimsel yöntemle yapılmış bir alan taraması niteliğindedir. Araştırma evrenini Sakarya ili merkez ortaöğretim okullarında görev yapan 1138 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini evrenden tabakalı yöntemle alınan 300 öğretmen ve yönetici oluşturmaktadır. Öğretmenlere ve yöneticilere araştırmacı tarafından geliştirilen ve kişisel bilgiler ile genel akreditasyon kriterlerini içeren beşli Likert ölçeğinde anket uygulanmıştır.

Okul yöneticilerinin verdiği cevaplar doğrultusunda SPSS programı kullanılarak okullara göre öğretmen ve yöneticilerin görüş ortalamaları, N sayıları alınmış, öğretmenler ve yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını saptamak için T testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 olarak alınmıştır. Ayrıca okullara göre görüşler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını saptamak için tek yönlü varyans analizi yapılmış, farkın anlamlı olduğu boyutlarda, anlamlı farkın hangi boyutlar ve hangi okul türleri arasında olduğunu saptamak için sheffee testi yapılmıştır. Son olarak ise bu farklılıklar görsel destek olması amacıyla da okulların ortalamalarına ait grafiklerle desteklenmiştir.

Görüş ortalamaları doğrultusunda 0,00-0,079 kesinlikle yetersiz, 0,08-1,59 yetersiz, 1,60-2,39 kısmen yeterli, 2,40-3,19 yeterli ve 3,20-4,00 kesinlikle yeterli olarak nitelendirilmiştir.

Görüşlerin analiz edilmesi sonucu tüm alt kategorilerde öğretmen ve yönetici görüşleri arasında farklılıklar bulunmuş ve bütün okul türlerinde bu görüş farkı yöneticiler lehine olarak saptanmıştır. Tüm okul türlerinde ki yöneticiler öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde görüş ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak araştırmaya katılan öğretmen ve yöneticilerin okulları için verdikleri cevaplar sonucunda okulların birçok alt başlıkta akredite edilmeye hazır olmadıkları veya genel akreditasyon kriterlerini taşımadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada elde edilen bulguların Türkiye’de eğitim kurumlarının ortaöğretim kademesinde bulunan öğretmenlere ve yöneticilere ışık tutacağı, okullarının uluslararası denklik konusunda tam olarak hangi noktada olduklarını görmeleri açısından kendilerine fikir vereceği ve Türk ortaöğretim sistemi üzerine çalışma yapacak olan araştırmacılara bu konuda katkıda bulunacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akreditasyon, Eğitim ve Akreditasyon, Liseler ve Akreditasyon

Title of the Thesis: The Accreditation Sufficiency Level in Turkish High School Education System (Sample of Sakarya)

Author: Sencer KOYUNCU

Supervisor: Ass Prof. Dr. H. Basri GÜNDÜZ

Date of Admission: 06/03/2007

Number of pages: xiii (pre text) + 115 (main body) +
7 (appendices)

Department: Education Sciences

Subfield: Education Management and Inspection

In this research, accreditation criteria of education are examined, the accreditation sufficiency levels of high schools and the teachers' and directors' approach to these criteria and the differences between them are researched.

In this field survey, descriptive method is used. The universe of the research consists of 1138 teachers and directors working at high schools in the city centre of Sakarya. The sample(study group) of the research consists of 300 teachers and directors that are extracted from the universe by using the method of Layering. A questionnaire of likert scale with five options that consists of personal information and general accreditation criteria and that is prepared by the researcher is applied to the teachers and directors in the study group.

In accordance with the answers given by the school directors, the average of the views of the teachers and directors and their numbers are obtained by using SPSS and T-Test is applied to establish whether there is a meaningful difference between the views of the teachers and directors or not. The meaningfulness level is 0.05. In addition, one-way variance analysis is applied to see if there is a meaningful difference among the views in accordance with schools, in dimensions where there is a meaningful difference, Scheffe Test is applied to see in which dimensions and school types this meaningful difference takes place. Finally, these differences are supported with graphics of averages of schools to have a visual support.

In accordance with the average of views, 0,00-0,079 is certainly insufficient, 0,08-1,59 is not sufficient, 1,60-2,39 is partially sufficient, 2,40-3,19 is sufficient and 3,20-4,00 is certainly sufficient.

As a result of the analysis of all the views, differences are found between the views of teachers and directors taking place in all of the sub-categories and in all of the schools, this difference in the views, is established in favor of the directors. Directors in all types of schools have expressed higher levels of views.

Under the light of answers given by the teachers and directors, it has been understood that schools are not ready to be accredited in many sub-titles and they do not bear the general accreditation criteria.

It is hoped that the findings of the research will enlighten the teachers and directors who are working at high schools in Turkey, give some clues to schools to see at what point they are standing on the international accreditation issue and assist to researchers who will make research on Turkish High School Education System on the subject.

Keywords: Accreditation, Education and Accreditation, High Schools and Accreditation

GİRİŞ

Örgütlerin yaşamlarındaki en büyük tehlikelerden biri de yeniliklere ve değişikliklere yeterli düzeyde ayak uyduramayıp dağılmalarıdır. Globalleşen dünyada tüm sektörlerde oluşan küreselleşme dalgasının bir sonucu olarak doğan kalite ve standartlar olgusu akreditasyon sürecini doğurmuş ve her sektörde oluşan bu standartlar değişik standart saptama örgütlerini ve bunun sonucu da akreditasyon kuruluşlarını oluşturmuştur.

Dünyadaki eğitim sektörleri de kendi bağımsız veya devlete bağlı akreditasyon kurumlarını oluşturmuş ve eğitim koşullarını bu kuruluşların belirlediği uluslararası standartlar ışığında yeniden yapılandırmışlardır. Bu yapılanma karşısında Türk eğitim sisteminin de ayakta kalabilmesi ve uluslararası arenada rekabet edebilmesi açısından akreditasyon kurumlarının biran önce oluşturulması ve gerek devlet gerekse özel sektör okullarının akredite edilmesi önemlidir.

Bu çalışmada akreditasyon, akreditasyon kurumları, akreditasyon standartları, dünyadaki akreditasyon sistemleri üzerinde durulmuş, bu alanda yapılan çalışmalar incelenmiş, bu kavramlara açıklık getirilmeye çalışılmış, okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin bu kavramlara yönelik bakış açıları incelenmiş, akreditasyon'un gerekliliği ve Türk ortaöğretim sistemindeki yeri üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Yaşanmaya devam eden bir süreç olarak küreselleşme, daha önceden var olan birçok kategoriye geçersiz kılmaktadır. Küreselleşmenin çok yönlü bir kuşatma oluşturduğu, dolayısıyla eğitim alanının da bu kuşatmanın etkilerinden uzak kalamayacağı açık bir gerçektir.

Küreselleşmenin eğitim politikalarına dört alanda özetlenebilecek bir etkide bulunacağı düşünülmektedir. Bunlar; kararsal, kurumsal, dağıtımsal ve yapısal alanlardır (Durmuş,2001:1).

Harcamaların makro düzeyde gerçekleştirilmesi eğitime ayrılan payın daha da azalması yönünde bir baskı yaratacaktır. Devlet harcamalarının sınırlandırılması öğretim koşullarının kötüleşmesine, eğitimin özelleşmesine ya da ticarileşmesine yol

açacaktır. Eğitim ürünleri, dolayısıyla uluslararası karşılaştırmaya tabi tutulacak ve bu da karar alma sürecinde baskı ve kısıtlamalar yaratacaktır.

Okullarda eğitim teknolojilerinin kullanılmasına yönelik istekler de daha çok talep bulacaktır. Bunun olası etkisi de bir yandan teknoloji destekli eğitim ortamı oluşturmaya yönelik yapıları zorlayacak diğer bir yandan ise uluslararası standardizasyon (akreditasyon) çalışmalarını ortaya çıkaracaktır.

Dağıtımsal ve yapısal bağlamda ise toplumsal güçlerin eğitim sistemleri üstünde etkileri artarken bu da devletin eğitim üstündeki söz söyleme yetkisini azaltacaktır. Bu süreçte ise küresel karşılaştırmaların bir sonucu olarak sosyal hayatta olduğu gibi eğitim sistemlerinde de kitle iletişim aletlerinin yeri ve önemi artacak, bilişim sektörü ve firmaları eğitim sistemlerine dâhil olacaklardır.

Belirtilen faktörlerin yanı sıra dünya ticaretindeki serbestleşmenin de etkisiyle eğitim sektörünün kar getireceği düşüncesi, ticari bir obje olarak getirisinin yüksek olacağı ülkelere kayması uluslararası şirketlerin bu ülke veya bölgelere yatırım yapmasını olanaklı kılacaktır. Bunun sonucunda ülkeler eğitim politikalarını gözden geçirip uluslar arası standartlara göre yeni politikalar belirlemek zorunda kalacaklardır.

Bilgi çağını yaşayan dünyamızda, kalite ve standart kavramları gittikçe önemi artan kavramlar arasında yer almaktadır (Rehber,2002:15). Kalite kavramına farklı açılardan yaklaşan çeşitli araştırmacılar bu kavramı şu şekillerde tanımlamışlardır:

Feigenbaum (1983) kaliteyi bir örgütün yönetimi olarak, Hoshin (1986) ise kayıpları yaşamadan kayıp ve eksikliklerin düzeltilip önlenmesi olarak tanımlamaktadır.

Salmanson'a (2001:87) göre ise kalite bir mal, hizmet veya işlemin niteliklerinin belirli talepleri karşılama yeteneğidir.

Kalitenin öneminin daha da anlaşılması ile hayatımıza giren bir başka kavram ise standart kavramı olmuştur. Her alanda kalitenin ön plana çıkması ile birlikte üreticiler bu kalitenin sürekliliğini sağlayabilmek için kendi içlerinde belirli standartlar geliştirmişler ve ürünlerini bu standartlar çerçevesinde oluşturmaya başlamışlardır.

Standart, belirli yasaya, ölçülere uygun olan anlamına gelmektedir (TDK Sözlüğü,2006). ISO (International Standards Organization)'ya (2002) göre standart,

sürekli arz eden kural, yönlendirme ve karakteristiklerin tanımlanmasında kullanılan, teknik özellik veya kesin ölçütleri içeren ürün, malzeme, süreç ve servislerin bu sonuçlara göre uyarlandığı anlaşma metnidir.

TMMOB (2000), standart kavramını bir ürün, tasarım veya sürecin belirlenmiş niteliklerinin ya da performansının, üzerinde mutabık kalınmış bir tanımı ya da ölçmesi olarak tanımlamaktadır. Standartların geliştirilmesinde temel olan süreçler, ülke içi ve uluslararası ticaretin vazgeçilmez bileşenidir. Standartlar en etkili teknoloji aktarım yöntemidir ve uluslararası standartlar dünya ölçeğinde bir aktarım mekanizması sağlarlar.

Standart kavramı zamanla çeşitlilik göstermiş ve güvenlik, sağlık, hukuk alanlarında da belirli standartlar oluşturulmuştur. Bu standartları denetleyecek ve ilgili kurumların bu standartları karşıladıklarını belgelendirecek ulusal ve uluslararası kuruluşların oluşturulmasıyla hemen hemen her alanda aynı standartları benimseyen aynı kalitede ürün üretmeye çalışan bir sistem yapılandırılmaktadır. Kıta Avrupa'sının birleşerek önce A.E.T. (Avrupa Ekonomik Topluluğu) ve daha sonra A.B' yi (Avrupa Birliği) kurmaları ve her alana standartlar getirmeleri buna en güzel örnektir.

Yine Avrupa Birliği içinde kurumsallaşan CEF (Common European Framework) de eğitim alanında Avrupa Birliği ülkeleri içinde tek bir standart oluşturma çabasıdadır. Bu çalışmanın amacı Avrupa birliği'ni oluşturan ülkelerde eğitim birliğinin sağlanmasıdır.

Bu noktada uluslararası tanınırlık, diğer adıyla akreditasyon kavramının önemi giderek artmaktadır. Akreditasyon sadece bir sistem değil, tamamlanması çok uzun süren bir süreçtir ve bu süreci oluşturan çeşitli kavramlar vardır. Bu kavramlar belgelendirme, belgelendirme kuruluşu, belge ve standart terimleridir. ISO (2002)'nin (Uluslararası Standartlar Örgütü) yaptığı tanımlamalara göre bu kavramlar şöyle açıklanmaktadır;

Belgelendirme, tanımlanmış bir ürün, işlem veya hizmetin belirli bir standart veya ayrı bir dokümana göre yeterli uygunlukta olduğunun bağımsız bir makam tarafından belgelendirilmesi faaliyetidir.

Belgelendirme Kuruluşu, uygunluk belgelendirmesi yapan kuruluştur.

Belge, faaliyet alanına göre, yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu alanlarda belge vermek üzere yetkilendirilen özel veya kamu laboratuvarları, muayene ve belgelendirme kuruluşları tarafından düzenlenen, standart ve teknik düzenlemelere uygunluğu gösteren belgeler ile ilgili mevzuat çerçevesinde zorunlu alanlar dışında kalan standart ve teknik düzenlemelere uygunluğu gösteren belgelerdir.

Standart, mutabakat sağlanmış ve kabul edilmiş bir kurumca onaylanmış, mevcut şartlar altında en uygun seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan, ortak ve tekrar eden kullanımlar için, faaliyetler ve sonuçlarıyla ilgili kurallar, kılavuzlar veya karakteristikler ihtiva eden dokümandır.

Akreditasyon ise tüm bu tanımları içeren bir çeşit tanınırlık sürecidir. Akreditasyon, ürün/hizmet, kalite yönetim sistemi, çevre yönetim sistemi ve personel belgelendirmesi yapan kuruluşların, laboratuvarlar, muayene ve deney kuruluşlarının belirli görevleri yapmaya yeterli olduklarının uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre değerlendirilerek onaylanması, belgelendirilmesi ve devamının sağlanması faaliyetidir (Walker,2005).

Akreditasyon aynı zamanda bir örgütün veya unvan veren bir programın güvenilirliğini ve kamu imajını sağlamaya çalışan bir belgelendirme bütünüdür ve gelişme ve kontrol ile ilgilidir (ITU,2004).

Daha iyi hizmet sağlamayı amaçlayan ihtiyari akreditasyon sistemleri, sertifikasyon hizmeti sunucularına, gelişmekte olan pazar için gerekli güven, emniyet ve kalite düzeyine erişebilme amacıyla hizmetlerini geliştirmelerini sağlayacak uygun çerçeveyi oluşturabilir; bu sistemlerin sertifikasyon hizmeti sunucuları arasında en iyi uygulamanın gelişimini desteklemesi gereklidir; sertifikasyon hizmeti sağlayıcıları bu akreditasyon sistemine katılmakta ve bundan yararlanmakta serbest olmalıdır (A.B Resmi Gazetesi)

Bu tanımlardan yola çıkıldığında, akreditasyon belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanmasıdır. Yukarıda da açıklandığı gibi, standartlar ve akreditasyon belirli bir otoritenin varlığına işaret eder. Bu otorite, tanımda da açıklandığı gibi

yasalarca belirlenebildiği gibi, gelenekler çerçevesinde veya ortak anlayış çerçevesinde de belirlenebilir.

Akreditasyonu gerçekleştiren kuruluşlar uluslararası veya ulusal, devlete ait veya özel kuruluşlar olabilirler. Ancak en önemli ortak noktaları tüm kuruluşların aynı alanda aynı standartlar üzerine akredite belgesi verebilmesidir.

Bu doğrultuda yapılan çalışma ile Sakarya İli Merkez'e bağlı 2005-2006 yılında eğitim ve öğretime devam eden resmi ortaöğretim okullarında görevli öğretmen ve yöneticilerin genelde kullanılan akreditasyon ölçütlerine göre okullarının yeterlik düzeyleri ayrı ayrı incelenip yönetici ve öğretmen görüşleri arasındaki farklılık araştırılmıştır.

Problem Cümlesi

Sakarya İli merkez ilçede bulunan resmi ortaöğretim okullarında 2005–2006 eğitim ve öğretim yılında çalışmakta olan öğretmen ve yöneticilerin, genelde kullanılan akreditasyon ölçütlerine göre okullarının yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri nedir?

Alt Problemler

Bu bölümde araştırmaya ilişkin alt problemler yer almaktadır. Bu alt problemler şöyle sıralanabilir:

- 1- Öğretmen görüşlerine göre;
 - a) Ortaöğretim öğrencilerinin akademik - sosyal başarıları ve okullarının vizyon yeterlik düzeyi,
 - b) Okullarının örgütlenme yeterlik düzeyi,
 - c) Okullardaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyi,
 - d) Okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların talepleri yeterli seviyede karşılayabilme düzeyi,
 - e) Eğitim – öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin yeterlik düzeyi,
 - f) Okullarının sosyal imkânlarının yeterlik düzeyi,

- g) Yöneticilerin liderlik yaklaşımlarına ve yönetim anlayışları düzeyi,
- h) Okullarında izlenen müfredatın öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı - eleştirel düşünmeye sevk edici ve esnekliği düzeyi,
- i) Okulda kullanılan denetleme değerlendirme sisteminin güvenilirliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma düzeyi,
- j) Okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırma düzeyi, nedir?

2- Yönetici görüşlerine göre;

- a) Ortaöğretim öğrencilerinin akademik - sosyal başarıları ve okullarının vizyon yeterlik düzeyi,
- b) Okullarının örgütlenme yeterlik düzeyi,
- c) Okullardaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyi,
- d) Okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların talepleri yeterli seviyede karşılayabilme düzeyi,
- e) Eğitim – öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin yeterlik düzeyi,
- f) Okullarının sosyal imkânlarının yeterlik düzeyi,
- g) Yöneticilerin liderlik yaklaşımlarına ve yönetim anlayışları düzeyi,
- h) Okullarında izlenen müfredatın öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı - eleştirel düşünmeye sevk edici ve esnekliği düzeyi,
- i) Okulda kullanılan denetleme değerlendirme sisteminin güvenilirliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma düzeyi,
- j) Okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırma düzeyi nedir?

3- Yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Çalışmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Sakarya ili Merkez'e bağlı resmi ortaöğretim okullarının akreditasyon (uluslararası denklik) düzeyleri açısından incelenmesidir. Bu amaçla belirlenen ölçütler doğrultusunda araştırma kapsamına alınan okulların akreditasyon düzeyi yeterlikleri araştırılmıştır.

Sayıtlar

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir:

- 1- Anket sonuçlarına göre verilen yanıtlar, yönetici ve öğretmenlerin gerçek görüşlerinin yansıtmaktadır.
- 2- Hazırlanan anket, araştırma kapsamına alınan okulların belirlenen akreditasyon standartlarına göre yeterlilik düzeylerini ölçer niteliktedir.

Sınırlılıklar

- 1- Araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Sakarya ili Merkez ortaöğretim okullarında görevli öğretmenler ve yöneticilerle sınırlıdır.
- 2- Araştırma 2005-2006 eğitim öğretim yılında Sakarya ili merkeze bağlı ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticilerle sınırlıdır.

Çalışmanın Önemi

Akreditasyon terimi ve uygulamaları dünya için yeni olmamakla birlikte ülkemiz için yeni bir kavramdır. Devlet veya özel sektör tarafından oluşturulan merkezi veya bölgesel akreditasyon kuruluşları kendilerine başvuran kuruluşların uluslararası denkliklerini onaylamakta ve bu da küresel dünyada o kuruluşların tanınırlıklarını artırmakta ve maddi anlamda o kuruluşlara büyük imkânlar sağlamaktadır.

Kuzey ve Güney Amerika ve Avrupa Birliği ülkelerinde akreditasyon kuruluşlarının oluşturulup, standartların karşılıklı olarak tanınması işleminin yıllardır sürmesine ve bu sayede küresel ticarete büyük ilerlemeler olmasına rağmen, Türkiye'de akreditasyon sistemine geçişte geç kalınmasına neden olarak ülkede yaşanan ekonomik krizlerin küresel bütünleşmeyi geciktirmesi gösterilmektedir.

Son dönemlerde başlatılan akreditasyon girişimlerinin de aslında çok sınırlı olduğu ve hala pilot uygulamalarla yetinildiği görülmektedir. Bu girişimler ya üniversiteler

apında pilot uygulamalar Őeklinde ya da meslek liselerinde uygulanması dűŐünűlen planlar dűzeyindedir.

Tűrkiye'deki eĐitim denkliĐinin tanınmaması ve sadece pilot uygulamaların varlıĐı eĐitim alanında dűnya ile bűtűnleŐmeyi geciktirmekte, aynı zamanda eĐitim kalitesinin artmasının  nűnde bűyűk bir engel oluŐurmaktadır. Bu nedenle Uluslararası Denklik yani Akreditasyon Tűrk EĐitim Sisteminin genel ve uluslararası dűzeyde tanınır hale gelebilmesi için hayati öneme sahip bir konudur.

Birçok geliŐmiŐ ülkede adı tűm dűnyaca bilinen, yűksek kalitede eĐitim veren okular dűnyanın her ülkesinden talep görmekte ve buldukları ülkelere maddi anlamda kazanç saĐlamakta ve ülkenin tanıtılmasında, dilinin öĐrenilmesinde bűyűk rol oynamaktadır. Tűrkiye'de ise bu tűr denklik sahibi okulların olmayıŐı ülkemiz açısında bűyűk bir kayıptır.

Bu durumu tersine çevirmek tűm eĐitim çevrelerince gerekli g rűlmekte ve artık tűm dűnyada bir sektör haline gelen eĐitim alanında, Avrupa BirliĐi'ne girmeyi bekleyen Tűrkiye'nin gerekli adımları atması ve Tűrk eĐitim sistemini uluslararası standartlara taŐıması, bu standartları devam ettirmesi ve akreditasyon denkliĐini bir an önce saĐlaması gerekmektedir.

AraŐtırma ile toplanan verilerin okul yöneticilerine ve öĐretmenlere akreditasyonla ilgili dűŐűnceleri üzerinde dűŐűnme ve tartıŐma imkânı yaratacaĐı ve var olan standartlar üzerinde daha geniŐ çaplı deĐerlendirme firsatı sunacaĐı umulmaktadır.

BÖLÜM 1: KURAMSAL TEMELLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Küresel Gelişmeler ve Akreditasyon Olgusu

20. yüzyılın son çeyreğinde daha da önem kazanan küreselleşme eğilimini ticaret, iletişim, sanayi, ulaştırma, sanat ve kültür gibi hayatın birçok alanında görmek mümkündür. Artık ülkelerin aralarındaki sınırların eski önemini yitirmeye başladığı, ülkeler arasındaki ilişkilerin daha da yoğunlaştığı bir gerçektir.

Ancak bu durum sadece buz dağının gözle görünen kısmıdır. Gerçekte küreselleşmeyle aynı zamanlı gelişen bölgesel veya kıtasal bütünleşme sürecinin tüm dünyada yaygınlaşmaya başladığı görülmektedir. Bu bütünleşme hareketlerine örnek olarak kıta Avrupa'sı verilebilir. Avrupa Ekonomik Topluluğu (A.E.T) olarak başlayan Avrupa Birliği (A.B.) bugün Gümrük Birliği, Ortak Pazar, Ekonomik Birlik gibi kavramların da ötesine geçerek, siyasi ve parasal bir birlik olma ve dünyada daha fazla söz sahibi olmak için Avrupa Devletler Birliği olma yolunda hızla ilerlemektedir.

Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) gibi diğer bütünleşme hareketlerinden farklı olarak AB üye ülkeleri sadece ticarete uyguladıkları mali ve fiziki engelleri ortadan kaldırmakla kalmayıp, teknik alandaki mevzuatlarını da birbirleriyle uyumlaştırmaktadırlar.

Test, belgelendirme ve teknik konularda ülkeler bazındaki düzenlemelerin karşılıklı olarak tanınması, belgelendirme sistemleri ve mevcut yapıların birbirlerine yaklaştırılması yoluyla güven artırılması ve karşılıklı tanınmanın işleyişi hususunda temel oluşturur. Dolayısıyla tüm bu alanlardaki kuruluşların tarafsız bir üst makam tarafından denetlenmesi ve bu denetlemelerin belgelendirilmesi anlamına gelen akreditasyon gündeme gelmiştir.

Bir belgelendirme kuruluşunun yaptığı testlere ve verdiği belgelere güven duyulabilmesi için bu testlerin ve belgelerin belirlenen uluslararası veya ulusal standartlara uygun olması ve tarafsız olması gerekmektedir. Bu nedenle akreditasyon bir örgütte üretilen malın, çıktının veya personelin kalitesini saptaması ve bunu belirlenen standartlara göre yapması açısından son derece önemlidir.

Bu çalışmada akreditasyon konusunun ele alınmasının temel nedeni, verilen hizmetin, alınan çıktının, örgüt çalışanlarının uygunluk değerlendirmesinin en tarafsız ve geçerli şekilde yapılmasının sağlanmasıdır.

1.2. Akreditasyonu Oluşturan Kavramlar

Akreditasyon sisteminin başlangıç noktası üreticidir. Üretici ürünlerinin kalitesinden, standardından, güvenliğinden sorumludur. Üreticinin ürettiği ürünlerin akredite olabilmesi için ürünlerin kalitesini, güvenliğini tarafsız olan üçüncü kişilere yani akreditasyon kuruluşlarına onaylatması gerekmektedir. Bu durum akreditasyon ve süreci ile ilgili olarak çeşitli tanımlamalar yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Standart, tanınmış bir kuruluş tarafından yaygın olarak ve tekrar kullanılmak üzere kabul edilen ve mevcut şartlar altında optimum seviyede bir düzen kurulmasını amaçlayan ve tekrar eden kullanımlar için ürün veya işlem ve üretim yöntemlerine yönelik kurallar, kılavuzlar veya karakteristikler temin eden ve uyulması zorunlu olmayan bir belgedir (Standardizasyon ve ilgili faaliyetler hakkında genel terimler ve tariflere ilişkin EN 45020 standardı).

Akreditasyon sürecini oluşturan diğer bir kavram olan test, bir ürün, süreç veya hizmetin bir veya birden fazla karakteristiğinin belirlenmiş prosedürüne göre tespitini içeren teknik bir işlemdir

Son olarak belgelendirme, tarafsız bir kuruluşun, bir ürünün, bir kalite sisteminin veya hizmetin belirlenen geleneklere uygun olduğunu yazılı olarak belirtme işlemidir. Akreditasyon sürecini oluşturan tüm bu kavramlar bir ürünün ya da kuruluşun akredite edilmesinde son derece önemli olduğu için üzerinde dikkatle durulması gereken kavramlardır.

Ayrıca standartları belirleme, teknik düzenleme yapma, test hazırlayıp uygulayabilme yani bir kurumu veya örgütü akredite etme yetkisine sahip olan 4 çeşit akreditasyon kuruluşu vardır. (ECAAF, 2002)

1.Kalibrasyon ve test laboratuvarları:

Kalibrasyon bir ölçme cihazının göstergesinin, ölçülen büyüklüğün gerçek değerinden sapmasını saptamaktır ve bu sapmayı belgelendirmektir. Bu laboratuvarlar ticaret ve endüstri sektörlerinde kullanılan ölçüm cihazlarının yaptıkları hataları kendilerinden daha hassas başka bir cihazla belirlerler. Tabi ki bu ölçümlerin uluslararası ölçüm kurallarına ve bu ölçümlerin ulusal metroloji merkezlerinde bulunan standartlara uygun olması gerekmektedir. Test laboratuvarları ise bir ürün, süreç veya hizmetin daha önceden belirlenen standart ve kıstaslara uygun olup olmadığını ölçmektedirler.

2.Ürün veya hizmet belgelendirmesi yapan kuruluşlar:

Bu tür kuruluşlar bir hizmetin veya ürünün belirlenmiş olan direktif, düzenleme veya standartlara uygun olarak üretilip üretilmediğini ve bu ölçütlere uygun pazarlanıp pazarlanmadığını onaylar. Bu kuruluşlar ölçümleri yaparken kendi test laboratuvarlarını kullanabildikleri gibi bağımsız laboratuvarları da kullanabilirler.

3. Kalite sistem belgelendirmesi yapan kuruluşlar:

Hizmet veya üretim sektöründe çalışmalarını sürdüren kurum ve kuruluşların kalite düzeylerini belirleyen ve kalite düzeylerine göre yaptıkları faaliyetleri tescil eden kuruluşlardır. Bu belgelendirme kuruluşları kendi ulusal veya uluslararası kimliklerine göre belge verirler. Bu kuruluşlara Türk Standartları Enstitüsü (TSE) veya Avrupa Topluluğu (AT) örnek olarak verilebilir.

4. Personel belgelendirmesi yapan kuruluşlar:

Kuruluşlarda çalışan personeli eğiten ve onlara belge veren kuruluşlardır.

Bu dört belgelendirme kuruluşunun yanı sıra bir de uygunluk değerlendirme alanında faaliyet gösteren “**tetkik kuruluşları**” (Inspection Bodies) vardır. Bu kuruluşlar ise diğer belgelendirme kuruluşları adına tetkik ve belgelendirme yapabilirler (Rehber, 2002:12).

Üretilen ürün ihtiyari alan kapsamındaysa, üretici tercih ederse ürünün veya çıktının ilgili standartlara uygunluğunu kanıtlamak için bir test veya belgelendirme kuruluşuna başvurabilir. Yapılan testler ve incelemeler sonucunda standartlara uygunluk tespit edilirse bu durum belgelenir.

Görüldüğü gibi belgelendirme kuruluşları, verilen kalite veya yeterlik belgeleri akreditasyon sisteminin bel kemiğini oluştururlar. Bu kuruluşlara güvenin tam olabilmesi için kuruluşların teknik yeterliliğe sahip olmaları ve bağımsız kuruluşlar olmaları gerekmektedir.

1.1.3. Akreditasyon Kavramı

Örgütler varlıklarını sürdürebilmek ve buldukları çevreye uyum sağlayabilmek için sürekli bir gelişim ve değişim içinde olmak zorundadırlar. Bu gereklilik örgütlerin belirli bir seviyede hizmet vermesini ve belli standartlara ulaşmasını zorunlu kılar. Sözü edilen standartların dünya çapında kabul görmesi için bu standartların ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren akreditasyon kuruluşlarınca onaylanıp belgelendirilmesi gerekmektedir. Bu işlem en yalın haliyle akreditasyon süreci olarak adlandırılmaktadır.

Günçer'e (1998) göre akreditasyon kavramı bu sürecin çekirdeğini oluşturan standart kavramından ayrı düşünülemez. Standart, bir otorite, gelenek veya ortak anlayış tarafından belirlenmiş ve takip edilmesi gereken bir model veya örnek olarak tanımlanmaktadır. Öte yandan, yine standart, belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeyi olarak da tanımlanabilir.

Yüksek Öğrenim Kurulu standardı, belirli bir amacın gerçekleştirilebilmesi için gerekli ve yeterli nitelik düzeyi olarak tanımlamaktadır (YÖK,2006). Akreditasyon sayesinde bir kurum veya örgütün ortak bir amacı paylaştığı, bu görev veya standartlar bütünü çerçevesinde hareket ettiği tescil edilir ve kabul görür.

Diğer bir tanıma göre akreditasyon, belirli bir malı üretmeye veya hizmeti vermeye aday bir kurum veya kuruluşun belirlenen standartlar çerçevesinde yeterliliğinin saptanmasıdır (Neasc, 2006).

Başka bir açıdan akreditasyon, daha önceden belirlenmiş standartlara dayalı olarak, belirli bir değerlendirme sürecinden sonra bir kurum veya programın kalitesiyle ilgili olarak resmi nitelikte ve yayınlanmış bir rapor olarak tanımlanabilir (Vught,2001).

Özkale (2006) akreditasyon terimini sadece bir araç olarak tanımlamakta ve asıl amacın kalitenin sürekli iyileştirilmesi olduğunu savunmaktadır. Bu hedefe ulaşırken

öncelikle öz değerlendirme, karşılaştırma, stratejik plan, kalite yönetimine geçiş, iyileştirmeler, dış denetim yapılmalı ve en son noktada akreditasyon sürecine geçilmelidir.

Standardizasyon ve İlgili Faaliyetler Hakkında Genel Terimler ve Tariflere ilişkin EN 45020 standardının 13,7. Maddesine göre akreditasyon, yetkili bir kurumun, başka bir kurum veya kişiyi bazı özel görevleri yapabilir diye resmi olarak tanıması prosedürüdür.

Avrupa'da Akreditasyon İlkeleri hakkındaki 28 Haziran 1994 tarihli ve 94/4 Dokümana göre akreditasyon, yetkili olduklarını ileri sürdükleri sanayi sektöründe faaliyet gösteren belgelendirme kuruluşlarının, ürünleri, kalite sistemlerini veya personeli belgelendirmeye teknik olarak yeterli olduklarının değerlendirilmesi ve bunun beyan edilmesi faaliyetidir.

Yine bu belgeye göre akreditasyonun;

- a) Avrupa Ekonomik Alan'ında (AEA) şeffaf ve kalite yönetimli bir belgelendirme piyasasının işleyişi,
- b) Rekabet gücüne ulaşabilmek için bu alanda doğru hizmete ihtiyaç duyan sanayi,
- c) Avrupa'nın herhangi bir yerinde verilen belgelere güven duyulabilmesi ve böylece Avrupa Ekonomik Alanı'nda (AEA) ürünlerin serbest dolaşımını kolaylaştırmak,
- d) Bu amaçla, hem ulusal, hem de Avrupa Birliği düzeyinde belgelendirme kuruluşlarının teknik yeterliklerini bağımsız olarak göstermelerine yardımcı olmak ve düzenlenmiş ve düzenlenmemiş alanda faaliyet gösteren uygunluk değerlendirme kuruluşları arasında şeffaf ve kalite yönetimli rekabeti sağlamak için vazgeçilmez bir sistem olduğu belirtilmektedir.

Bu tanımlardan yola çıkıldığında, akreditasyon bir kurum veya örgütün bir malı veya çıktıyı belirlenen standartlar çerçevesinde ürettiğinin belgelenmesi olarak adlandırılabilir. Akreditasyon bir örgütün veya unvan veren bir programın güvenilirliğini saptamaya yardımcı olur ve kamu imajını sağlamaya çalışan bir mekanizmadır.

Akreditasyon, TKY ilkeleriyle doğrudan ilintili bir kalite standartları bütünüdür ve bu standartların varlığı örgütün veya kurumun çıktısını güvenilir yapar ve bu şekilde kamuya daha güvenilir bir imaj çizer (İstanbul Teknik Üniversitesi,2004).

Akreditasyon bir yandan tüketici (müşteri) güvencesi yaratarak kamuya hizmet ederken, diğer yandan akredite edilen kurum veya programlara bir meslektaş yaklaşımı ile program ve kurumların iyileştirilmesini teşvik ederek, bu fonksiyonu yerine getiren bir süreçtir (Glidden,1998).

Bir test veya belgelendirme kuruluşunun verdiği belgenin güvenilirliğinin, tarafsızlığın ve doğruluğunun tanınması yani test ve belgelendirme kuruluşunun test etmeye veya belge vermeye yetkili olduğunun kabul edilmesi akreditasyondur (Douglas ve Update,1997:4).

Akreditasyon, bir kurumun güvenilir olup olmadığını saptar, o kurumun kamuoyu önündeki imajını tazeler ve korur, aynı zamanda TKY anlayışı içerisinde hareket ettiği için o kurumun sürekli geliştiğinin, değişimlere ayak uydurduğunun göstergesidir.

Akreditasyon gelişme ve kontrol ile ilgilidir. Gelişme amacı için kurum, karşılaştırılan ölçütler ile hareket eder ve böylece en acil gelişme ihtiyaçlarına öncelik verebilecek duruma gelir. Bu ölçütler akreditasyon kurumlarınca belirlenir ve başvuran kurumlara öncelikle bir durum değerlendirmesi aşamasından sonra uygulanmaya çalışılır. Kurumlar bu standartları uyguladıkça süreç devam eder ve bir sonraki aşamaya geçilir bu şekilde tüm standartları karşılayan ve devam ettiren kuruluşlar akreditasyon belgelerini devam ettirirler.

Akreditasyon sürecinin başlatılması ile örgüt aslında bir çeşit kontrol sistemi içine dâhil olur ve örgütte oluşan her çeşit değişiklik ve yenilik bu mekanizma tarafından kontrol edilir. Örgüt isterse daha önceden belirlediği hedefler doğrultusunda adım atabilir ve akreditasyon süreci bu alanlardan başlatılabilir. Ancak örgüt akreditasyon standartları dışında gelişmeye veya akreditasyon standartlarına aykırı değişikliklere gitmeye başlarsa akreditasyon denkliği bu kontrol kuruluşları tarafından tek taraflı olarak fes edilebilir.

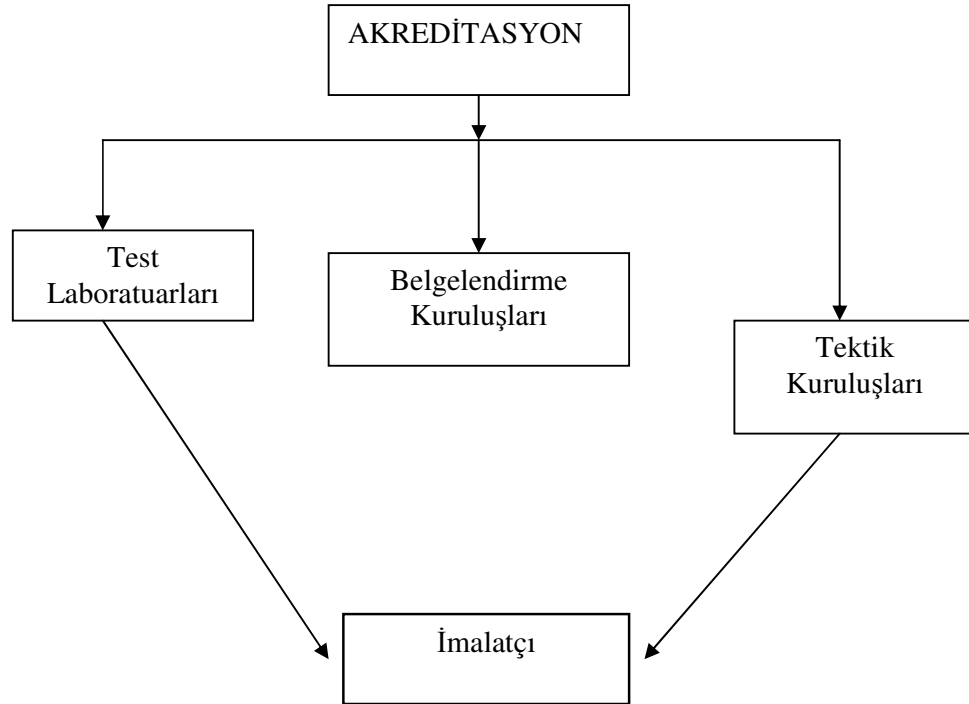
Akreditasyonun temel fonksiyonu kamu adına kabul edilebilecek kalite ve performans standartlarını saptaması açısından kalite güvencesi olmasıdır. Diğer temel fonksiyonu

ise harici değerlendirme yoluyla öğretim kurumları ve programlarının iyileştirilmesine katkısı dolayısıyla kalite iyileştirmesidir. Akreditasyon bu iki fonksiyonu da yerine getirmek durumundadır. Bu yüzden akreditasyon eğitim ve öğretimde kalite iyileştirmesi amacıyla yaygın olarak kullanılır (Uludağ Üniversitesi,2001).

Akreditasyon belirli standartları simgelediğinden kalite ve performans anlamına gelirken, kamuoyu içinde örgüt ve çıktıklarına yönelik güveni temsil eder. Ayrıca akredite olan kuruluşun üretim ve hizmet kalitesine bakış açısını değiştirmesi açısından da önemlidir.

Avrupa Konseyi'nin (A.K) 21 Aralık 1989 tarihli "Uygunluk Değerlendirmesinde Küresel Yaklaşım Kararı'nda", topluluk üyesi ülkelerce akreditasyon sistemlerinin düzenlenmesi ve bu konularda yapılan test ve belgelendirme konularında karşılıklı tanıma anlaşmalarının yapılmasının teşvik edilmesi kararı alınmıştır. Bu şekilde birlik ülkeleri arasında her türlü mal ve hizmet kalitesi belli standartlara bağlanmış olacaktır.

Şekil 1. Akreditasyon Şeması

Kaynak: Mendes ve Giannudo (1997)

Şekil 1’de “belgelendirenin belgelendirilmesi” olarak da adlandırılan akreditasyon ifade edilmektedir. Bu tabloya göre imalatçının ürettiği ürünü, hizmeti veya kalite sistemini test eden veya belgelendiren kuruluşların testlerinin geçerlikleri bir üst kuruluş olan akreditasyon kurumları tarafından onaylanır veya belgelendirilir.

Kalite değerlendirme ve belgelendirme konusundaki etkinlikler 2 temel grupta toplanabilir. Bunlar Kurumsal Değerlendirme ve Program Değerlendirmedir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,2003:13).

Kurumsal değerlendirme, bir kurumun tümünü ve misyonunu akreditasyon kurumunun standart veya kriterleri açısından ele alır. Bu tür akreditasyon işlemlerinde kurumun tümü akredite edilir. Bu değerlendirmede kurumun yerine getirmeye çalıştığı amacının yanında yönetim ve idari karakteristikleri, finansal durumu, kurumsal kaynaklar, diğer kurumlarla ilişkileri gibi içinde barındırdığı tüm hizmetler değerlendirilir (Hamalainen ve diğ,2001).

Kurumsal değerlendirme ile değerlendirilen eğitim kurumunun, öğretim, öğrenme ve araştırma açısından yerinin ne olduğu sorusuna cevap aranmaktadır. Bir diğer amaç da, hedeflerin rasyonelliği, politikaların uygunluğu, farklı değerlendirme sistemleri, değişim için gereken kapasite ve kurumsal işlevlerin etkinliği ve ekonomik yönleri hakkında yönetime bilgi sağlamaktır. Farklı ülkeler, farklı yollarla, farklı alanlara ağırlık vermişlerdir. Esas nokta bazen kaynak kullanımı, bazen misyon, vizyon veya strateji olabilir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, s 114).

Günümüzde eğitim kurumları daha açık sistemler halini almışlardır. Eğitim kurumları eskiye göre çok daha fazla yönlü ve çok daha fazla sayıda alanda faaliyet göstermektedirler. Dolayısıyla öğretim kurumlarının dış finans katkı gereksinimi giderek artmakta ve insanlar öğretim kurumlarına daha çok ilgi göstermektedirler (Lindqvist ve Hamalainen, 2001:10).

Lindqvist’e (2001:9) göre;

- Değerlendirmenin boyutu küresel, ulusal, bölgesel, kurumsal olabilir.

- Eğitim kurumu yönetiminin sosyal yönleri kurumsal stratejide vurgulanmalı ve açıkça ortaya konmalıdır. Yani bu örgütün nereye gittiği ve ne yapmak istediği açıkça vurgulanmalıdır.
- Herhangi bir değerlendirmede uygun analizler için verilerin ve bilgilerin doğru şekilde elde edilmesi önemlidir.
- Bir kurumun kendi koşulları çerçevesinde ne dereceye kadar özgür olduğunu ortaya koymak için durum değerlendirmesi de yapılmalıdır.
- Her şeyin değerlendirme konusu olması oldukça zordur, bu nedenle neyin değerlendirileceğinin seçilmesi de önemlidir.

Program değerlendirme ise, belirli bir ünite, bir kurum içindeki bazı birimler ve programlar için yapılır. Bu uygulama genellikle bazı mesleki örgütlerle bağlantıları olan mühendislik, tıp, eğitim gibi programların akreditasyonu olarak da adlandırılır (Hamalainen ve diğ, 2001).

Sonuç olarak örgütler kurumsal değerlendirme ile tüm kurumu akredite edebilecekleri gibi, program değerlendirmesi ile sadece belli bir bölümü veya örgüt içi programı da akredite edebilirler. Bu tamamen örgütün kendi insiyatifinde olan bir durumdur.

1.4. Eğitimde Akreditasyon

Toplam Kalite Yönetimi uygulamalarının bir sonucu olarak doğmuş olan akreditasyonun eğitim alanında uygulamaları aslında yeni olmakla birlikte mesleki eğitimle ilgili olarak rehberlik hizmetlerinde kullanılmak üzere ilk defa 1800'lü yıllarda ortaya çıkmıştır (Paisley ve Borders, 1995:2).

Bu danışmanlık kuruluşlarının tarihsel gelişimiyle ilgili yazılar bize gösteriyor ki, bu tür hizmet veren kuruluşlar günümüze kadar çok fazla değişmişlerdir. Bu değişikliklerle sadece öğrencilere yönelik danışmanlık hizmetlerinin yanı sıra okulun fiziki yeterliliği, programlarının kalitesi, kaynaklarının yeterliliği gibi birçok konuda eklenmiş ve günümüzde akreditasyon kurumları dediğimiz kuruluşlar ortaya çıkmıştır.

Bu kuruluşlar öncelikli olarak her düzeydeki okullara danışmanlık ve belgelendirme hizmeti vermişler daha sonra kendi bölgelerindeki, ülke içindeki veya uluslararası

akreditasyon kuruluşlarıyla yaptıkları tanıma anlaşmalarıyla birbirlerinin denkliklerini tanımış ve verilen belgeler uluslararası düzeyde tanınır hale gelmiştir. Bu da okulların akredite edilmesini bir anlamda zorunluluk haline getirmiştir. Ancak eğitim kurumlarının kendi istekleri ile başvurdukları bu zorunluluk, okullara birçok fayda sağlamaktadır.

Cunningham'a (2003) göre eğitim alanında akreditasyonun yararları şunlardır:

- Akreditasyon, velilere okulla ilgili sayısal bilgileri ve bunlarla ilgili başarıları vererek onları okul hakkında daha fazla bilgi edinmelerini sağlar.
- Akreditasyon, okula yardımda veya bağışta bulunanlarla, resmi denetimcileri okulun gerekli standartları veya kaliteyi taşıdığına ve koruduğuna dair garanti verir. Böylece herkesin okula bakış açısı değişmiş olur.
- Akreditasyon, tüm evreleri ile yazılı raporlar halinde olduğu için okulun gelişimi ve değişiminin izlenmesine olanak sağlar.
- Akreditasyon, sabitlik ve uzmanlık demektir. Bu da öğretim elemanlarının alanlarında uzman olmaları ve kurumda kalite veya standartların karşılanması veya yeni standartlara ayak uydurulması açısından krizlerin veya dalgalanmaların olmadığı anlamına gelir.
- Akreditasyon, öğrencilere, velilere veya kurum üyelerine kurumun avukatı olma ve okulu her alanda savunma olanağı verir çünkü herkes, her bakımdan mükemmelliğe ulaşmış bir kurumda olmak veya bu kurumun bir parçası olmak ister.
- Akreditasyon, okulun geleceği ile ilgili stratejik düşünme ve ona göre hareket etmeyi öğretir.

Üçüncü kişi konumunda olan akreditasyon komisyonu okullara, yerine getirmeleri gereken değişiklikler konusunda yol gösterici bir rol oynar. Bunlar; okulun akademik başarısını, mali durumunu, özel eğitimi, olanaklarını, öğretim elemanlarının kalitesini içeren geniş bir yelpazeyi kapsar.

Akreditasyon sürecinin en önemli parçası okulun kendisinin akreditasyon süreci öncesi yaptığı ön çalışmadır. Bu çalışma okulun akreditasyona başlamadan önceki durumunu ve eksikliklerini içerir. Bu açıdan dürüst bir şekilde tamamlanması gereken bir çalışmadır. İlerleyen bölümlerde özel akreditasyon kuruluşlarının akreditasyon süreçlerini detaylı bir şekilde inceleneceği için burada eğitim alanındaki akreditasyon prosedürüne genel bir bakış yapılacaktır.

Bu ön çalışma Cunningham'a (2003) göre iki genel kategoriye ayrılabilir. Bunlar; Tanımlayıcı Çalışma ve Öneri Çalışması'dır.

1. Tanımlayıcı Çalışma: Bu tür çalışmalar bireylerin; okul politikalarını, prosedürlerini, imkânlarını, pedagojisini ve akademik başarısını daha yakından inceleme olanağı sağlar. Farklı akreditasyon komisyonları farklı tanımlayıcı çalışmalar yapmaktadırlar. Birçoğu okulun ülke çapındaki akademik başarılarını rapor etmesini ister. Bazı akreditasyon komisyonları okullara doldurmaları için detaylı formlar verip buradaki soruları cevaplamalarını isterken bazıları ise daha açık uçlu sorular içeren formlar verebilir.

Eğer başvuru akreditasyon komisyonu tanımlayıcı bir ön çalışma istiyorsa, o zaman okulun kültürü, pedagojisi ve izlenen müfredatla ilgili geçmiş ve güncel verilerin raporlar halinde okulda tutulması okulun akreditasyon süreci ve bu süreç sonrasında da işlerini kolaylaştıracaktır.

Dahası raporlar halinde tutulan bu veriler artık yöneticiler veya okul için önemini yitirse bile, kurumun nerelerden geldiğini, geçmişte yaptığı hataları görerek ders alması açısından çok önemlidir. Bu okulun geleceğini etkileyecek bir işlemdir. Bu tür bir dosyalama işlemi okulun başarısını ve başarısızlıklarını ve bunların nedenlerini yeni gelen öğretim elemanlarının ve yöneticilerin öğrenmesi açısından da büyük önem ifade eder.

2. Öneri Çalışması: Öneri çalışması tanımlayıcı çalışmadan bir adım daha ileridir. Bu tür bir çalışmada okul stratejik planlama, gelişme planları ve uygulama planları yapmalarını içerir. Öneri çalışması, okulda neler olduğunu bilmeyi ve gelişme planlarıyla gelecekte neler olacağını tahmin etmeyi gerektirir. Akreditasyon

komisyonu okulun gelişmesi, standartları yakalaması için nelere ihtiyacı olduğunu saptamaz, bunu yapan yine okulun kendisidir bunu da öneri çalışmalarıyla yapar.

Tanımlayıcı çalışmalar dâhili yaralar sağlarken, öneri çalışmaları okul çevresinin paylaşılan hedefler açısından desteklerini artırmayı sağlar. Ancak okul kendisine önerilerde bulunurken mevcut uygulamalardan izole bir şekilde karar alamaz. Dolayısıyla okulun gelecekteki gelişimi için şu anki durumunun yani tanımlayıcı çalışmanın dürüst bir şekilde yapılması ve öneri çalışmasını yapılırken bu çalışmanın temel alınması esastır.

Okul Ziyaretleri

Ön çalışmalar akreditasyon sürecinin en önemli bölümü olmasına rağmen akreditasyon süreci aynı zamanda okul ziyaretlerini de içerir. Bu ziyaretler esnasında komisyon üyeleri bu ön çalışmaların içeriğinin ne derece doğru olduğunu anlamak için yapılır. Bu yüzden raporun tutarlılığı çok önemlidir. Komisyon üyeleri onlara göre tutarsız gelen noktalarda daha fazla incele yaparlar. Bu incelemeler sırasında öğrencilerle, velilerle veya okul üyeleriyle görüşmelerde bulunabilirler. Bu ziyaretler yabancı yani objektif gözlerle okulun bir nevi değerlendirilmesi anlamına geldiği için okul yöneticileri tarafından önemlidir.

Akreditasyon zorunlu olmayan ve seçime bağlı bir süreçtir. Ancak sesini duyurmak isteyen tüm kurumlar için arzu edilir bir süreçtir. Okullar kendilerini öğrencilere, velilere veya okul çevresine ispat etmek istedikleri ve akreditasyon kuruluşlarının o kuruma bir anlamda kefil oldukları için kaçınılmazdır. Okul ziyaretleri akreditasyon kurumlarına göre yedi aydan 4 yıla kadar sürebilir. Bu süre hem akreditasyon kurumuna hem de okulun bu alandaki gelişimine bağlıdır (Cunningham,2003: 2-3).

Tüm bu sistemli sürecin eğitim açısından amaçları vardır. Eğitim alanında akreditasyon genel olarak aşağıdaki amaçlara hizmet etmek üzere yaygın bir biçimde uygulanmaktadır.

- Eğitim-öğretim niteliğinin artırılması ve sistematik bir yaklaşımla sürekli geliştirilmesi,
- Eğitim-öğretim niteliğinin sürekli olarak güvence altına alınmış olması,

- Orta öğretimin hizmet sunduğu kesimlere eğitim-öğretimin niteliğinin belirli standartlara dayalı olarak yürütüldüğünün güvencesinin verilmesi (Rowland,2000).
- Bu amaçlar ve verilen güvenceler sonucunda kamuoyu da akredite edilmiş bir eğitim kurumunun amaçları, standartları ve kalitesi gibi konularda kendilerini daha güvende hissederler. Akreditasyon sürecini okullar için ele alırsak bu süreçte sorulacak iki soru vardır. Bunlar;
- Okulların akreditasyon süreci veya akredite edilmesi ne demektir?
- Okulların akredite olarak kalmaları için neler yapmaları gerekmektedir?

Bu soruların cevapları ise;

Eğitim alanında akreditasyon, bir eğitim kurumunun yeterli derecede veya kalitede eğitim-öğretim sunabilmesi anlamına gelmektedir. Akreditasyon kuruluşları tarafından verilen bu karar resmidir ve tanınma, finansman ve öğrenci desteği konusunda olumlu sonuçları vardır. Akreditasyon bir birimin yeterli olup olmadığı hakkındaki hükmü içerir. Bu nedenle akreditasyon eğitim alanı için bir eğitim kurumunun başarıları ve eğitim faaliyetleri hakkında, başka bir kuruma bilgi sunma işlemi olarak tanımlanabilir.

Bu kurumlar kendilerine sunulan bilgileri objektif olarak değerlendirir ve incelenen eğitim kurumunun gerekli standartları karşılayıp karşılamadığına karar verirler. Minimum standartlar bir kamu otoritesi veya profesyonel bir örgüt tarafından ortaya konabilir. Minimum düzey tanımının amacı, eğitim hizmetlerinin yeterli bir kalite düzeyinde sağlanmasıdır. Değerlendirmeler genelde emsaller esas alınarak yapılır. O alandaki uzmanlar karşılaştırılan kriterler çerçevesinde işlemleri değerlendirirler (Douglas ve Update, 1997:4).

Akreditasyon süreci akredite edilen okulun akreditasyon belgesi almasıyla sona ermez veya verilen belge sonsuza kadar geçerli değildir. Akredite edilen okul akreditasyon kuruluşları tarafında sürekli olarak denetlenir, izlenir ve denkliklerinin devam edip etmediğine karar verilir. Bu nedenle akreditasyon süreci eğitim kurumu varlığını sürdürdüğü sürece devam edecek olan bir süreçtir.

Elgart'a (2004) göre akreditasyon ve okul gelişimi üç önemli madde içerir. Bunlar:

1. Standartların Karşlanması: Akreditasyon standartları aynı görevi gören veya aynı amaçlar doğrultusunda hizmet veren okullar için aynıdır. Farklı tip veya farklı açlar doğrultusunda hizmet veren okullar için ek standartlar ve bunların devamını sağlama yolları olabilir. Amaç yine okulun en yüksek kalitede en iyi hizmeti sunabilmesi ve en iyi sonuçları alabilmesidir.

2. Sürecin Devam Ettirilmesi ve En İyi Sonucun Alınması: Okulların gelişim ve değişim süreçleri akreditasyon standartları ve akreditasyon komisyonuyla sürekli bağlantı içinde olması gerekmektedir. Bunun sağlanması ve korunması için dört unsur vardır.

a) **Vizyon;** Nasıl bir gelecek kurmayı düşünüyoruz?

b) **Profil;** Şu anki durumumuz nedir?

c) **Plan;** Gelişim için neler yapmalıyız?

d) **Sonuç;** Neleri tamamladık?

3. Kalitenin Garantilenmesi: Akreditasyon süreci kalitenin veya standartların garantilenmesi, tescillenmesi anlamına gelir ve okullar bu garantilemeyi üç yolla yaparlar.

- Okulda öğrencilerin kendilerini geliştirmesine yardımcı olan sosyal veya akademik programların, servislerin, koşulların güçlendirilmesiyle,
- Örgüt içi ve dışındaki tüm bireylerin uygun değer oranda akreditasyon ve gelişim için desteğini alarak ve onları örgütleyerek,
- Bu işlemler sonucu dokümanların incelenmesi ve yapılanların değerlendirilmesi ve bu değerlendirmeler sonucu okulları ne gibi şeylerin beklediğini saptayarak (Elgart, 2004).

Bu işlemleri tam anlamıyla gerçekleştiren ve akreditasyon komisyonunun bu anlamdaki beklentilerini ve standartlarını karşılayan okullar gelişimlerini ve kalitelerini belgelendirmiş olurlar. Bu sayede kamuoyu önünde daha farklı bir yere sahip olurlar.

Bugün ister akredite olmuş ister akredite olmamış olsun, tüm eğitim kurumlarının amaçları sürekli gelişmeyi, iyileşmeyi sağlamaktır. Ancak akredite edilmiş eğitim kurumlarının artışı ise bu işi uzman kişiler yardımıyla yapmaları ve bu işlemler sonucu yapılan değişimi, gelişimi, iyileşmeyi ve kaliteyi belgelendirmeleridir. Dolayısıyla verdikleri eğitim bölgesel, ülke çapında veya uluslararası alanda kabul görür.

1.5 Akreditasyonun Amacı ve İşlevi

Belgelendirme kuruluşlarının yaptığı işlemlerin tarafsızlığını denetleyecek bir kurumun olmayışı bu kuruluşlara olan güveni azaltmaktadır. Bu nedenle akreditasyon kavramı gündeme gelmiştir. Akreditasyon belgelendirme işlemi yapan kurumların test ve belgelendirme işlemlerini onaylar ve bu tür örgütlerin kamuoyu güvenini de oluşturur. Bu belgelendirmenin uluslararası kriterlere uygun olarak yapılması, tüketicilerin bu kurumlara güven duymasını sağlar.

Tarafsız kurumlar olan akreditasyon kuruluşları örgütlerin ve ürünlerinin kalite standartlarını belgelendirerek örgütlerin ve ürünlerin kamuoyu imajlarını da bir bakıma belgelendirmiş olurlar. Güvenilen, saygı duyulan ve belgeleri uluslararası düzeyde kabul gören örgütler büyük itibar kazanırlar. Akreditasyon kuruluşları hizmet verdikleri alanlarda bir anlamda otorite olarak karşımıza çıkarlar (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,2003).

Akreditasyon süreci eğitim alanında uygulandığında, farklı eğitim sistemlerinde bu otoritenin kaynağı farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. İngiliz eğitim sisteminde standartların geliştirilmesi ve akreditasyon konusundaki yetki yasalar çerçevesinde İngiliz Eğitim Bakanlığı'na verilmişken, Amerikan eğitim sisteminde bu yetkinin mesleki amaçlarla örgütlenmiş yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde temsiliyet kazanmış kar amaçsız dernek ve kuruluşlara devredildiği görülmektedir.

Türkiye'de eğitim alanındaki akreditasyon çalışmaları ise İngiltere'deki gibi Milli Eğitim Bakanlığı'nca oluşturulan bir komisyon tarafından yürütülmektedir. Ancak bu komisyonun şu an için odaklandığı nokta meslek liseleridir.

Bu kurum bir Avrupa Birliği Eğitim Programı olan ve meslek liselerinde verilen eğitimin tüm AB üye ülkelerinde ve aday ülkelerde belirli standartlara bağlanması için çalışan, proje bursları veren Leonardo Da Vinci programını Türkiye'de de pilot

uygulamalarla yürütmektedir. Dolayısıyla tam bir akreditasyon kurumu olarak tanımlanamaz (MEB,2006).

Aynı zamanda yüksek öğretim kurumları içinde YÖK bünyesinde oluşturulmuş ayrı bir akreditasyon kurumu vardır. Çukurova Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitelerinde pilot uygulamalar sürdürülmektedir (YÖK,2006).

Yüksek öğretim kurumlarında başlatılan bu pilot uygulamanın amacı Türkiye’de verilen yüksek öğretimin uluslararası arenada da geçerlik ve güvenilirlik kazanmasının sağlanmasıdır. Böylece Türkiye’deki yüksek öğretim kurumlarının verdiği eğitim yurtdışındaki eğitim kurumlarıyla aynı düzeyde olacağı için eğitimine Türkiye’de başlayan bir öğrenci istediği takdirde yurtdışında eğitimine devam edebilecek ya da yurtdışında iş bulma imkânına sahip olacaktır.

Türkiye yüksek öğretim açısından yurt dışındaki birçok ülkeye göre maddi anlamda çok daha cazip olanaklarla eğitim imkânı sağladığı için yurt dışında, yüksek öğrenim görmek isteyen yabancı öğrenciler tarafından daha fazla tercih edilir hale gelecektir.

Akreditasyon kuruluşları, örgütleri incelerken belli işlevleri yerine getirmeye çalışırlar. Rehber’e (2002,70) göre akreditasyonun temel işlevleri:

- a)Kurumun kalite yönünden minimum standartlara ne ölçüde uyduğunu değerlendirmek,
- b)Tutulan kayıtlar yardımıyla kurum yönetimine yardımcı olmak,
- c)Kurumlara kredi transferi konusunda yardımcı olmak
- d)Kuruma bakış açısına olumlu katkı sağlamaktır.

Eğitim kurumlarının akreditasyon işlemlerinin temel işlevleri ise:

- a)Kurumun kalite yönünden minimum standartlara ne ölçüde uyduğunu değerlendirmek,
- b)İşverenlere mezuniyet programları ve koşullar hakkında yardımcı olmak,
- c)İşverenlerin eğitim bursu verecekleri öğrencilerin seçiminde yardımcı olmak,

- d)Mezunların program oluşumuna katılımlarını sağlamak,
- e)Kurum personeli, öğrenciler, mezunlar ve danışma kurullarının da planlama, değerlendirme aşamasında bulunmalarını sağlamak,
- f)Kurumların kendilerini geliştirmeleri için hedefler belirlemek,
- g)Kurumların devlet denetimi altında olmaksızın kendilerini düzenleyici bir işleve sahip olmalarını sağlamak,
- h)Devlet tarafından belirlenecek öğrencilerin seçilme niteliklerinin saptanmasına yardımcı olmaktır.(sınavla veya özel yetenekle öğrenci alan okullar için)

Akreditasyon kuruluşları yönetim ve akademik standartlar açısından kurumların uyması gereken kuralları belirlerken, akredite ettikleri kurumların daha da iyiye gidebilmesi için çaba göstermektedir (Rehber,2002,72).

1.6. Akreditasyon Kurumları

Akreditasyon kuruluşları günümüzde bir kurumun güvenilirliğini belgelendirmesi açısından son derece önem kazanmış ve giderek daha fazla sektörde daha fazla sayıda örgüt bünyesindeki belirli programları veya örgütün bütününe akredite ettirmek için bu kuruluşlara başvurmaktadır.

Bu nedenle akreditasyon örgütün kendi iradesiyle başvurduğu bir işlem veya süreç olmaktan çıkmış özellikle uluslararası arenada her hizmet dalında bir zorunluluk haline almıştır. Avrupa Birliği ülkelerinden birine örneğin elektronik veya beyaz eşya alanında bir malı ihraç etmek eskisi kadar kolay olmamaktadır, bunun nedeni de AB ülkelerince kabul edilen CE belgesidir. Bu belge sadece AB ülkelerindeki akreditasyon kuruluşlarınca verilmektedir. Türkiye’de ise sadece bazı büyük kuruluşların kendi ürettikleri mallara bu belgeyi verme hakları vardır. Diğer küçük ölçekli firmalar ise bu belgeyi alabilmek için, bu belgeyi veren akreditasyon kuruluşların Türkiye temsilciliklerine başvurması gerekmektedir.

Bu nedenle uluslararası ticaretinin yarısından fazlasını AB ülkeleriyle yapan bir ülke için uluslararası alanda tanınır bir akreditasyon kuruluşunun olmaması ve ürettiği mallar için temsilciliklerden belli ücretler karşılığı belge alması üzücü bir durumdur.

Dolayısıyla Türkiye’de faaliyetine 1999 yılında başlayan kısa adı TÜRKAİ olan Türkiye Akreditasyon Kurumunun biran önce işler ve uluslararası alanda tanınır hale gelmesi önemlidir.

1.6.1. Uluslararası Alanda Akreditasyon

Akreditasyon kuruluşları buldukları ülkelerdeki hizmet verdikleri alanlarda oluşturulan standartları temel alırlar. Bu standartlar ışığında hareket ederler. Ancak akredite olmak için başvuran bir örgütün bulunduğu alanda hizmet verebilmesi için bu standartlar zaten zorunludur.

Uluslararası rekabetin artması, büyük çaplı ulusal örgütlerin birbirleriyle birleşip uluslararası arenada boy göstermesiyle birlikte akreditasyon kuruluşları da bu alanda faaliyet yapmaya başlamışlardır. Bu faaliyetler öncelikle farklı ülkelerdeki, aynı alanlarda akreditasyon belgesi veren kuruluşların bir araya gelerek birbirlerinin denkliklerini tanımalarıyla başlamıştır. Böylece uluslararası bir akreditasyon birliğine veya forumuna üye olan bir kuruluşun verdiği belgeler uluslararası geçerlilik kazanmıştır.

Birleşmiş Milletler Sınâî Kalkınma Teşkilatı (UNIDO) 1997 yılında Uluslararası Piyasa ve Kamuoyu Araştırma Şirketine (MORI) “Kalite ve Çevre Yönetim Sistemlerine Yönelik Uluslararası Standartların Ticari Etkileri” konulu bir araştırma yaptırmıştır. Bu araştırma sonucu 41 gelişmekte olan ülkeye bir ulusal akreditasyon sistemine sahip olup olmadıkları sorulmuş ve %39 olumlu yanıt verilmiştir. Akreditasyon kurumu olan ülkelere yöneltilen bir başka soruda ise bu kurumların hükümete bağlı olup olmadıkları sorulduğunda ise %83’ü hükümete bağlı olduğunu belirtmiştir. Akreditasyon kurumu olan ülkelere bu kuruluşların uluslararası tanıma anlaşması olup olmadığı sorulduğunda %55’i olumlu yanıt vermiştir. 2004 itibarıyla 73 ülke ulusal akreditasyon sistemini kurmuştur (Survey on Some Accreditation Systems in Europe, Asia, Australia, America, Africa, DAR Brochure, 2004). Bu araştırma gelişmekte olan ülkelerin %61’inin bir akreditasyon sistemine sahip olmadığını, akreditasyon sistemi kurmuş olan ülkelerde ise bu sistemin devlet tarafından oluşturulduğu ve yarıya yakınının hala uluslararası denkliğinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

1.6.2. Uygunluk Değerlendirme İşlemlerinin Karşılıklı Tanınması

Son yıllarda hem Avrupa Birliğinde hem de dünyada oluşan daha etkin ve daha dışa dönük stratejilerle ticaret, eğitim, sağlık, hukuk gibi birçok alanda teknik engelleri kaldırarak uluslararası standartların ve düzenlemelerin daha fazla kullanılması gündeme gelmiştir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) çerçevesindeki “Ticarette Teknik Engeller Anlaşması”nın (TBT Anlaşması) 6,1. Maddesi, Üye Ülkelerin, uyguladıkları teknik düzenleme veya standartlara kendi işlemlerine denk bir uygunluk güvencesi sağladığı sürece, kendi işlemlerinden farklı bir uygulama dahi olsa bir başka ülkenin uygunluk değerlendirme işlemlerinin sonuçlarını kabul edeceğini belirtir. Aynı madde, bu konuda karşılıklı bir anlayışa varılabilmesi için ülkeler arasında ön görüşmeler yapılması gerektiğini ve akreditasyona başvurulmasının teknik yeterliliğin bir göstergesi sayılacağını ifade eder (TCBDTM,1999).

Buradan yola çıkarak DTÖ üye ülkeleri birbirlerinin test ve belgelendirme sonuçlarının karşılıklı tanınması ve bu yolla ülkeler arası ilişkilerin artırılması konusunda teşvik edildiği sonucuna ulaşılabilir.

1.6.3. Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları

Karşılıklı tanıma anlaşması (KTA), düzenlenmiş alandaki ürünlerin uygunluk değerlendirme işlemlerinin taraflar arasında karşılıklı olarak tanınmalarını içeren bir anlamadır. Bu anlaşmaya göre, bir taraf kendi ülke sınırları içinde, örgüt çıktısının ihraç edileceği ülkenin düzenlemelerine uygun olup olmadığını test edebilir ve uygunluğunu belgelendirebilir. Taraflar, anlaşmada belirtilen uygunluk değerlendirme kuruluşlarının yaptıkları işlemleri, belgeleri, onayları tanırlar ve söz konusu ürünler ek işlemlere tabi olmadan karşı tarafın pazarına sürülür (COM,1996).

Standartların uluslararası yeterlik düzeyine uygun olmaları halinde bir başka ülkenin standartlarına uymasa da akreditasyon belgeleri geçerli sayılabilir. Bu, o kurumda verilen hizmetin veya üretilen ürünün birebir denkliği kabul edilen başka bir kurumla aynı olduğu anlamına gelmez. Sadece karşı akreditasyon kurulunca da benimsenen standartları karşıladığı anlamına gelir.

1.6.4. Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği Örgütü (ILAC)

Laboratuvar akreditasyonu yapan kuruluşlar, uluslararası düzeyde ilk kez 1977 yılında Kopenhag'da bir araya gelmişler ve Uluslararası Laboratuvar Akreditasyonu Konferansını gerçekleştirmişler, daha sonra yapılan birkaç toplantının ardından toplantıların her iki yılda bir yapılmasına karar vermişlerdir (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2003:34).

1996 yılı itibariyle 44 ülke ortak bir Mutabakat Zaptı imzalamıştır. Buna göre ILAC'ın amaçları şu şekilde özetlenebilir:

- a) Laboratuvar akreditasyonu ilkelerini tanımlamak ve uygulamalarını geliştirmek,
- b) Laboratuvar akreditasyonu konusundaki bilgi değişimini ve bilgi akışını sağlamak
- c) Laboratuvar akreditasyon sistemlerinin ikili ve çok taraflı tanınması yoluyla akredite edilen laboratuvarların test sonuçlarının tanınmasını kolaylaştırmak,
- d) Laboratuvar akreditasyonu ve başka testlerle ilgilenen uluslararası örgütlerle işbirliğini sağlamak,
- e) Bu konuda faaliyet gösteren örgütlerin laboratuvar akreditasyon sistemlerini geliştirmelerine yardımcı olmak (ILAC Bülteni,1).

1.6.5. Uluslararası Akreditasyon Forumu (IAF)

Uluslararası Akreditasyon Forumu, Laboratuvar Akreditasyonu İşbirliği Örgütünün belgelendirme alanındaki karşılığıdır. Amaçları ILAC ile aynıdır. Avustralya, Brezilya, Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, İsveç, İsviçre, İngiltere, Hollanda olmak üzere 8 üyesi bulunmaktadır (Aksoy,1997:79).

1.6.6. Uluslararası Amerikan Akreditasyon Birliği (IAAC)

IAAC, Amerika kıtasında akreditasyon kuruluşlarının verdiği akreditasyon belgelerinin tanınması ve bu kuruluşlarca akredite edilen uygunluk değerlendirme kuruluşları ve laboratuvarların verdiği belgelerin uluslararası alanda tanınmasını sağlama amacındadır. Bu örgüt IAF çerçevesinde bir alt kuruluş olarak çalışır.

Arjantin, Brezilya, Şili, Kolombiya, Bolivya, Kosta Rika, Meksika, El Salvador, Guetemala, Uruguay, Trinad ve Tobago, Ekvador, Küba, Nikaraguay, Honduras, Peru, A.B.D. ve Venezuela IAAC Mutabakat Zaptını imzalamıştır (ILAC Bülteni).

1.6.7. Asya Pasifik Laboratuar Akreditasyonu İşbirliği Örgütü (APLAC)

Pasifik'e kıyısı olan ülkelerin akreditasyon kuruluşları tarafından 1992 yılında oluşturulan bir örgüttür. Örgütün kısa vadeli amaçları arasında bilgi değişimi, eğitim programları ve belge değişimi gibi konularda bölgesel işbirliğini sağlamak yer alır. Uzun vadeli amacı ise hem üyeleri arasında hem de diğer bölgesel akreditasyon birlikleri ile çok taraflı karşılıklı tanıma anlaşmalarının imzalanmasını sağlamaktır (APLAC,2006).

Bu örgüte üye ülkeler arasında Avustralya, Brunei, Tayvan, Hong Kong, Hindistan, Endonezya, Japonya, Kore, Malezya, Yeni Zelanda, Papua Yeni Gine, Çin Halk Cumhuriyeti, Singapur, Tayland, Vietnam ve A.B.D. bulunmaktadır.

1.6.8. Avrupa Birliğinde Karşılıklı Tanıma Anlaşmaları

Avrupa Konseyinde karşılıklı tanıma anlaşmalarının teşvik edilmesinden sonra Avrupa Birliği ülkelerinde akreditasyon kavramı hızla gelişmeye başlamıştır. Avrupa'da sadece uluslararası düzeyde akredite edilen kurum sayısı 5000 civarındadır (Brinkman,1997:225).

Avrupa Birliği ülkelerinde akreditasyon kuruluşlarının yapısı birbirinden çok farklıdır. Bazı akreditasyon kuruluşları devlete bağlı, bazıları ise özel kuruluşlardır. Bazı ülkelerde akreditasyon kuruluşları tek bir çatı altında toplanmışken, bazı ülkelerde her bir alan için farklı akreditasyon kuruluşu mevcuttur. Bu nedenle farklı yapılara rağmen oluşturulan bu kuruluşlar arası güven ve karşılıklı tanıma anlaşmalarının teşvik edilmesi olmuştur (EA,2005).

Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki karşılıklı tanıma kavramının gelişmesinde 1979 tarihinde "Cassis de Dijon Davası" sonucunda ATAD'ın aldığı kararın öncü rol oynadığı belirtilmiştir. Söz konusu kararda Roma Anlaşmasının 30-36. maddelerine atıf yapılarak; AB kurallarının olmadığı durumlarda, üye ülkelerin ulusal kanunları arasındaki farklılıklar, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımını ancak kamu sağlığı,

ticari işlemlerin doğruluğu ve tüketicinin korunması ilkelerine dayanarak engelleyebileceği belirtilmiştir. (Roma Anlaşması, 30–36. Maddeleri, 1979).

Roma Anlaşması'nın 30 ve 36. maddeleri, malların ve hizmetlerin serbest dolaşımını aşırı ve kabul edilemez bir şekilde kısıtlayan önlemleri yasaklamaktadır. Bu nedenle AB üye ülkeleri karşılıklı olarak birbirlerinin ulusal düzenlemelerini tanımak zorunda kalmışlardır (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 2003,40).

1.7. Türkiye'de Akreditasyon

Akreditasyon ülkemiz için yeni bir kavramdır. Zorunluluk ve ihtiyarilik esaslarına göre yapılan belgelendirme çalışmaları için ve bu standartlara uygun üretim yaptıklarını veya hizmet verdiklerini belgelendirmeye çalışan kurumların belgelendirilmesi yetkisi 132 sayılı kanunla Türk Standartları Enstitüsü(TSE)'ne verilmiştir.

İlgili kanunun 3. bölümünün, 10. maddesi gereğince: ürün ve/veya hizmet, kalite sistemi veya personel belgelendirmesi ve deney ile Metroloji ve Kalibrasyon hizmetlerini yapan Türk Standartları Enstitüsü'nün bu hizmetleri, Kalite ve Akreditasyon Milli Konseyi tarafından akredite edilmiş sayılır (TSE).

Ancak Türkiye'de, bu yetkinin yeterliliği ve akreditasyon prosedürüne uygunluğu tartışma konusu olmuştur. Bir taraftan TSE bir taraftan da yabancı belgelendirme kuruluşlarının Türkiye temsilcilikleri belgelendirme faaliyetlerini sürdürmüşlerdir.

4457 sayılı Kanunun kuruluş amacı bölümünün 1. Maddesinde şu ifadeler yer almaktadır: Bu Kanun ile laboratuvar, belgelendirme ve muayene hizmetlerini yürütecek yurt içi ve yurt dışındaki kuruluşları akredite etmek, bu kuruluşların belirlenen ulusal ve uluslararası standartlara göre faaliyetlerde bulunmalarını ve bu suretle ürün/hizmet, sistem, personel ve laboratuvar belgelerinin ulusal ve uluslararası alanda kabulünü temin etmek amacıyla, merkezi Ankara'da olmak üzere Başbakanlıkla ilgili, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliği haiz, idari ve mali özerkliğe sahip, Türk Akreditasyon Kurumu, kısa adı TÜRKAK kurulmuştur.

Türkak, Türkiye'de eğitim dışındaki alanlarda akreditasyon hizmeti vermektedir ve çalışmalarına devam edebilmesi belli şartlara bağlıdır. Bu şartlar;

- Yaygın, anlaşılır ve desteklenen açık bir **ulusal standartlar** bütünüünün olması,

- Standartları iyi bilen, ziyaret için belirlenmiş bir protokolü izleyen ve standartlara dayalı olarak adil yargılara varan bir **eğitilmiş uzman meslektaşlar** (değerlendiriciler) topluluğunun olması,
- Standartlara dayalı olarak kararlar verilmesini sağlayan bir **karar oluşturma süreci** ve bu süreci işleten bir karar mercinin olması (Günçer,1998)

Bu şartlardan da anlaşılacağı gibi akreditasyon sürecinin başlatılabilmesi için ulusal standartların belirlenmesi ve akredite edilecek okulların daima bu standartlara göre değerlendirilmesi gerekmektedir. Okulların akreditasyon işlemleri, konusunda uzman, eğitilmiş kişiler tarafından yapılmalıdır.

Ayrıca akreditasyon süreci iyi planlanmalı, sağlıklı bir karar verme süreci oluşturulmalı ve bu süreçler bir bütün olarak tek bir merci tarafından yürütülmelidir. Dolayısıyla akredite edilen okullar aynı prensiplere göre eğitimlerini sürdürebilir ve aynı hizmeti dünya ile aynı kalitede verebilirler.

1.8. Akreditasyon Süreci

Akreditasyon sadece belgelendirme işlemi değildir. Bu kurumlar yönetim ve akademik standartlar açısından kurumların uyması gereken kuralları belirlerken, akredite ettikleri kurumların daha da iyiye gidebilmeleri için çaba göstermektedir. Bu kurumlar topluma, öğrencilere, yüksek öğretim kurumlarına hizmet verirken, hem akademik açıdan daha iyiyi hem de etik kurallar açısından da standartlar oluşturmaktadır. Uygun akreditasyon kuralları ve iş etiği sağlanan kurumların yürüttükleri politikalarda etkinlik daha da artacaktır (Rehber,2002:72-73).

Akreditasyon süreci tipik olarak üç temel faaliyet içerir.

1.8.1. Durum Raporu Hazırlanması: Eğitim örgütü çalışanları, idari personeli akreditasyon kurumunun kalite konusundaki standartlarını temel alarak kendi örgütleri için bir durum değerlendirme raporu hazırlarlar.

Bu değerlendirmeler sonucu komisyon, incelenen kurumun akreditasyon statüsünü belirler (Rehber, 2002: 73).

Kurumsal durum raporu, akredite olmak için başvuran örgütün o anki durumunu, yapısını olduğu gibi gözler önüne sereceğinden, akreditasyon sürecinin tam ve doğru olarak başlatılabilmesi açısından son derece önemlidir.

Ayrıntılı bir durum raporu hazırlanabilmesi için uyulması gerekenler aşağıda sıralanmıştır:

- Üst düzey yöneticinin rolünün belirlenmesi bu projenin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Üst düzey yöneticiden kasıt akredite olmak isteyen örgütte akreditasyon sürecinden sorumlu olacak en üst düzey kişidir. Bu kişi her zaman örgüt lideri veya bir yönetici olmak zorunda değildir. Baskı unsuru oluşturmadan örgüt içi akreditasyon çalışmalarında görev alacak personeli motive edecek, alınması gereken acil önlemlerin alınmasını sağlayacak, akreditasyon gidişatı ile ilgili örgüt çalışanlarına bilgi verecek üst düzey yetkili akreditasyon çalışmalarının iyi bir şekilde yürütülmesi açısından da çok önemlidir.
- İkinci önemli başlık ise; kuruluşun yapısına uygun bir Akreditasyon Yönetim Komitesinin oluşturulmasıdır. Bu komitede ise konuyla yakından ilgilenen, aktif bir koordinatör yer almalıdır. Bu koordinatör; işlerin planlanması, dengede yürütülmesi, yeni çözüm önerileri ve alternatifler önerilmesi ve en son hazırlanan sonuç raporunun hazırlanmasından sorumludur. Dolayısıyla koordinatöründe görevi ve sorumluluğu da akreditasyon süreci açısından çok önemlidir. Koşullar elverdiği sürece koordinatör ve yönetim kurulunun bir ya da iki elemanını, akreditasyon komisyonunun yıllık olarak düzenlediği Durum raporu (self – study) hazırlama toplantılarını izlemelidir.
- Yönetim komitesi üyeleriyle, önemli pozisyondaki kişilere akreditasyon el kitabı ya da bu kılavuzun önemli kısımları verilmelidir.
- Yönetim komitesi kapsamında hangi görev gruplarına ve komitelere ihtiyaç duyuldu ortaya koyulmalıdır. Bu görevler akreditasyon kılavuzu ve diğer dokümanlarla uyumlu hale getirilmelidir.
- Akreditasyon sürecinde gerek duyulabilecek olan istatistiksel verilerin belirlenmesi ve bu verileri hazırlayacak kişi ya da birimlerin saptanması gereklidir.

- Akreditasyon sürecinin herhangi bir problemle karşı karşıya kalınmadan tamamlanması için eğitim örgütü bünyesinde oluşturulan birimlerin performansı kadar aralarındaki ilişkilerinde üzerinde durulmalıdır. Farklı düşüncelerin bir araya gelmesi sağlanmalıdır. Yapılan çalışma tüm örgüt personeline sunulmalıdır.
- Raporun sonuçları gerçek hayata uygulanmalıdır (Srikanthan,1999).

1.8.1.1. Durum Raporu Çalışması:

- Kurumun misyonunu yerine getirmesindeki etkinliği ve kaynaklarını analiz eder.
- Programları tamamlayan ya da programın eşdeğeri diploma, sertifika, derece elde etmiş öğrencilerin çalışmalarını ortaya koyar.
- Kurumsal planlama ve geliştirme için temel dayanak oluşturur.
- Kurumsal hedeflerin gerçekleştirilmesi ve performans düzeyi, öncelikle değerlendirilmesi gerekli konulardır (Rehber 2002:75).

1.8.1.2. Raporun Yapı ve Organizasyonu

Akreditasyon kurumuna sunulacak olan durum raporu mümkün olduğu kadar detaylı ve kapsamlı olmalıdır. Bu raporla gerçekleştirilmek istenen hedef açık ve anlaşılır olmalıdır.

Rapor yazılırken yöntem ve zaman çizelgesi belirlenmeli ve rapor bu yöntem ışığında ve belirlenen zaman içerisinde yazılmalıdır. Çalışmayı yapan personelin gerekli olan bütün verilere ve bilgilere ulaşmaları esastır. Akredite olmak isteyen kurum içerisinde akreditasyon sürecine karşı önemli derecede ilgi sağlandığında sık ve kapsamlı gelişme raporları tutulmalı ve durum çalışmasının yöntemi üzerinde görüş birliğine varıldığında ilgili tüm veriler toplanmalıdır.

Durum raporu hazırlamak küçük ölçekli eğitim kurumları için ne maliyetli ne de çok fazla uğraş gerektirecek bir faaliyettir. Gün sonunda kurum için kaydedilecek verilerin birçoğu zaten durum raporunda da ele alınacaktır. Bu yüzden ekstra bir personel tahsisine gerek kalmayabilir. Ancak büyük ölçekli eğitim kurumları için durum raporu

hazırlamak çok kolay olmayan bir iştir. Bu tür kurumlar ise kurumsal araştırma büroları oluşturabilirler (Rehber 2002:76).

1.8.1.3. Durum Raporu Hazırlama Komitesi

Akredite olmak isteye eğitim kurumları kendi içlerinde bir durum raporu hazırlama komitesi oluşturmak zorundadırlar. Bu komite için personel seçimi zor olduğu kadar önemli de bir iştir (Viadero,1997). Viadero'ya (1997) göre durum çalışmasında, kurumsal gruplar, işbirliğine yatkın, uzlaşmacı, objektif ve ön yargıdan uzak kişiler arasından seçilmelidir. Bu çalışma güçlü ve yetenek gerektiren bir liderlik de gerektirmektedir. Komitenin objektifliği ise farklı branşlardan ve farklı statülerden personelin komite içinde temsil edilmesiyle sağlanabilir.

Her kurumda olduğu gibi eğitim kurumlarında da farklı görüşte olan çalışanlar, idari personel veya öğrenciler bulunabilir. Bir üye için önemli olmayan veya önem derecesi daha z olan bir konu başka bir üye için daha önemli olabilir. Bu tür durumlarda mutlaka farklı bakış açıları da rapora yansıtılmalıdır.

Durum raporu çalışması, farklı düşünen veya farklı şeylere daha çok önem gösteren üyeler nedeniyle aksayabilir ancak iyi bir yönetici, bu üyeleri daha keskin bir noktaya yönlendirerek, çözüm için temel oluşturmalıdır.

1.8.1.4. Raporun Yazılması

Çalışmanın farklı kısımlarından sorumlu olan her bir komite veya alt grup, sorunları, bu sorunlara getirilen çözümleri, toplanan verileri ve bu verilerin toplama yöntemlerini, veri analizi tekniklerini, sonuçlarının kurumsal etkinliğe ne şekilde katkıda bulunduğunu ortaya koyan raporlar hazırlar.

Ayrı ayrı yazılan raporlar, hazırlama komitesi tarafından bir araya getirilir. Sonuç raporu bir kişi tarafından kaleme alınır. Rapordaki her bir bölümün sonuna, görevlendirilen değerlendirme komitesinin kullanımı için ne kadar belge varsa eklenmelidir (Rehber 2002: 77)

1.8.2. İnceleme: Akreditasyon kurumunun oluşturduğu Değerlendirme Grubu(DG), sunulan bu raporu inceler. Bu incelemenin ardından okul kampusunu ziyaret eder, öğretmenlerle, idari personele görüşmelerde bulunur. Akreditasyon kurumuna

(komisyona) sunmak üzere içinde kendi tavsiyelerinin de bulunduğu bir rapor hazırlar. Bu rapor akreditasyon kurumunun standartlarını içerir ancak sadece standartları ve kriterlere uygunluğu değerlendirmez aynı zamanda bu hedeflere ulaşmak için hangi yolların kullanılması gerektiğini de ortaya koyar.

Eğitim örgütleri için de akreditasyon kurumları içinde akredite işlemleri çok kolay işlemler değildir. Ancak eğitim örgütlerini akredite etmek için hizmet veren kuruluşların çoğunluğu kar amacı gütmeyen kuruluşlardır. Amaçları akreditasyon yoluyla eğitimde kaliteyi, iyileştirmeyi sağlayarak, daha iyiye gitmektir ve yine çoğunluğu gönüllülük ilkesine göre çalışır.

Genellikle eğitim örgütlerini akredite eden kuruluşlar Okullar Komisyonu (OK) ve Yüksek Öğretim Kurumları Komisyonudur (YÖKK).

1.8.2.1. Okullar Komisyonu (OK) ; Bu komisyon ilk ve orta öğretim kurumlarını akredite etmektedir.

Görevleri

- i.** İlk ve orta dereceli okulların akreditasyon standartlarını ve ihtiyaçlarını saptayarak bu ihtiyaç ve standartlara uyan ve akredite olmak isteyen okulları akredite etmek,
- ii.** Daha önce akredite olmuş veya akreditasyon kurumlarına üye olan eğitim örgütlerindeki değerlendirme yöntemlerine, idari yapıya, yapılan araştırmalara, eğitim teknolojilerinin kullanımına katkıda bulunup, eğitim kalitesini yükseltmek,
- iii.** Düzenli kontroller yoluyla standartların devamlı bir şekilde uygulanmasına katkıda bulunmak ve
- iv.** Akreditasyon komisyonu ile üye kurumların ilişkilerini sağlam temellere oturtmak ve bu şekilde devam etmesini sağlamaktır (Meridian School,10.06.2006).

Komisyon Bu Görevlerini Yerine Getirmek İçin:

- Akredite edilen kurumlardaki akreditasyon sürecinden sonraki gelişmeleri de takip eder, kurumsal gelişmelerine yardım eder ve eğitim kalitelerini artırmaları konusunda destekte bulunur.
- Çeşitli yayınlar hazırlar ve bunları akredite ettiği kurumlara gönderir.
- Eğitim kurumlarında yapılan araştırma çalışmalarına destek olur ve yapılan araştırmalara sponsor olur.
- Aynı zamanda kendi politikalarını ve uygulamalarını da gözden geçirir, gerekli görürse bazı uygulamaları günceller ve gelişmeler karşısında kendi kurumunu da, üye kuruluşları da güncel tuta.
- Bünyesinde bulundurduğu eğitim elemanlarını kurumlarındaki gelişmelere ve değişimlere yardımcı olmaları konusunda eğitir.
- Okullar arasındaki ilişkileri güçlendirmek için Yüksek Öğretim Kurumları Komisyonu ile sıkı ilişkiler geliştirir.
- Eğitimde kaliteyi yükseltmeye çalışan ve eğitim hizmetlerine destek veren diğer kuruluşlarla iyi ilişkiler geliştirir (Meridian School, 10.06.2006).

1.8.2.1.1. Komisyon Çalışanları

Akreditasyon kuruluşlarında tüm bu akreditasyon işlerini aksatmadan yürütmek için komisyonlar mevcuttur. Komisyonların işleri de kendi içinde gruplar tarafından yönetilirler. Bu gruplar:

- Komisyon bürosunda, komisyon programlarını, politikalarını ve komisyonun tüm faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlayan bir eleman vardır.
- Her akreditasyon kuruluşunun bir Danışman Bilirkişi Kurulun (D-B) vardır. Bu kurulda o bölgedeki en deneyimli ve alanında uzman eğitimciler görevlendirilirler.

Akreditasyon Kontrol Konseyi (AKK): Mütevelli heyeti tarafından hakem olarak kontrol süreçlerine ve kontrol komitelerine katılması için seçilen en az 30 kişiden oluşur.

Kurumsal Faaliyet Konseyi (KFK) : Düzeltmenler, kontrol komiteleri, değerlendirme panelleri ve personel tarafından gönderilen kurumsal değerlendirmeleri kontrol etmek ve akreditasyon kararlarını almak için mütevelli heyeti tarafından seçilen 26 üyeden oluşur. 20 üye akredite olmuş kurumlardan gelen Danışman-Bilirkişi Kurulu deneyimine sahip kişilerden oluşurken, 6 üye de kamuoyu temsil eder (Rehber, 2002:78).

Mütevelli Heyeti: Akreditasyon komisyonu politika oluşturma organları olarak hizmet vermek için üye kurumlar tarafından seçilen 15 üyeden oluşur.12 üye akredite olmuş kurum temsilcileri, diğer 3 kişi ise kamuyu temsil eder. Heyetin görevleri 7 alanda odaklanır. Bunlar:

1. Misyonu,
2. Komisyonun değerlerini ortaya koyup açıklamak ve sürekli olarak yenilemek,
3. Düzenli olarak görevlerin başarıma derecelerini değerlendirmek,
4. Hem politikaların hem de süreçlerin etkinliğini değerlendirmek ve politikaları açık bir şekilde belirtmek,
5. Geleceğe dönük planlar yapmak ve akreditasyon kararlarından sorumlu olmak,
6. Örgütün mali sorumluluğunu üstlenmek ve mali olayları izlemek,
7. Örgütlerin söz sahibi olan kişilerle bağlantıda bulunmak, idari yöneticiyi atamak, desteklemek ve değerlendirmek (Meridian School, 10.06.2006).

1.8.2.1.2. Komisyon Programları ve Faaliyetleri

Komisyon bütün kurumlar için yoğun bir hizmet sağlar. Akreditasyon denkliği kabul edilmiş her kurum, bir komisyon kadrosu oluşturur. Bu komisyon üyeleri, durum raporu hazırlama çalışmalarında, değerlendirme ekipleri ve kurum için yardım sağlarlar. Böylece akreditasyon kuruluşları, akredite olmuş her bir kurumun yayınladığı yıllık raporlar aracılığıyla yöntem ve teknik değişikliklerle birlikte teklif edilen önerileri de takip edebilirler (Paisley ve Borders,1995).Yayımlar ve düzenli yapılan toplantılar akredite olmuş kurumların, akreditasyon denkliklerinin sürmesi için faydalandıkları ve takip ettikleri en önemli komisyon faaliyetlerindedir.

Komasyon bütün ye kurumları bilgilendirmek ve yeni gelişmelerden haberdar etmek için, kendi çalışmalarını, değişik konularla ilgili değerlendirmelerini ve kurumsal gelişmeleri içeren akreditasyon el kitabını yayınlar ve ye kurumlara gönderir (Paisley ve Borders,1995).

1.8.2.2. Yüksek ğretim Kurumları Komisyonu (YKK) ; Yüksek okulları ve niversiteleri akredite etmektedir. Bu komisyon işlerini okullar komisyonuna benzer şekilde yürütmektedir. Sadece oluşturulan alt komisyonların sayısının okullar komisyonuna göre daha farklı olmasıdır.

1.8.3. Değerlendirme ve Aksiyon: Değerlendirme komisyonu, kalite ve güvenirlik konusunda önceden belirlenen beklentiler işığında hazırlanan rapordaki gözlem ve tavsiyeleri inceler, değerlendirir, verdiği kararı akredite olmak isteyen kuruma ve diğer kurumlara bildirir. Eğer gerek görülürse incelenen kurumla ilgili üçüncü kurumların da görüşlerine başvurulabilir (Borzi ve Miles,2001).

1.8.3.1. Değerlendirme İşlemi:

Değerlendirme komisyonu bir kurumun akreditasyon işlemlerinin değerlendirilmesi veya akredite denkliğinin devam edip etmemesi konusunda karar vermek için “Akreditasyon Kriterleri” (AK) ve “Genel Kurumsal Gereksinimler” (GKG)’in yerine getirilip getirilmediğini kontrol eder. Değerlendirme işlemini, Borzi ve diğerlerine göre şu şekilde özetleyebiliriz.

- Akredite edilmek için başvuran veya akredite denkliğinin devamını sağlamayı amaçlayan kurumlar GKG ve AK’nin kendi kurumlarınca nasıl birleştirileceğini incelemeyi amaçlar. Durum Rapor sonuçları, komisyon değerlendirmeleri için temel oluşturacak bilgileri içerecek şekilde hazırlanır. Bu durum akreditasyon süreci için kurumun resmi başvurusu sayılır.
- Danışman-Bilirkişi Grubu şimdiye kadar komisyonca veya kurumca hazırlanan raporlar, öneriler ve toplantılar yoluyla kurum temsilcileriyle bir araya gelir ve akreditasyon çalışmalarının sonuçları gözden geçirilir olumsuz görünen durumlar söz konusu ise kurum yöneticisinin yazılı cevap verme hakkı vardır.

- AKK ve KFK tarafından kabul edilen bütün kararlar Müttevelli Heyeti tarafından görüşülüp onaylanır, reddedilir, ön akreditasyon veya ön adaylık kararı verilebilir. Eğer komisyonla kurum arasında anlaşmazlık söz konusu ise kendisi bizzat denetleme yapabilir (Borzi ve Mills,2001).

1.8.4. Akreditasyon İçin Başvuru Koşulları ve Akreditasyon Kriterleri

Akreditasyon kuruluşlarınca bir eğitim kurumunun akredite edilebilmesi için gerekli kriterlerin başvuran eğitim kurumlarınca karşılanması gerekmektedir. Akreditasyon kuruluşları kendi denkliklerine göre bölgesel, ulusal veya uluslararası alanda geçerli akredite belgeleri vermektedir. Başvuran kurumlardan yerine getirilmesi istenen kriterler bu kurumlara özgü olmakla birlikte bölgesel, ulusal veya uluslararası kriterlere göre de değişmektedir.

Bu tüm akreditasyon kuruluşlarının aynı kriterleri uyguladığı anlamına gelmemektedir. Sadece akreditasyon kuruluşları arasında yapılan anlaşmalara yada denklik tanımalarına göre verilen akredite belgeleri başka bir bölgede, ülke çapında veya uluslararası denklik kazanır. Bir akreditasyon kuruluşu olan Middle North American Schools Assosiation for School Accreditation'a göre bir eğitim kurumunu akredite ederken aradığı standartlar şunlardır:

Misyon

Kurum yönetim organları veya merkezi yönetimler tarafından belirlenen ve kamuya mal olan resmi bir eğitim misyonuna sahip olmalıdır.

Yetkileri

Kurumun verdiği unvanı onaylamaya yasal yetkisi vardır. Kurum her yerde olursa olsun bir eğitim kurumu olarak faaliyet göstermek için yasal gerekliliklere sahiptir. Kar amacı gütmeyen, kar amacı güden veya bir kamu kuruluşu olduğunu belirten bir dokümana sahiptir.

Yönetim

Bir yönetim kurulu vardır ve bu kurul eğitim kurumunun yönetimi için gerekli temel ilkeleri ortaya koyma ve gözden geçirme yetkisine sahiptir. Yönetim kurulu kamu

kesiminden temsilcileri de kapsar ve kurumun güvenilirliğini artırmak için kurum ve yönetim sahiplerinden bağımsız bir yapıdadır.

Öğretmenler

Kurum amaçlanan eğitimi gerçekleştirebilmek için yeterli düzeyde alanında yetkinliğe sahip eğitim personeli kadrosuna sahiptir. Eğitim personelinin tüm kurumun eğitim programlarını değerlendirilmesi ve geliştirilmesinde önemli bir role sahiptir.

Eğitim Programı

Öğrencilerin kayıt olabileceği, yürürlükte olan programlara sahiptir. Eğitim programları sonucu öğrenciler o alanda yetkin birer kişi olara mezun olurlar. Programlar düzenlenirken yüksek öğretim kurumlarının program içeriği ve uzunluğu dikkate alınır. Öğrencilerin ileride devam edecekleri lisans programlarıyla ilgili kaynaklara erişimleri ve diğer destek programlardan yararlanmaları sağlanır.

Finans

En azından her iki yılda bir kurum mali dengeleri, gelir ve gider cetvelleri kamu denetçileri tarafından denetlenir. Finansal kaynakların her bir eğitim programına ne şekilde dağıtıldığı ve dağıtılacağı açık bir şekilde raporlanır.

Kamu Bilgileri

Kurumun eğitim programları, misyonu, akademik takvimi, kayıt uygulamaları, mali kaynakları, eğitim personelinin kalite durum raporları, kurum içinde öğrencileri olumlu ve olumsuz yönde etkileyen faktörler, akademik olmayan politikalarla ilgili bilgileri içerir. Eğitim kurumu içerisinde, akreditasyon işlemlerinde de görev alacak akreditasyon heyeti ve üyeleri tam olarak bildirilir.

1.9. Akreditasyon Kriterleri

Genel Kurumsal Gereksinimlerin yanında akredite olmak isteyen eğitim kurumları 5 akreditasyon kriterine de uygun olup olmadıklarını göstermek zorundadırlar (Rehber 2002:83).

Akredite olmak isteyen eğitim kurumları için sıralanan 5 kritere uygunluğu sağlama konusunda, akreditasyon kuruluşu komisyonlarınca hazırlanmış ve tipik alanları ortaya

koyan bir liste hazırlanır. Değerlendirilecek olan kurumlar kendi durum ve koşullarını bu kriterler eşliğinde komisyonun değerlendirmesine açık bir şekilde ortaya koyarlar.

Bu göstergeler her şeyi ortaya koymazlar. Bu göstergeler akredite olmak isteyen kurumun durumunu ortaya koyarken ve her bir kriter için değerlendirme yapılırken, dikkate alınması gereken bilgilerdir. Bu göstergelerden her biri kurumlar için önemli göstergeler değildir. Birçok kurumun bu kriterleri karşılamak için ilave göstergelere ihtiyacı olabilir. Bu ek kriterler şunlardır (Rehber 2002 :83).

Kurum; bir yüksek öğretim kurumuna ve kendi misyonuna uygun olarak anlaşılır ve açıklanabilen amaçlara sahiptir.

Akreditasyon komisyonları bu kriterlere uygunluk açısından durum saptamada aşağıdaki noktaları dikkate alır:

- Uzun ve kısa dönem kurumsal ve eğitimsel hedefler;
- Kurumun kendi amaçlarını değerlendirdiği yöntemler;
- Açıklanan misyon ve amaçlara uygun karar verme yöntemleri;
- Kurumun amaçlarına, kurumu oluşturanların bakış açıları;
- Kurumsal ve eğitimsel hedefleri katalog, program broşürleri duyurma çabası;
- Eğitim personeli ve öğrencilerin serbestçe sorgulama yetkisinin desteklenmesi;
- Eğitim personeline sunulan ve öğrencilerce beklenen öğrenmede mükemmelliğin taahhüt edilmesi.

Kurum; insan, finans ve fiziki kaynaklarını, hedeflerine ulaşmak için etkin bir şekilde organize etmektedir.

Akreditasyon komisyonları bu kriterlere uygunluk açısından durum saptamada aşağıdaki noktaları dikkate alır:

- Kurum politikalarının sorumluluklarını ve fonksiyonlarını anlayan ve kurumun güvenilirliğini korumak için önlemler alan bilgili insanlardan oluşan bir yönetim,

- Örgütsel yapıyı, politikaları ve prosedürleri anlama ve iyi belirlemeye yönelik etkin idare,
- Kurum faaliyetlerini yerine getirecek ve yapılanların sorumluluğunu taşıyacak kaliteli ve tecrübeli idari personel,
- Derslerini uygun şekilde hazırladıklarını kanıtlayacak düzeyde yeterli deneyime sahip eğitim personeli,
- Etkin eğitim ve öğrenmeyi destekleyen fiziki imkânlar,
- Kurumsal amaçları destekleyen yeterli kaynak ve donanım (kütüphane, elektronik hizmet ve ürünler, laboratuvarlar, internet ve bilgisayarlar)
- Etkin eğitim ve öğrenme için gerekli ortam ve insan kaynağını sağlamayı garanti edecek bir finansal harcama yapısı,
- Kurumun amaçlarını gerçekleştirmek için kurumun kapasitesini en üst düzeye çıkaracak bir finansal kaynak yönetim yapısı.

Akreditasyon komisyonları bu kriterlere uygunluk açısından durum saptamada aşağıdaki noktaları dikkate alır:

- Eğitim kurumuna uygun eğitimsel programlar:
 - a) Kolay, itinayla hazırlanmış, açık bir şekilde belirlenmiş akademik program dersleri,
 - b) Kişisel, sosyal ve kültürel değerleri anlama ve yaşamayı özendirmeyi amaçlayan faaliyetler ve dersleri kapsayan programlar,
 - c) Eğitim personeli ve öğrencilerin programın bir parçası olarak araştırma projelerine katılımını sağlayacak programlar,
 - d) Öğrenciler arasında ve öğrencilerle eğitim personeli arasında bilimsel işbirliği ve etkileşimi gerektiren programlar,
- Öğrencileri akademik başarılarına göre değerlendirme ve belgeleme:
 - a) Ortaöğretim eğitimi yetişkinler için gerekli olan yetenek ve beceri kazanımında yeterlilik,

- b) Tanınabilir ve tutarlı bir eğitimi tamamlama,
- c) Mezunlara verilmesi garanti edilen dereceye uygun bilgi düzeyine sahip olma ve,
- d) Akademik kredilerini tamamlayan öğrencilerin eğitim personeli tarafından kontrolü.
- Öğrencilerin öğrendiklerini doğru bir şekilde yansıtan ve genel kabul görmüş uygulamalarla uygun bir belgelendirme sağlanmalı:
 - Dersleri ve akademik programları karakterize eden etkin bir eğitim:
 - Eğitim personeli, memurlar ve yönetimin sürekli gelişmelerine destek olmak:
 - Öğrenci hizmetlerinin, kurum amaçlarına katkıda bulunacak şekilde sağlanması
 - Kurumun etkinliğine katkıda bulunacak şekilde eğitim personeli ve memur hizmetlerinin sağlanması:
 - Eğer ayrılmışsa,
- a) Etkin araştırma yapmak için yeterli insan, parasal ve fiziksel kaynağı sağlayarak temel ve uygulamalı öğrenmeyi teşvik etmek,
- b) Güzel sanatlar ve sportif faaliyetler gibi becerilerin kazandırılması için gerekli fiziksel, parasal ve insan kaynaklarına sahip olmak,
- c) Eğitim kurumundan okul çevresinin de yararlanmasını ve çevreyi de bilinçlendirici programlar oluşturmaktır.

Akreditasyon komisyonları bu kriterlere uygunluk açısından durum saptamada aşağıdaki noktaları dikkate alır:

- Eğitim kurumlarının mevcut kaynaklarının şu anki ve gelecekteki durumları,
- Kurumda oluşabilecek beklenen veya beklenmeyen değişiklikleri dikkate alan etkin bir karar verme mekanizması,
- Kurumun işleyişini düzenleyen etkin bir planlama işlemi,
- Kurumun eğitim programlarını nasıl geliştireceğini açıkça tanımlaması,

- Kurumun bu programları geliştirmesinde kullanacağı ve yönetim tarafından bu alanda kullanılmak üzere tahsis edilmiş kaynaklar.

Kurum faaliyet ve ilişkilerinde güvenirliliği kanıtlar,

Akreditasyon komisyonları bu kriterlere uygunluk açısından durum saptamada aşağıdaki noktaları dikkate alır:

- Öğrenci, eğitim personeli ve idari personel için şikayet mekanizması da dahil olmak üzere sistemin bütün unsurlarını içeren, farklı kurumsal ilişkileri de açıklayan bir el kitapları,
- Sistem içi unsurlar arasında anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak için kullanılacak politika ve uygulamalar,
- Eğitime katılma, eşit muamele, ayrımcılık yapmama, olumlu davranış gibi misyona uygun politika ve uygulamalar,
- Kurumu tamamen tanıtan kurumsal yayın, demeç ve tanıtımlar,
- Diğer eğitim kurumlarıyla sorumlu ve sağlıklı ilişkiler,
- Kurumlar arası spor olayları, ğrenci kulüpleri gibi sosyal alanlarda ki politika ve uygulamalar,

1.10. Akreditasyon Prosedri:

Akredite olmak için başvuran eğim kurumları genel kurumsal gerekliliklerin yanı sıra akreditasyon kriterlerini de yerine getirmek zorundadır. Kurum bu 5 kriteri 4 yıllık adaylık süresince kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere bu beş kriteri ne zaman gerçekleştireceğini içeren bir durum raporu hazırlar.

Akredite olmak isteyen kurumlar her bir kriteri yerine getirdiklerine dair somut kanıtları komisyona göndermekle ykmldrlar. Adaylık sürecinde değerlendirme grubu kurumun akreditasyonu başardığını gösteren kanıtları detaylarıyla ortaya koyan bir de genel rapor yazmaktadırlar.

1.10.1. Üyelik İçin Yapılması Gerekenler

GKG ve AK'lerin yerine getirilmesinden sonra komisyonların taleplerine göre, periyodik denetlemeleri, akreditasyon kuruluşunca belirlenen ve kurumca daha önceden kabul edilen ücretin ödenmesini, yıllık raporların zamanında ve istenilen formatta komisyona eksiksiz bir şekilde sunulması, kuruma düşen tüm sorumluluğu yapmak da dâhil kurumun üstüne düşen her türlü sorumluluğu yerine getirirler.

Akredite olmak için başvuran bir kurum başvurusunda 5 yıl içinde veya birbirini takip eden her bir onaylamadan sonra 10 yıl içinde akreditasyon belgesini alır. Aday kurum her iki yılda bir değerlendirmeye alınır. Akreditasyon belirli bir zaman dilimi için verilmez. Akreditasyon komisyon ve kurum arasında periyodik denetlemeye konu olan sürekli bir ilişki şeklinde yorumlanmalıdır (Rehber 2002:88).

Buradan yola çıkarak akreditasyon belgesini almaya bir kez hak kazanan kurumlar bu belgeyi süresiz olarak elinde tutamazlar. Bu belge komisyon ve kurum arasındaki ilişki komisyonun belirlediği çerçeveler doğrultusunda devam eder ve komisyon yeni gelişmelere ve değişikliklere ayak uydurmakta isteksiz davranan veya bu değişim ve gelişimlere ayak uyduramayan üye kuruların denkliklerini iptal etme yetkisine sahiptir.

Dolayısıyla üyelikten sonra devam edecek olan ilişkiler doğrultusunda özel amaçlı ziyaret veya raporlar talep edebilir. Buradaki amaç kurumun akreditasyon belgesini elde ettikten sonraki durumunu saptamaktır. Bu nedenle gelecek dönemlerdeki denetimlerde değişimi istenen konular veya koşullar varsa bunlar için özel raporlar talep edilebilir. Kurum bunları hazırlayıp istenilen sürede komisyona teslim etmekle yükümlüdür.

Kurumdan alınan yıllık rapor ve diğer bilgiler komisyon tarafından titizlikle incelenir. Bunlara ek olarak kurum komisyonla ilişkilerini etkileyebilecek herhangi bir kurum içi veya dışı değişikliğe gitmeden önce komisyona yazılı olarak bilgi vermekle yükümlüdür (ACA ve CAC,1994).

Aynı zamanda akreditasyon kuruluşları bir kuruma akredite belgesi verirken ilgili kurum veya programdaki bazı kritik unsurları göz önüne alırlar. Bu unsurlar şöyle sıralanabilir:

- *Misyon ve örgütlenme yapısı
- *Program (müfredat) özellikleri
- *Öğretmen kadrosu
- *Öğrenci profili
- *Okula öğrenci kabul koşulları ve standartları
- * Kurumun mali yapısı, mali kaynakları
- *Okulun eğitim süresi
- *Öğrenci başarı standartları
- *Öğrencilerin programı tamamlama süre ve programa başlayan ve bitiren öğrencilerin oranları (mezuniyet standartları)
- *Mezunların üniversiteye giriş oranları (YÖK,2006).

Bu koşullar dikkate alınarak standart veya bazı okulların özel koşulları dolayısıyla okullara özgü bazı değişiklikler yapılarak akreditasyon belgesi de verilebilmektedir. Bu değişiklikler okulların özel durumları nedeniyle bazı kriterlerin şart olmaktan çıkarılması veya bazı ek kriterler koymak şeklinde de olabilir.

1.10.2. Ön Kabul

Bir kurum komisyona üye olmak istiyorsa yani akredite edilmek için başvuruda bulunmuşsa, başvuruda bulunan kurum ve komisyonun karşılıklı değerlendirme yapmasını içeren bir süreç olan **Yeterlilik İşlemine** katılmak zorundadır. Bu işlemden sonra da kurum akreditasyon sürecini devam ettirmek istiyorsa **İlk Bilgi Formu** ve bazı dokümanları komisyona bir rapor halinde sunar ve bir grup danışman bilirkişi tarafından sunulan bu raporlar incelenir (ACA ve CAC,1994).

Bu incelemeler ışığında bu grup kurumun GKG'yi karşıladığına ikna olursa komisyon ziyaretinin yapılabileceğine dair tavsiyede bulunur veya raporları ikna edici bulmazsa gerekçesini sunarak kurumdan bir başka rapor isteyebilir veya bu kurumun akreditasyon sürecine hazır olmadığını komisyona bildirip komisyonla kurum ilişkilerini askıya alabilir (ACA ve CAC,1994).

1.10.3. Bir Kuruma Karşı Şikâyet Duyurusunda Bulunma

Komisyon, kendisine üye bir kurum hakkında bireysel problemlerle ilgili olmadıkça, Genel Kurumsal Gereksinimleri veya Akreditasyon Kriterlerini tam olarak yerine getirmediğine dair bir şikâyetler alırsa, bu şikâyetleri değerlendirmeye alır. Ancak kurumda şikâyet mekanizması yeterli bir şekilde işlemiyorsa, şikâyetler konusunda kurum içi bir mekanizma yoksa bireysel şikâyetlerde dikkate alınır.(Rehber 2002 :89)

Şikâyetçi, komisyona aşağıdaki bilgileri içerecek şekilde bir başvuru yapabilir.

- Problemi ortaya koyan imzalı bir mektup
- Şikâyeti destekleyen dokümanlar
- Kurum başkanına şikâyeti iletme konusunda izin
- Şikâyet konusunda başka bir kanaldan bir işlem yapıp yapılmadığının açıklanması
- Bu bilgi komisyonun, eğitim kalitesi ile ilgili ağır bir sonuç doğuracağı zaman, diğer kurumlar örneğin mahkeme, tarafından da değerlendirilen şikâyet konusunda uygun bir karar vermesi için gereklidir.

Komisyon bürosu bir şikâyet aldığı zaman şikâyet edeninde izniyle şikâyetçi olunan kurumun başkanına bu şikâyeti gönderir. Eğer şikâyet bir gizlilik içeriyorsa şikâyette bulunan özel olarak komisyondan kendisiyle ilgili bilgilerin gizli tutulmasını talep edebilir.

- Başvuru komisyonun ilgi alanı dâhilindeyse kurum başkanından konuyla ilgili açıklama içeren bir savunma isteyebilir.
- Eğer şikâyet konusu komisyonun ilgi alanına girmiyorsa bile şikâyete veya şikâyetçiye resmi bir cevap verilmez ama şikâyet metni direk olarak kurum başkanına gönderilir. Bu yolla komisyonun da durumdan haberdar olduğu anlaşılır (Rehber 2002: 89).

1.10.4. Komisyona Karşı Şikâyetler

Komasyon çalışması sırasında veya çalışma stiliyle ilgili Şikâyetler gelebileceğini kabul eder. Dolayısıyla Yönetim Kurulu, komisyona karşı gelebilecek resmi Şikâyetler konusunda bir politika belirler. Komasyon için yapılan Şikâyetler belirli bir kurumun özel bir hareketiyle veya ekiple ilgili sorunları kapsamaz. Őikâyetle ilgili doküman konuyu açık bir Şekilde ifade etmeli ve imza taşımalıdır (Viadero,1997). Yetkili müdür, komasyon adına, komisyona yapılan her türlü Şikâyeti 30 gün içerisinde yanıtlar ve düzenli bir Şekilde mütevellî heyetine ve idareye rapor eder. İstek durumunda kamuoyuna sunulmak üzere Şikâyetleri özetler ve çözümleriyle birlikte kamuoyuna sunulmak üzere rapor haline getirir. Eğer yönetim komitesi tarafından uygun görülmezse bu Şikâyet ve çözümlerini kamuoyuna bildirmeden saklı tutmaya yetkisi vardır.

1.10.5. Komisyonun Denetlenmesi

Eğitim kurumlarını ve programları için gerekli kaliteyi sağlayacak olan akreditasyon konseyinin de denetlenmeye ihtiyacı vardır. Akreditasyon kuruluşları kimi ölkelerde devlet tarafından kimi ölkelerde ise özel sektör tarafından kurulduğu için denetleme süreçleri farklıdır.

Akreditasyon kuruluşları devlet tarafından kurulan ölkelerde denetimler devletin üst düzey kurumlarını denetlemekle görevli denetmenler tarafından yapılır. Bu denetimler sırasında denetmenler kurumun mali yapısını, işleyiş sistemini ve devlet tarafından oluşturulan standartlara uygunluğu araştırırlar ve görüşlerini bir rapor halinde Eğitim Bakanlığına sunarlar (Corwin,2005). Akreditasyon kuruluşları tamamıyla özel sektör tarafından oluşturulan ölkelerde ise bu kuruluşlar kendi kendilerini denetleme yetkisine sahiptir. 1997 yılından beri hazırlanan özel bir yöntemler listesine göre akreditasyon kuruluşları öz denetimlerini yaparlar.

Komisyonun yani akreditasyon kuruluşlarının kendilerini değerlendirmede kullandıkları yöntemler ise;

- Katılımcılar akreditasyon süreçlerinin rutin değerlendirmesini yaparlar,
- Danışman-Bilirkişi ve kurumlar yapılan çalışmaları değerlendirirler,

- Program ve verilen hizmetlerin kalitesine yönelik olarak kurumlar ve diğerleri anket yoluyla değerlendirilir,
- Hedef grupların belirli konulara odaklanmaları sağlanır
- Kurumda bilgisine ve deneyimine güven duyulan kişilerin görüşlerine değer verilir (Rehber 2002: 92).

Böylece özel sektör tarafından oluşturulan akreditasyon kuruluşları kendi öz denetimlerini sağlamış olurlar

Bir başka akreditasyon kuruluşu olan The New England Association of Schools and Colleges'a göre ise akreditasyon süreci şu şekildedir (<http://www.neasc.org>):

En kısa şekliyle aday olan eğitim kurumları akreditasyon kuruluşunun eğitim politikalarını ve kriterlerini karşıladıklarını gösterirler böylece akreditasyon süreci başarılı olur. Akreditasyon standartları kurumsal kalite için minimum ölçüt ve kriterler oluşturmuş olur. Komisyonun aday kurumlardan beklentisi tüm eğitim politikalarını, kurum hizmetlerini komisyonun kriterlerine ulaştırmak ve daima mükemmelere doğru devam etmektir.

NEASC'a (2006) göre aday bir kurumun akreditasyon süreci boyunca 11 temel kriteri yerine getirmesi gerekmektedir. Bu kriterlerden her biri ayrı bir disiplin alanında, aday kurum için bir çerçeve niteliği taşır. Daha sonra komisyon bu kriterlerin aday kurum tarafından ne ölçüde karşılandığını ve ne ölçüde uygulandığı konusunda bir karara varır. Türkiye için A.B. kriterleri daha önemli olduğu için NEASC kriterlerine kısaca başlıklar halinde değinilmiştir.

Misyon ve Amaç

Kurumun ortaöğretim kurumlarının düzenlediği veya devlet müfredatına göre düzenlenmiş ve komisyonun standartlarıyla örtüşen eğitimsel amaçları vardır.

Planlama ve Değerlendirme

Kurum görev ve amaçlarını başarılı bir şekilde yerine getirmek için kendi gereksinimlerine uygun bir planlama sistemi geliştirir.

Örgüt ve Yönetim

Kurum eğitimsel amaçlarına ulaşması için işleri kolaylaştırıcı ve tüm personelle öğrencileri destek ve yardımcı olan bir idari yapıya sahiptir.

Programlar ve Talimatlar

Kurumun başlıca ilgi odağı öğrencilerin eğitimidir. Kurum aynı zamanda öğrencilerin ilgi ve istekleri doğrultusunda mutlaka geçerli ve komisyonca belirlenen standartlara uygun bir program açmak zorundadır.

Öğretim

Öğretim Elemanları (Öğretmenler)

Öğretim elemanlarının yetenekleri, sayıları ve performansları kurumun hedef ve amaçlarını başarması için yeterlidir. İşinin uzmanı olan öğretim elemanları kurumun akademik programlarını takdim eder ve kendi görevlerini kuruma karşı sorumluluklarını hep akıllarında tutarak yerine getirirler.

Öğrenci Servisleri

Kurum kendi misyonu ve amaçlarıyla da uyumlu olarak her öğrencinin kişisel ve entelektüel gelişimleri için gerekli ortamı hazırlar. Aynı zamanda kurum öğrencilerin sosyal gelişimlerine de önem verir. Öğrencilerin kurum içinde yararlanmaları için akademik ve sosyal servisler (programlar) hazırlanır.

Kütüphane ve Bilgi Kaynakları

Kurum tarafından satın alınarak veya düzenlenerek ya da erişime açık hale getirilerek, yeterli miktarda yayın, bilgi teknolojisi sistemleri ve hizmet programları nerede olursa olsun öğrenciler tarafından belirlenen zaman dilimleri içinde kullanıma açık ve kolayca ulaşılabilir hale getirilir.

Fiziksel Kaynaklar

Kurum, laboratuvarlar, altyapı, materyaller ve donanım, kiralanan veya sahibi olunan binaları da kapsayan yeterli ve uygun fiziksel kaynaklara sahiptir.

Finansal Kaynaklar

Kurumun finansal kaynakları sabit, şuanda ve görünen gelecekteki ihtiyaçları karşılayacak düzeydedir. Kurum, amaçlarına ve hedeflerine ulaşmak için gerekli olan kaynakları uygun bir şekilde ayırır.

Kamusal Açıklama

Kurum kendini öğrencilere, kamuya tanıtırken kesin, tam ve geçerli bilgiler verir.

Doğruluk, Dürüstlük

Kurum, tüm işlerin yapılmasında, yönetilmesinde, öğrencilerle, öğretim elemanlarıyla ve diğer personelle, kurum dışı örgütlerle ve halkla olan bütün ilişkilerinde yüksek etik değerlere göre hareket eder. Bu koşulları yerine getiren eğitim kurumlarının akreditasyon denklikleri onaylanır ve her iki yılda bir yapılan düzenli kontrollerle bu denklik devam ettirilir veya iptal edilir.

Avrupa çapında bir akreditasyon kuruluşu olan E.C.'ya (1994) göre ise akreditasyon standartları şu şekilde özetlenebilir:

Akreditasyon standartları iki temel faktör üzerine kurulmuştur. Bunlar; Eğitim ve Öğretim Standartları ile Destekleyici Standartlardır. Bunlarda kendi içlerinde değişik alt kategorilere ayrılmaktadır ve akreditasyon için gerekli kriterleri oluşturmaktadır.

1.11.Orta Dereceli Okullar İçin Akreditasyon Standartları

Eğitim ve Öğretim Standartları

1 Öğrenci Öğrenmesi İçin Misyon ve Beklentiler

- Okulun politikaları, amaçları, beklentileri ve inançlarını içeren bir misyonu vardır.
- Okulun her seviyedeki öğrencilerin akademik başarılarını ölçebilen açık ve yüksek beklentileri vardır.
- Okulun öğrencilerin sosyal alandaki başarılarını ve katılımlarını içeren beklentileri ve bu alanlar için hazırladığı imkânlar vardır.

- Tüm bu akademik ve sosyal beklentiler okuldaki öğrenci ve öğretim elemanlarının ortak görüşleriyle belirlenir.

2 Müfredat

Müfredat okul veya daha üst bir otorite tarafından okulun akademik başarı beklentilerini yerine getirmek için tasarlanan bir çeşit ders işleme planıdır. Öğrencilerin ders içinde ve dışında ne öğrenebilecekleri ile ne öğrenmeleri gerektiği arasında bir bağlantı oluşturur. Bu şekilde en iyi öğrenme sağlanmış olur.

- Yazılı müfredat okulun öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarıyla ve öğrencilerin akademik başarı beklentileriyle eşleşir.
- Her bir müfredat alanı kendi alan öğrencilerinden beklentilerini ve hangi konulardan sorumlu olacaklarını açık bir şekilde belirtir.

3 Öğretim

Mükemmel derecede yapılan öğretim öğrencinin öğrenmesini, öğrenmenin müfredatla ilişkisini, akademik başarı beklentilerini etkileyen en önemli unsurlardan biridir. Öğrencilerin bireysel olarak öğrenme ihtiyaçlarını göz önüne alır ve öğrencileri değişik aktivitelerle öğrenmeye iter. İyi bir öğretim yapabilmek için tüm öğretim elemanlarının birbirleriyle iyi birer diyaloglarının olması gerekmektedir. Bu şekilde öğrenciler hakkında fikir alışverişi sağlanabilir ve bir öğretmenin kaçırdığı bir nokta diğerleri tarafından yakalanabileceği için iyi bir öğretim sağlanmış olur.

- Sınıf içi öğretim teknikleri okulun öğretim hakkındaki inançlarını, politikalarına ayna tutar ve bu amaçları gerçekleştirmeyi amaçlar.
- Öğretim stratejileri her bir farklı öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarını ve öğrenme farklılıklarını göz önüne alır ve buna göre düzenlenir.
- Öğretim işlemi; uygulamalarla öğrenme, kendi kendine öğrenme, araştırma, alanlar arası bütünleşmiş öğretim yöntemleri gibi farklı yöntemler içerir.
- Öğrencilerin öğrenme ve anlama düzeylerini artırmak için teknolojiden mutlaka yararlanır.

- Öğrencilerin kendilerini alanlarında profesyonel olarak geliştirmeleri için gerekli destek mutlaka sağlanır.
- Öğretimsel uygulamalar ve öğrencilerin kendi çalışmaları okulun profesyonelleşme kültürü açısından son derece önemlidir.
- Okul etkili öğretimi sağlamak için gerekli olan materyalleri, elemanları, teknolojik ve maddi kaynakları kullanıma sunar.

4 Öğrenci Öğrenme Düzeyinin Değerlendirilmesi

Değerlendirme öğretmenlere, öğrencilerini ve aileleri öğrenme düzeyleri hakkında bilgi vermeye, gelişmeleri göstermeye olanak sağlar. Aynı zamanda değerlendirme sayesinde öğretmenler öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarına göre öğretim tekniklerini gözden geçirme fırsatını yakalarlar. En son olarak ise değerlendirme sayesinde müfredatta yapılacak değişiklikler ve gelişimler için uzun ve kısa dönemli stratejiler oluşturulabilir.

- Okul öğrencilerin ve kendisinin akademik başarı beklentilerini bir arada tutan değerlendirme sistemi etkili bir şekilde kullanır ve bu değişimleri ve gelişmeleri kullandığı değerlendirme sistemi yardımıyla düzenli bir şekilde ölçer.
- Öğrenci değerlendirmeleri aynı öğrenciyi tanıyan ve dersine giren diğer öğretim elemanları tarafından değerlendirilir.
- Okul yönetimi yeni öğrenci değerlendirme metotlarından tüm öğretim elemanlarını haberdar eder.
- Okul, değerlendirme ve uygulamaya dönük profesyonel gelişim fırsatları sağlar.

Destek Standartları

1. Liderlik ve Örgüt

Bir okulda iyi bir liderlik sağlandığı sürece ve kendi kendini organize eden bir yapı olduğu sürece o okul yönetim açısından başarılı olur ve bu başarı kurum içi diğer ilişkilere ve işlere de yansır.

- Kurum yönetimi bir vizyon geliştirip o vizyonu koruyarak, öğrenciler için bir yön ve yol çizer bu şekilde öğrenci öğrenmesine yönelik bir odak noktası oluşturulmuş olur.
- Okul yönetimi, öğretim elemanları, okul görevini tamamlamayı, akademik başarı için beklentileri, sosyal hareketi ve genel okul görevinde çift taraflılığı sağlamada sorumluluğu paylaşır.
- Karşılıklı saygının kanıtı olarak kurum içindeki tüm üyeler arasında birbirlerini destekleyici bir yapı mevcuttur.

2. Öğreti İçin Okul Kaynakları

Okul öğrenciler ve kendi personeli için kütüphane, teknoloji ve medya programları, sağlık ve rehberlik servisleri ve sosyal davranışlar gibi birçok alanda yol gösterici bir konumdadır. Öğrenci destek servisleri, öğrenciler için akademik ve sosyal başarı servisleri veya programları öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılayacak düzeydedir. Bu program ve servisler öğrencilerin bunlara katılmasına imkan sağlayacak şekilde tasarlanırlar.

- Okul akademik başarı ve sosyal davranışlar için her öğrencinin okuldan beklentilerini karşılar. Bu beklenti ve ihtiyaçlar için kaynaklar, olanaklar ve programlar sağlar.
- Öğrenci destekleme servisleri öğrenmeye duyarlı, destekleyici ve tüm öğrencilerin ihtiyaçlarına karşı hassastır.
- Öğrenci destekleme programları öğrencilerin kişisel haklarına ve gizlilik ilkesine uygun olarak çalışır.
- Kurum içinde ve ailelerle etkin bir iletişim ve iş birliği mevcuttur.
- Kütüphane her bakımdan yeterli donanıma sahiptir ve öğrencilerin kullanımına açıktır.
- Kütüphane de okulda izlenen müfredata uygun yeterli sayıda ve güncel donanım mevcuttur.

- Okul iklimi öğrencilerin, ailelerin ve kurum üyelerinin kendilerini memnun hissetmelerini sağlar.
- Öğrenme için gerekli tüm okul kaynakları düzenli olarak kontrol edilir, geliştirilir ve öğrencilerin öğrenimini desteklemek için yenilenir.

Kurumlar akredite olmak için tüm bu kriterleri yerine getirmek zorundadır. Bu kriterlerin yerine getirildiği komisyon kararıyla onaylanırsa kuruma akredite belgesi verilir (E.C.,1994).

Günümüzde ortaya çıkan gelişmeler akreditasyon sistemlerinin de gözden geçirilmesini gerekli kılmaktadır (Glidden,1996). Bu açıdan farklı gerekçeler ortaya koyulabilir. Eğitim ortamındaki 3 temel değişim üzerinde durulmaktadır(Ewell, 1998).

- Bunlardan ilki ve en önemlisi öğretim ve öğrenme konusunda ortaya çıkan değişim ve gelişmelerdir. Bu değişim ve gelişimler ders anlatma tekniklerini ve örgüt olarak okulların yapılanmalarında da değişiklikler oluşturmaktadır. Bu geçiş öğretim yerine öğrenme olarak da adlandırılmaktadır. Öğrenenin yani öğrencinin bireysel olarak izlediği yol da denilebilir. Bu yüzden, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişki şekli de değişmiştir. Öğrencilerin öğretmen rehberliğinde katıldığı uygulamalı dersler bu değişim sürecine en belirgin örneği oluşturmaktadır.

Bu gelişmeler akreditasyon sürecinde üç önemli etki yaratmıştır. Bunlardan ilki akreditasyon sürecinde daha çok elde edilen sonuçlara önem verilmesi sonucunu doğurmasıdır (Ewell ,1998).

Örneğin uzaktan öğretim, açık öğretim gibi yeni eğitim kavramlarının ve eğitim örgütlerinin ortaya çıkması örgün öğretim kurumlarıyla açık veya uzaktan öğretim kurumlarını değerlendirmede sadece sonuçların değerlendirilmesi sonucunu ortaya çıkarır. Çünkü açık veya uzaktan öğretim kurumlarının tüzel kişilikleri örgün öğretim kurumları gibi değildir. Bunlarda örgüt yapısı farklıdır. Dolayısıyla akreditasyon sürecinde değişmekte yeniden şekillenmekte ve gelişmelerden etkilenmektedir.

Normalde eğitim örgütleri, belirli eğitim amaçları ve misyonları doğrultusunda eğitim vermeyi amaçlarken, güncel akreditasyon uygulamaları daha çok kurum kaynaklarının belirlenen standartlara uygunluğunu, yapılan derslerin kalitesini, eğitim personeli

kalitesini veya kurumda açılan programları kalitesini inceler, bunların iyi bir işleyişe sahip olup olmadığını denetler ve belgelerir.

Şuan ki eğitim kurumlarının her birinin, özellikle Türkiye'deki ortaöğretim kurumlarının okul yerleşke yapılarından, bina kalitesine, kütüphane kaynaklarına kadar birçok alanda farklı yapıdadır. Dolayısıyla Türkiye'de okular arasında çok büyük farklılıklar mevcuttur ve akreditasyon sürecinde tüm bunlar işbölümü içerisinde incelenir. Ancak tüm bu yapıların mevcut kalitesi veya kriterlere uygunluğu yönünden değil de örgütteki öğrenme boyutuna sağladığı yarar açısından incelense belki daha yararlı bir inceleme veya belgeleme olabileceği savunulmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Akreditasyon konusunda yurt dışında yapılmış birçok çalışma olmasına karşın eğitimde akreditasyon konusunda çok az araştırma bulunmaktadır.

Araştırma konusu ile ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılmış araştırmalar şunlardır:

Mızıkacı (2003) “Yüksek Öğretimde Kalite Sistemleri ve Akreditasyon: Türk Yüksek Öğretimine Bakış” adlı çalışmada Türk Yüksek Öğretim yapısını kalite ve akreditasyon açısından incelemiş, dünyada ve Türkiye’deki kalite ve akreditasyon sistemlerinin son 15 yılını karşılaştırmıştır. Bu çalışmada Türkiye deki uygulamaların dünyaya göre çok daha geriden geldiğini ve hala başlangıç safhasında olduğunu tespit etmiştir. Avrupa Birliği Sorbonne ve Bologna deklarasyonlarının Türk Yüksek Öğretimindeki yansımalarını ele alarak bunların Avrupa Birliği bütünleşmesi ve Türkiye’nin de bu bütünleşmede yerini alması açısından önemini vurgulamıştır.

Gill (2006) “Akreditasyon Sürecinde Sonuç Değerlendirmesi” adlı çalışmada öncelikle bölgesel akreditasyonun, kurumun kendisini gelişmelere ve değişikliklere adapte edebilmesi açısından önemini incelemiş, kurumların çıktı değerlendirmelerini yeterli ölçüde kullanmadıklarını ve bu yüzden hemen hemen hiçbir kurumun öz değerlendirme alanında fazla başarılı olmadığını saptamıştır. Oysa akreditasyon sürecini başlatan veya akredite olmuş kurumlarda sağlıklı bir çıktı değerlendirme sisteminin olduğunu ve böylece kurumların amaçlarını yerine getirip getirmediğini daha kolay değerlendirebildiklerini ifade etmiştir. Çıktı değerlendirmesinde okullar için çıktının doğal olarak öğrenciler olduğunu ifade ederken bu değerlendirmeler yapılırken, okul içindeki aktiviteler, programlar, servisler, dersler veya öğretim elemanları hakkında detaylı anketler kullanılmasının en yararlı yol olduğunu belirtmiştir.

Fryshman, Judith, Hope, Samuel, Scanlon, Crow ve Change (2005) “Akreditasyon Tek Başına Her zaman Yeterli midir?” adlı ortak çalışmada kurumların amaçlarını yerine getirirken ne derece özerk yapıda olup olmadıklarını ve bu özerklik veya bir otoriteye bağlı olmanın akreditasyon sürecine etkileri incelenmiştir.

Bu incelemeler sonucu programlarını uygulama, eleman işe alıp çıkarma, müfredatı belirleme ve bunun gibi direkt olarak eğitim ve okulla dolayısıyla öğrencilerle ilgili

konularda özerk olup belirli bir otoriteye bağı olmayan okulların akredite edilmesi kalitesinin ve standartlarının yükselmesi açısından yeterli olurken; müfredatı, bütçesi, elemanları hükümet veya farklı bir otorite tarafından belirlenen okullarda ise akreditasyonun tek başına yeterli olmadığı saptanmıştır.

Bu tür okulların bağı oldukları farklı standartlar ve uymak zorunda oldukları farklı kurallar olduğu için akreditasyon standartlarının veya komisyonun taleplerinin ikinci plana kaldığı, dolayısıyla bu okulların bir çoğunun akreditasyon sürecini tamamlayamadığı veya akredite edilebilen az sayıdaki devlet okulunun daha sonraki gelişmeleri ve talep edilen değişiklikleri yerine getirmesinin çok zor olduğu belirtilmiştir.

BÖLÜM 2 YÖNTEM

2.1.Çalışmanın Metodolojisi

Betimsel nitelik taşıyan araştırma tarama modelindedir. Araştırmanın ilk evresinde konuyla ilgili literatür taranmış, araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulduktan sonra, ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmen ve yöneticilerin görüşlerine dayalı olarak geliştirilen anket veri toplama tekniği olarak kullanılmıştır.

Öğretmen ve yönetici görüşleri çerçevesinde ortaöğretim kurumlarının akreditasyon konusunda genel durumları konulmuştur. Bu yüzden araştırma durum saptayıcı ve var olan durumu ortaya koyucu bir çalışmadır.

2.2. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, 2005-2006 eğitim öğretim yılında Sakarya ili merkez ilçesinde bulunan 26 ortaöğretim okulunda, görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Evreni oluşturan okullar ve öğretmen sayılarının dağılımı Tablo 1.'de sunulmaktadır.

Tablo 1 Sakarya İl Merkezindeki Ortaöğretim Okulları ve Görev Yapan Öğretmen Sayıları

Okullar	Öğretmen Sayıları
Normal Liseler	
Adapazarı Zehra Akkoç Kız Lisesi	45
Ali Dilmen Lisesi	3
Atatürk Lisesi	92
Mithatpaşa Şükrü Ayna Lisesi	2
Sakarya 80.Yıl Cumhuriyet Lisesi	16
Sakarya Lisesi	15
Şehit Üsteğmen Selçuk Esedoğlu Lisesi	2
Toplam	175
Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	
Erenler Yunus Çiloğlu Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi	42
Sakarya Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	2
Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi	49
Ticaret ve Sanayi Odası Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi	37
İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi	58
Prof. Dr. Tansu Çiller Ticaret Meslek Lisesi	36

Toplam	224
Anadolu Teknik ve Teknik Meslek Lisesi	
Sakarya And. Tek. Lis. A.M.L. Tek. L. ve E.M..L	134
Fatih And. Tek. L. Ana. M.L. Tek. L. ve End. Mes. L	154
K.M.L, Kız Teknik Lisesi ve Anadolu KML	71
Toplam	359
Çok Programlı Liseler	
Arifiye Çok Programlı Lisesi	32
Erenler Çok Programlı Lisesi	29
Serdivan İstanbul Kuyumcular ve Gümüşçüler Odası Çok Programlı Lisesi	23
Toplam	84
Anadolu Liseleri ve Fen Lisesi	
Ali Dilmen Anadolu Lisesi	70
Figen Sakallıoğlu Anadolu Lisesi	26
Mithatpaşa Şükrü Ayna Anadolu Lisesi	62
Sakarya Anadolu Lisesi	53
Şehit Üsteğmen Selçuk Esedoğlu Anadolu Lisesi	59
Sakarya Yenikent Anadolu Lisesi	9
Sakarya Fen Lisesi	17
Toplam	296
Genel Toplam	1138

Tablo 1. incelendiğinde, araştırmanın evreni Sakarya il merkezinde bulunan ve türleri bakımından 5 gruba ayrılmış 26 liseden oluşmaktadır.

1. grupta Normal Liseler sıralamasında 7 okulda 175 branş öğretmeni görev yapmaktadır. 2. grupta yer alan Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi sıralamasında 6 okulda 224 branş öğretmeni görev yapmaktadır. 3. grupta yer alan Anadolu Teknik ve Teknik Meslek Lisesi sıralamasında 3 okulda 359 branş öğretmeni görev yapmaktadır. 4. grupta yer alan Çok Programlı Liseler sıralamasında 3 okulda 84 öğretmen görev yapmaktadır. 5. grupta yer alan Anadolu Liseleri ve Fen Lisesi sıralamasında 7 okulda 296 öğretmen görev yapmaktadır.

2.3. Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örnekleminin belirlenmesinde tabakalı grup örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Okullar kendi aralarında türlerine göre Normal Liseler, Anadolu Meslek

ve Meslek Lisesi, Anadolu Teknik e Teknik Meslek Lisesi, Çok Programlı Liseler, Anadolu Liseleri ve Fen Lisesi olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır.

Örneklem sayısının tespitinde aşağıdaki formül kullanılmıştır (Balcı, 1997:113).

$$n = \frac{t^2 \times (PQ) / d^2}{1 + (1/N) t^2 (PQ) / d^2} = \frac{(1,96)^2 \times 25 / (0,5)^2}{1 + (1/1138) (1,96)^2 (25) / (0,5)^2} = 287,2 \equiv 287$$

N = Evren Büyüklüğü

n = Örneklem Büyüklüğü

d = Hoşgörü Düzeyi

t = Güven Düzeyinin Tablo Değeri (t : 1,96 veya 2,58)

PQ = Maksimum Örneklem Büyüklüğü İçin Örneklem Yüzdesi

n (Örneklem) = 287 öğretmen ve yönetici

Formül doğrultusunda tespit edilen örneklem büyüklüğü, anketleri uygulama aşamasındaki kayıpları telafi etmek amacıyla 287'den 300'e çıkarılmıştır. Sakarya il merkezindeki örnekleme alınan okullardan araştırmaya katılacak öğretmen ve yönetici sayısını bulmak için ise aşağıdaki formül kullanılmıştır.

$$W = \frac{n}{N} = \frac{300}{1138} = 0,264$$

Bulunan katsayı, örneklem alınan okullardaki öğretmen sayısı ile çarpılarak, okuldaki araştırmaya katılacak öğretmen sayısı bulunmuştur. Örnekleme oluşturan okullar ve öğretmen sayılarının dağılımı Tablo 2.2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Örnekleme Oluşturan Okullar ve Öğretmen Sayılarının Dağılımı

Okullar	Örnekleme Oluşturan Öğretmen Sayıları
Normal Liseler	
Adapazarı Zehra Akkoç Kız Lisesi	12
Ali Dilmen Lisesi	1
Atatürk Lisesi	24
Mithatpaşa Şükrü Ayna Lisesi	1
Sakarya 80.Yıl Cumhuriyet Lisesi	4
Sakarya Lisesi	4
Şehit Üsteğmen Selçuk Esedoğlu Lisesi	1
Toplam	47
Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi	
Erenler Yunus Çiloğlu Anadolu Lisesi ve Meslek Lisesi	11
Sakarya Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	1
Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi	13
Ticaret ve Sanayi Odası Anadolu Ticaret Meslek Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi	10
İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi	15
Prof. Dr. Tansu Çiller Ticaret Meslek Lisesi	10
Toplam	60
Anadolu Teknik ve Teknik Meslek Lisesi	
Sakarya And. Tek. Lis. A.M.L. Tek. L. ve E.M..L	35
Fatih And. Tek. L. Ana. M.L. Tek. L. ve End. Mes. L	41
K.M.L, Kız Teknik Lisesi ve Anadolu KML	19
Toplam	95
Çok Programlı Liseler	
Arifiye Çok Programlı Lisesi	8
Erenler Çok Programlı Lisesi	8
Serdivan İstanbul Kuyumcular ve Gümüşçüler Odası Çok Programlı Lisesi	6
Toplam	22
Anadolu Liseleri ve Fen Lisesi	
Ali Dilmen Anadolu Lisesi	18
Figen Sakallıoğlu Anadolu Lisesi	7
Mithatpaşa Şükrü Ayna Anadolu Lisesi	16
Sakarya Anadolu Lisesi	14
Şehit Üsteğmen Selçuk Esedoğlu Anadolu Lisesi	15
Sakarya Yenikent Anadolu Lisesi	2
Sakarya Fen Lisesi	4
Toplam	76
Genel Toplam	300

2.4. Ölçme Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanışı

Bu araştırmada bilgi toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anket formunun geliştirilmesinde aşağıdaki aşamalar izlenmiştir.

1. Literatüre dayalı olarak ortaöğretim kurumları için akreditasyon kriterleri belirlendi ve bir liste hazırlandı.

2. Oluşturulan listeden, tez danışmanının düzeltme ve incelemelerinden sonra, ön çalışma yapmak amacıyla bu kriterlerden ülke eğitim kurumlarına ve sistemine uygun olan soru maddelerinden bir liste hazırlandı.

3. Oluşturulan listedeki sorular araştırmacının, sonuçlara daha çabuk ulaşma imkânının bulunması sebebiyle görev yaptığı ortaöğretim okulunda çalışmaya devam eden 13 öğretmen ve 2 yöneticinin görüşlerine sunularak maddelerin önem ve öncelik sıralamasının ve kategorilendirmelerinin yapılması istendi.

4. Geliştirilen anket formu, konuyla ilgili ders veren öğretim elemanı ve uzman kişilerin eleştirilerine göre ölçek maddeleri düzenlenerek oluşan 10 ana madde ve bu maddelere bağlı 67 soru, Sakarya ili Hendek ilçesi merkezdeki tüm ortaöğretim okullarındaki 200 öğretmen ve yöneticiye ön deneme olarak uygulanmıştır. **Katsayı** Beşli likert tipinde hazırlanan sorular kesinlikle yetersiz (0), yetersiz (1), kısmen yeterli (2), yeterli (3), kesinlikle yeterli (4) şeklinde derecelendirilmiştir.

5. Ön çalışmadan sonra tez danışmanı ve uzman kişilerle son bir değerlendirme sonucu 67 olan soru sayısı bazı sorular birleştirilmek suretiyle ve değer vermeyen soruların da çıkarılması suretiyle 56'ya düşürülmüş ve ankete son şekli verilmiştir.

6. Oluşturulan anketin kapsam geçerliği ve ölçekteki faktörlerin altındaki maddelerin belirlenmesi uzman görüşleri ile sağlanmıştır.

7. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır.

- Birinci bölümde öğretmenlerin isimsiz kimliklerini belirlemeye (çalıştığı okul türü, branşı, yönetici / öğretmen olduğu) yönelik maddeler bulunmaktadır.

- İkinci bölümde, ortaöğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin okullarındaki akreditasyon yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik 10 ana başlık altında toplam 56 soru bulunmaktadır.

8. Anketin SPSS 11,5 programında anket sorularının güvenilirlik testleri yapılmış ve Cronbach-Alpha: 0,91 olarak bulunmuştur.

9. Anket formuyla kişisel bilgiler bölümü hariç 10 ana başlık altında 56 sorudan oluşan ölçekle ortaöğretim okulları öğretmen ve yöneticilerinin okullarının akreditasyon açısından yeterlik düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Ölçekteki maddelerin akreditasyon yeterlik düzeyleri boyutlarına göre dağılımı Tablo 2.3’de verilmiştir.

Tablo 3 Akreditasyon Yeterlik Düzeyleri Ölçeğindeki Maddelerin Akreditasyon Kriterlerine Göre Dağılımı

Ölçekteki Boyutlar	Boyuttaki Madde Sayısı	Boyuta İlişkin Maddeler
Sosyal-Akademik Başarı ve Vizyon Boyutu	6	1,2,3,4,5,6
Okulların Örgütlenme Boyutu	7	7,32,34,48,50,51,52
Fiziksel Koşullar Boyutu	9	8,9,14,19,20,21,31,42,43
Okul Kaynakları Boyutu	11	10,15,16,22,23,24,26,29,33,44,45
Teknolojik Araç ve Gereç Boyutu	7	11,12,13,17,27,28,55
Sosyal İmkânlar Boyutu	1	25
Yöneticilerin Liderlik Boyutu	4	30,47,49,54
Müfredat Boyutu	4	35,36,37,38
Denetleme ve Değerlendirme Boyutu	4	39,40,53,56
Okul İklimi Boyutu	1	46

2.5. Verilerin İşlenmesi ve Analizi

Anketlerin uygulama süreci ile araştırmanın alt problemlerine ilişkin verilerin analizi aşağıda sunulan aşamalarda gerçekleşmiştir.

1. Anketin, öğretmenlere ve yöneticilere uygulanabilmesi için gerekli izinler alınmış ve anketler araştırmacı tarafından öğretmen ve yöneticilere dağıtılmış ve toplanmıştır.

Araştırmacı tarafından alınan anket formları okullara göre düzenlendi. Ölçek formları araştırmacı tarafından ilgili okullara dağıtılması için anketin uygulanmasına en uygun zamanlar öğrenilmiştir ve bizzat okullara gidilerek öğretmenlere ölçek formlarıyla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Bu yolla cevaplanmayan maddenin kalmaması sağlanmıştır.

$$\frac{\text{Okullardan geri dönen anket}}{\text{Araştırmanın Örneklemi}} = \frac{300}{300} \times 100 = \%100$$

Yukarıda görüldüğü gibi, anketlerin geri dönme oranı araştırmanın evrenini temsil edebilecek düzeydedir.

2. Öğretmen ve yöneticilere ulaştırılan anketler araştırmacı tarafından alındıktan sonra verilerin değerlendirilmesinde aşağıdaki sıralama izlenmiştir:

4. Formlar ile ilgili veriler kesinlikle yetersiz (0), yetersiz (1), kısmen yeterli (2), yeterli (3), kesinlikle yeterli (4) olarak derecelendirilmiştir.

5. Anket verileri bu değerlere uygun olarak SPSS (Statistical Package For Social Sciences) 11,5 windows paket programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmış ve istatistiksel işlemlere tabi tutulmuştur.

6. Sakarya ilinde 2005–2006 yılında eğitim öğretime devam eden ortaöğretim okulu öğretmen ve yöneticilerinin okullarının akreditasyon yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerini belirlemek ve karşılaştırmak için aritmetik ortalamalardan ve çapraz tablo (crosstabb) analizinden elde edilen N sayıları ve aritmetik ortalamalardan yararlanılmıştır. 0,00–0,08 arası kesinlikle yetersiz, 0,08–1,6 yetersiz, 1,6–2,4 kısmen yeterli, 2,4–3,2 yeterli, 3,2–4,00 kesinlikle yeterli olarak belirlenmiştir.

7. Ağırlıklı ortalamaların hesaplanmasının ardından öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı t-testi ile kontrol edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır

8. Okullara göre görüşler arasında anlamlı farklılık olup olmadığını saptamak için tek yönlü varyans analizi (One-Way Anova) yapılmış, farkın anlamlı olduğu boyutlarda, anlamlı farkın hangi alt boyutlarda ve hangi okul türleri arasında olduğunu saptamak için de Sheffee testi yapılmıştır.

BÖLÜM 3 BULGULAR VE YORUM

3.1. Alt Problemlere İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri

Tablo 4. “Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik - Sosyal Başarıları ve Okullarının Vizyonu”na İlişkin Yönetici ve Öğretmenlerin Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	2,41	2,49	2,17	2,21	2,18
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,83	2,68	2,58	2,50	2,87
	N	13	13	13	3	5

Tablo 1’ e göre çalışma grubu içinde yer alan okullar arasında Anadolu Meslek ve Meslek liseleri (\bar{X} =2.49) ve Anadolu Liseleri(\bar{X} =2.41) öğretmenleri “Ortaöğretim öğrencilerinin akademik - sosyal başarıları ve okullarının vizyonu” konusunda **Yeterli** düzeyinde görüş belirtirken, diğer lise gruplarında çalışan öğretmenler **Kısmen Yeterli** (\bar{X} =2.17) düzeyinde görüş belirtmişlerdir.

Yöneticiler açısından bakıldığında ise; bütün okul gruplarında çalışan yöneticilerin bu konuya **Yeterli** düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir. Hepsi aynı kategoride yer almasına rağmen Çok Programlı Liselerde çalışan yöneticilerin (\bar{X} =2.87) ile en yüksek değerde görüş ifade ettikleri görülmektedir.

Buna göre Anadolu Meslek ve Meslek liseleri ile Anadolu Liseleri öğretmenleri dışında yer alan diğer okulların öğretmenleri; öğrencilerinin akademik - sosyal başarıları ve okullarının uygun bir vizyona sahip olduğu görüşüne kısmen katıldıkları, okul yöneticilerinin ise katılıyorum düzeyinde görüş sahibi olduğu söylenebilir.

Yönetici görüşlerinin öğretmen görüşlerinden daha yüksek değerde olması yöneticilerin bu konuda savunma içerisinde görüş belirttiklerini düşündürebilir.

Tablo 5. “Okulların Örgütlenme Düzeyleri”ne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	2,06	2,11	1,91	1,84	1,82
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,97	2,60	2,64	2,57	2,23
	N	13	13	13	3	5

Tablo 2’ye göre çalışma grubu içinde yer alan okullar arasında “Okulların Örgütlenme Düzeyi” konusunda tüm gruplardaki öğretmenler aynı kategori olan **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmelerine rağmen, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ($\bar{X}=2,11$) ve Anadolu Liseleri ($\bar{X}=2,06$) öğretmenlerinin daha yüksek düzeyde görüş belirttikleri görülmektedir.

Yöneticiler açısından bakıldığında ise; Çok Programlı Liselerin yöneticileri hariç diğer tüm yöneticilerin **Yeterli** düzeyinde görüş belirttikleri ancak Anadolu Liseleri yöneticilerinin ($\bar{X}=2,97$) ortalamasının daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre öğretmenlerin okullarının örgütlenme düzeylerinden memnun olmadıkları ancak yöneticilerin ise bu örgütlenme düzeyini yeterli buldukları söylenebilir.

Tablo 6. “Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyi”ne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,98	2,03	1,83	1,63	1,75
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,60	2,15	2,31	2,15	2,20
	N	13	13	13	3	5

Tablo 3’e göre çalışma grubu içindeki yer alan okullar arasında “Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyi”ne ilişkin bütün okul türlerindeki öğretmenler **Kısmen**

Yeterli düzeyinde görüş bildirmektedirler. Öğretmenler arasından Anadolu Meslek ve Meslek liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 2,03$) ile en yüksek düzeyde görüş belirtmişlerdir.

Yöneticiler açısından bakıldığında ise; Anadolu Liseleri yöneticileri dışında diğer tüm okul gruplarındaki yöneticilerin birbirlerine yakın değerlerde ve **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirttikleri, Anadolu Liseleri yöneticilerinin ise ($\bar{X} = 2,60$) ile **Yeterli** düzeyinde görüş belirttikleri görülmektedir.

Bu tablodan yola çıkarak tüm deneklerin okullardaki fiziksel koşulların eğitim – öğretim için yeterli olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu da sistem içindeki eğitim kurumlarının fiziki koşullar açısından yetersiz olduklarını göstermesi açısından önemli olarak görülebilir.

Tablo 7. “Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyi”ne İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,91	1,89	1,76	1,59	1,56
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,57	2,36	2,25	2,09	1,84
	N	13	13	13	3	5

Tablo 4’e göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında “Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Düzeyde Karşılabilme Düzeyi” konusunda sırayla Anadolu Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,91$); Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,89$); ve Anadolu Teknik ve Teknik Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,76$) ile **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtirken, Normal Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,59$) ve Çok Programlı Lise öğretmenleri de ($\bar{X} = 1,56$) ile **Yetersiz** düzeyinde görüş sahibi olduklarını ifade etmektedirler.

Bu konuya yöneticiler açısından bakıldığında ise Anadolu Liseleri Yöneticilerinin ($\bar{X} = 2,57$) **Yeterli** düzeyinde görüş bildirirken, sırasıyla Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,36$), Anadolu Teknik ve Teknik Liselerin yöneticileri ($\bar{X} =$

2,25), Normal Liselerin yöneticileri ($\bar{X} = 2,09$) ve Çok Programlı Lise yöneticilerinin ise ($\bar{X} = 1,84$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde bir görüşe sahip oldukları görülmektedir.

Bu tablodan hareketle öğretmenler ve yöneticilerin okul kaynaklarının yeterince öğrencilerin hizmetinde olmadığını ve bu kaynakların talepleri yeterli düzeyde karşılayamadıklarını düşündükleri söylenebilir. Ancak Anadolu Liseleri yöneticilerinin ise okullarındaki kaynakların yeterli düzeyde olduğunu ve bu kaynakların öğrencilerin kullanımına açık olduğunu düşündükleri de söylenebilir.

Tablo 8. “Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyi”ne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	2,55	2,36	2,10	2,44	2,23
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	3,11	2,53	2,69	2,81	2,46
	N	13	13	13	3	5

Tablo 5’e göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında “Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyi” konusunda Anadolu Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 2,55$) ile **Yeterli** düzeyinde, Normal Liselerin öğretmenleri ($\bar{X} = 2,44$) ile **Yeterli** düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Diğer tüm okul gruplarındaki çalışmaya katılan öğretmenler ise **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş bildirmektedirler. Anadolu Teknik ve Teknik Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 2,10$) ile **Kısmen Yeterli** düzeyinde en düşük düzeyde görüş ifade etmektedirler.

Bu konuya yöneticiler açısından bakıldığında ise tüm yöneticiler birbirlerine yakın değerlerde görüş ifade etmelerine rağmen Anadolu Liselerinde görev yapan yöneticiler ($\bar{X} = 3,11$) ile **Yeterli** düzeyinde **Kesinlikle Yeterli** düzeyine yakın bir değerde görüş ifade etmektedirler. Diğer tüm yöneticilerde **Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Tabloya bakılarak öğretmenlerin eğitim öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin istenilen düzeyde olmadığını, yöneticilerin ise yeterli düzeyde olduğunu düşündükleri söylenebilir.

Tablo 9. “Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi”ne İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,71	1,64	1.61	1.40	1.35
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,54	2,46	2.58	2.67	1.80
	N	13	13	13	3	5

Tablo 6’ya göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında “Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi” konusunda Anadolu Liselerinde görev yapan öğretmenler ($\bar{X} = 1,71$) ile, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,64$) ile ve Anadolu Teknik ve Teknik Lise öğretmenleri ise ($\bar{X} = 1,61$) **Yetersize** çok yakın olmasına rağmen **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Normal Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,40$) ve Çok Programlı Lise öğretmenleri ise ($\bar{X} = 1,35$) **Yetersiz** düzeyinde görüş ifade etmektedirler.

Bu konuya yöneticiler açısından yaklaşıldığında ise Çok Programlı Lise yöneticileri hariç diğer tüm yöneticilerin sırasıyla Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,58$), Anadolu Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,54$) ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri yöneticileri ise ($\bar{X} = 2,46$) ile **Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Ancak Çok Programlı Lise yöneticileri ise ($\bar{X} = 1,80$) ile **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Buna göre okullardaki sosyal imkânların öğretmenler açısından istenilen düzeyde olmadığı ancak yöneticiler için yeterli düzeyde görüldüğü söylenebilir.

Tablo 10. “ Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımlarına ve Yönetim Anlayışları”na İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,70	1,97	1,77	1,59	1,72
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,77	2,42	2,54	2,42	2,00
	N	13	13	13	3	5

Tablo 7’ye göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında “Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımlarına ve Yönetim Anlayışları” konusunda Normal Lise Öğretmenleri hariç; Anadolu Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,97$), Anadolu Teknik ve Teknik Lise Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,77$), Anadolu Liseleri Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,70$) ve Çok Programlı Lise Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,72$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Normal Lise Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,59$) ise **Yetersiz** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Bu konuda yönetici cevapları incelendiğinde sırasıyla Anadolu Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,77$), Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,54$), Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Lise Yöneticileri ($\bar{X} = 2,42$) **Yeterli** düzeyinde görüş belirtirken; Çok Programlı Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,00$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş ifade etmektedirler. Tablodan yola çıkarak; öğretmenler yöneticilerin liderlik yaklaşımlarını ve yönetim anlayışlarını yeterli düzeyde bulmazken, yöneticiler ise kendilerini yeterli buldukları söylenebilir

Tablo 11. “Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı - Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici ve Esnekliği” konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,80	1,79	1,57	1,45	1,57
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,54	2,23	2,40	2,00	2,10
	N	13	13	13	3	5

Tablo 8'e göre çalışma grubu içinde yer alan okullar arasında "Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı - Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici ve Esnekliği"ne ilişkin Anadolu Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,80$) ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,79$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtirken, Anadolu Teknik ve Teknik lise öğretmenleri, Çok Programlı Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,57$) ve Normal Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,45$) **Yetersiz** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Bu konuda yönetici görüşleri incelendiğinde Anadolu Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,54$), Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,40$) **Yetersiz** düzeyinde görüş ifade ederken, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,23$), Çok Programlı Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,10$) ve Normal Lise Yöneticileri ($\bar{X} = 2,00$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Buradan yola çıkarak öğretmenlere göre; okullarda izlenen müfredat öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı - eleştirel düşünmeye sevk edici ve esnek olmadığı, yöneticiler açısından ise kısmen yeterli olduğu söylenebilir.

Tablo 12. "Okulda Kullanılan Denetleme Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olması"na İlişkin Yönetici ve Öğretmen görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	2,03	2,08	1,88	1,90	1,93
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,56	2,62	2,50	2,25	2,00
	N	13	13	13	3	5

Tablo 9'a göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında "Okulda Kullanılan Denetleme Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olması"na İlişkin tüm okul türlerinde görev yapan öğretmenler birbirlerine yakın olarak Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 2,08$), Anadolu Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 2,03$), Çok Programlı Lise

Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,93$), Normal Lise Öğretmenleri ($\bar{X} = 1,90$) ve Anadolu Teknik ve Teknik Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,88$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş ifade etmektedirler.

Bu konuda yönetici görüşleri incelendiğinde Anadolu Meslek ve Meslek Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,62$), Anadolu Liseleri yöneticileri ($\bar{X} = 2,56$) ve Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,50$) **Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Diğer lise yöneticilerinden Normal Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,25$) ve Çok Programlı lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,00$) **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş beyan etmektedirler.

Buna göre öğretmenler; okulda kullanılan denetleme değerlendirme sisteminin güvenilirliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına yeterli düzeyde sahip olmadıklarını, yöneticilerin ise tam aksine, sahip olduklarını düşündükleri söylenebilir.

Tablo 13. “Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması”na İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

		Anadolu Liseleri	Anadolu ve Meslek Liseleri	Anadolu ve Teknik Liseler	Normal Liseler	Çok Programlı Liseler
Öğretmen	\bar{X}	1,82	1,94	1,62	1,50	1,71
	N	66	47	83	40	17
Yönetici	\bar{X}	2,92	2,54	2,58	2,33	1,80
	N	13	13	13	3	5

Tablo 9’a göre çalışma grubu içerisinde yer alan okullar arasında “Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması”na ilişkin tüm okul türlerinde görev yapan öğretmenlerden Normal Lise öğretmenleri hariç diğer tüm öğretmenler birbirlerine yakın olmakla birlikte **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Bunlar içinden Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri öğretmenleri ($\bar{X} = 1,94$) en yüksek değerde görüş ifade ederken, Normal Lise öğretmenleri ($\bar{X} = 1,50$) ile **Yetersiz** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Bu konuda yönetici görüşleri ele alındığında ise Anadolu Liseleri yöneticileri

($\bar{X} = 2,92$), Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,58$), Anadolu Meslek ve Meslek Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,54$) **Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler. Yöneticiler içinden Normal Lise yöneticileri ($\bar{X} = 2,33$) ve Çok Programlı Lise yöneticileri ($\bar{X} = 1,80$) de **Kısmen Yeterli** düzeyinde görüş belirtmektedirler.

Buna göre öğretmenlerin okul ikliminin öğrenciler üzerinde yeterince okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırmadığı, yöneticilerin ise tam aksine öğrenciler üzerinde böyle bir his uyandırdığı görüşüne sahip oldukları söylenebilir.

2.2. Alt Problemlere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin T-Testi Karşılaştırmaları

Tablo 14. “Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik - Sosyal Başarıları Ve Okullarının Vizyonu” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	2,2972	0,45349	-7,324	80,27	0,000
Yönetici	46	2,7065	0,32619			

Öğretmen ve yöneticilere okullarının vizyonları ve öğrencilerin sosyal ve akademik başarı beklentileri düzeylerinin karşılaştırılması için uygulanan t-testi sonrasında öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri arasında manidar bir fark olduğu görülmektedir. ($t_{0,05; 80,27} = -7,32$). Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,71$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 2,30$) daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Bunun da ötesinde bu tablodan öğretmenlerin, yöneticilerin yeterince başarılı olmadıklarını düşündükleri, yöneticilerin ise öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarından memnun oldukları veya durumu bu şekilde görmeyi tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 15. “Okulların Örgütlenme Düzeyleri”ne Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,9696	0,71618	-6,337	298	0,000
Yönetici	46	2,6749	0,54930			

Öğretmen ve yöneticilere; okullarının örgütlenme düzeylerinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında, öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşleri arasında manidar bir fark bulunamamıştır ($t_{0,05;298} = -6,34$).

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,67$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,96$) daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Bir kurumun örgütlenme sistemini, bu sistemin işleyişini sağlayan ve kontrol eden kişiler o örgütlerin yöneticileridir ve öğretmenlerin bu konuya **Kısmen Yeterli** olarak görüş bildirmeleri, yöneticilerin bu işte çok başarılı olmadıklarını düşündükleri izlenimi elde edilebilir.

Yöneticiler ise kurumun örgütlenme düzeyini belirleyen, kontrol eden ve işleyişini sağlayan kişiler olarak kendilerini **Yeterli** düzeyinde ifade etmektedirler. Bu tablodan yola çıkarak yöneticilerin “Okulların Örgütlenme Düzeyleri” konusunda kendilerini başarılı buldukları söylenebilir.

Tablo 16. “Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyi” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,8696	0,49100	- 5,892	298	0,000
Yönetici	46	2,3213	0,39974			

Öğretmen ve yöneticilere; okullarındaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yöneticilerin görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t_{0,05; 298} = - 5,89$).

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,32$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,86$) daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Yöneticilerin öğretmenler gibi laboratuvarları, sınıfları, kütüphaneyi aktif bir şekilde kullanmadıkları için yöneticilerin **Yeterli** düzeyinde öğretmenlerin ise **Kısmen Yeterli** düzeyinde cevap vermeleri normal sayılabilir. Bu tür alanları aktif bir şekilde kullanan öğretmenlerin **Yetersiz'e** yakın düzeyde bir cevap vermeleri düşündürücü sayılabilir. Çünkü bir okuldaki eğitimin kalitesinin fiziki şartlarla çok ilintili olduğu unutulmamalıdır.

Verilen teorik derslerin laboratuvarlarda pratiğe döküldüğü düşünülürse bu tür alanların yetersiz olması o okulda eğitim kalitesini etkileyeceği söylenebilir.

Tablo 17. “Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyi” Konusunda Öğretmen ve Yönetici Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Test Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,7827	0,57639	-5,849	298	0,000
Yönetici	46	2,3162	0,52652			

Öğretmen ve yöneticilere; okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların talepleri yeterli seviyede karşılayabilme düzeyinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yöneticilerin görüşleri ile öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t_{0,05; 298} = - 5,84$).

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,31$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,78$) daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Türkiye’de yeni olan bir şeyi özellikle de kamu kurumlarındaysa sorumluluğu kabullenip kullanıma açmama gibi bir eğilim bulunmaktadır. Bunda yapılan denetimlerde denetmenlerin hesap sorması da etkilidir. Bu nedenle okullardaki kitapların yıpranacağı bahane edilerek kütüphaneler, parkelerin çizileceğinden, topların patlayacağından vb sebeplerden ötürü spor salonları, bozulacağından, arıza

yapacağından korkularak bilgisayar laboratuvarları özellikle kapalı tutulmakta ve öğrenci kullanımına sunulmadığı gözlenmektedir.

Tablo 18. “Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçlerin ve Müfredatın Yeterlik Düzeyi” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	2,3268	0,58881	-4,575	298	0,000
Yönetici	46	2,7453	0,45765			

Öğretmen ve yöneticilere; eğitim – öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin ve müfredatın yeterlik düzeyinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yöneticilerin görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($t_{0,05; 298} = -4,57$).

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,74$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 2,32$) daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Eğitim öğretimde kullanılan teknolojinin güncelliği, çağın gereklerine cevap verip verememesi de önemli konular arasındadır. Yöneticilerin aktif olarak çok fazla derse girmemeleri onların bu konudan uzak olmalarına neden olabilir. Bu da öğretmenlerle aralarında ki görüş farkını açıklayabilir.

Öğretmenlerin bu konuya **Kısmen Yeterli** olarak yaklaşmaları; aslında işlerin tamda istendiği düzeyde ilerlemediğinin göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 19. “Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,5906	1,06955	-5,208	298	0,000
Yönetici	46	2,4565	0,83550			

Öğretmen ve yöneticilere; sosyal imkânların yeterlik düzeyi konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yöneticilerin

görüşleri ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. ($t_{0,05; 298} = -5,20$) Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,45$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,59$) daha yüksek bir ortalamaya sahiptir.

Öğrencilerin ve personelin boş zamanlarına geçirebilecekleri spor yapabilecekleri alanların olması bir okulun vazgeçilmezlerinden olmalıdır. Ancak araştırma yapılan okullarda spor alanlarının, kulüp çalışma alanlarının olmayışı ve yöneticilerin bu tür sosyal imkânların yokluğunu görmezden gelmeleri önemli bir ayrıntıdır.

Özellikle son günlerde liselerde patlak veren şiddet olayları ve bunların medyaya yansımaları sosyal alanların öğrencilerin enerjilerini pozitif yönlere çevrilmesi açısından çok önemlidir. Bu şekilde okullardaki şiddet olayları da azalacak çünkü öğrenciler boş zamanlarında değişik spor aktiviteleriyle deşarj olabilecekler. Beden eğitimi veya müzik derslerinde sınıflarına tıklıp kalmayacaklardır.

Yöneticiler öğrencilerle sadece belli işler için veya disiplin olayları için bir araya geldiklerinden dolayı öğretmenler bu konuya daha duyarlı baktıkları söylenebilir. Çünkü yöneticiler sadece planlarla, kulüp çalışma raporlarıyla ilgilenirken, öğretmenler öğrencileri olmayan sosyal çalışmalar yaptırmaya çalışmaktadırlar. Bu iş tabî ki okullara mali bir külfette getirir buda doğrudan bakanlıkla ilgilidir.

Tablo 20. “Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları ve Yönetim Anlayışları” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,7579	0,73984	-6,305	298	0,000
Yönetici	46	2,5054	0,74066			

Öğretmen ve yöneticilere; yöneticilerin liderlik yaklaşımları ve yönetim anlayışları konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır. ($t_{0,05; 298} = -6,30$)

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,50$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,75$) daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları söylenebilir.

Öğretmenlerin yöneticileri, yöneticilik anlayışları ve liderlik yaklaşımları konusunda yetersize yakın olmakla birlikte kısmen yeterli gördükleri söylenebilir. Çünkü kurumun liderleri sayılan yöneticilerin işlerini rutin sayarak sadece yapmaları gereken işlerle ilgilenip aslında örgütte bütünlük ruhunu sağlayan ve koruyan liderlik vasıflarına yeterince sahip olmadıkları söylenebilir.

Tablo 21. “Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı - Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici ve Esnekliği” konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,6506	0,75653	-5,712	298	0,000
Yönetici	46	2,3315	0,66886			

Öğretmen ve yöneticilere; okullarda izlenen müfredatın öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı - eleştirel düşünmeye sevk edici ve esnekliği konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonrasında yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır. ($t_{0,05; 298} = -5,71$)

Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,33$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,65$) daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları söylenebilir.

Bir okulun akredite edilebilmesinin en önemli kriterlerinden birisi de kullandığı müfredatın yeterli nitelikte olmasıdır. Tablodan çıkardığımız sonuca göre ise yöneticilerin müfredatı yeterli ancak öğretmenlerinse kısmen yeterli görmesidir. Ancak Türkiye’deki okullarda öğretmenlerin müfredat konusunda söz hakkı olmaması, müfredatın öğrencileri yeterince gelişime, yaratıcı düşünceye veya araştırma yapmaya yöneltmemesinin sadece sınavlara yönelik bir eğitimin verilmesinin bu düzeyde bir cevap almamıza neden olduğu söylenebilir.

Tablo 22. “Okulda Kullanılan Denetleme Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanığına Sahip Olması” Konusunda Yönetici ve Öğretmen görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,9626	0,78150	-4,180	298	0,000
Yönetici	46	2,4783	0,70084			

Öğretmen ve yöneticilere; okulda kullanılan denetleme değerlendirme sisteminin güvenirligi ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olması konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için yapılan testi sonrasında yönetici ve öğretmen görüşleri arasındaki fark anlamlı değildir. ($t_{0,05; 298} = -4,18$). Buna göre yöneticilerin görüşleri ($\bar{X} = 2,47$) ile öğretmenlerin görüşlerinden ($\bar{X} = 1,96$) daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları söylenebilir.

Okullarda yapılan değerlendirme sistemi hakkında yöneticilerin daha yüksek bir değerde görüş belirtmesi onların denetimlerinin eğitim sistemimiz içinde sadece şekil itibariyle yani evrak denetimi şeklinde uygulanması olabilir. Oysa öğretmenler denetlenirken sadece evrak değil; hal ve hareketleri, kıyafetleri, konuşma tarzları gibi birçok konu da denetmenlerin eleştirilerine maruz kalabilmektedirler. Bunun da aslında araçları amaç haline getirilmesinden kaynaklandığı da düşünülebilir.

Öğrenciler açısından bakıldığında ise yine yapılan değerlendirmelerin öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirmelerine fırsat vermediği, çoğu öğrencinin sınav sonrası kâğıtlarını bile görememeleri, bu konuda ne kadar yetersiz olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Tablo 23. “Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması” Konusunda Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılmasına İlişkin T Testi Tablosu

	N	\bar{X}	SS	t	sd	p
Öğretmen	254	1,7165	1,05499	-5,120	298	0,000
Yönetici	46	2,5652	0,91049			

Öğretmen ve yöneticilere okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırması konusunda yönetici ve öğretmen görüşlerinin karşılaştırılması için uygulanan t testi sonucunda yönetici ve öğretmen görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($t_{0,05; 298} = -5,12$). Buna göre yöneticilerin görüşlerinin ($\bar{X} = 2,56$) ile öğretmen görüşlerinden ($\bar{X} = 1,71$) daha yüksek bir ortalamaya sahip olduğu söylenebilir.

Yöneticilerin öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde görüş belirtmelerinin nedeni ilgili sınıf rehber öğretmeni veya diğer öğretmenler başa çıkamadıkları zaman, sorunlu veya okul mallarına zarar veren öğrencilerle yüz yüze gelmek durumunda kalmalarıdır. Bu yüzden öğretmenlerle yöneticiler arasında fark olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin her an öğrencilerle iç içe olmalarından ötürü bu tür olayları öncelikle resmi işlemlere başlamadan ikili olarak çözmeye çalışmaları, yöneticilerin okuldaki sorunların sadece çok büyük boyutta olanlarıyla karşılaştıkları anlamına geldiği söylenebilir.

3.3. Alt Problemlere İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri, Varyans Analizleri ve Görsel Destek Şekilleri

Tablo 24. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları ve Okullarının Vizyon Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri.

	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,4768	,48755	,05485
Meslek Liseleri	60	2,5278	,42538	,05492
Teknik Liseleri	96	2,2222	,42829	,04371
Normal Liseler	43	2,2326	,37469	,05714
Çok Programlı Liseler	22	2,3333	,51177	,10911
Toplam	300	2,3600	,46027	,02657

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin ortaöğretim öğrencilerinin akademik–sosyal başarıları ve okulların vizyon düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 25’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 25. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Ortaöğretim Öğrencilerinin Akademik – Sosyal Başarıları ve Okullarının Vizyonuna İlişkin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Öğrenci Başarıları ve Okulların Vizyon Düzeyleri	Gruplar Arası	5,303	4	1,326	6,74	,000
	Grup İçi	58,039	295	,197		
	Toplam	63,342	299			

Öğretmen ve yöneticilerin okul türlerine göre ortaöğretim öğrencilerinin akademik–sosyal başarıları ve okulların vizyonları arasındaki farkı belirlemek amacıyla yapılan varyans analizi sonunda, farklı okul türlerindeki öğrencilerin akademik ve sosyal başarıları ve okullarının vizyonları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur

($F_{4-299}=6,74$ $p<0.001$).

Bulunan bu farkın hangi okul düzeyleri arasında olduğunu anlamak için yapılan Scheffe testi sonucunda farkın Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Meslek Liseleri, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Meslek Liseleri son olarak da Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında olduğu görülebilir.

Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liseler arasında görülen bu anlamlı farkın nedenleri arasında Anadolu Liselerinden mezun olan öğrencilerin üniversiteyi kazanma ve bir iş sahibi olma oranlarının Teknik Liselere göre daha yüksek olduğu, dolayısıyla bunun da okullar arası vizyon ve öğrencilerin başarı durumlarını etkilediği söylenebilir. Ayrıca Anadolu Liselerinin sınavla öğrenci kabul etmesi nedenler arasında sayılabilir.

Bunun yanında Anadolu Teknik ve Teknik Liselerle Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Bunun nedenleri arasında ise; Meslek Liseleri öğrencilerinin sanayi alanında bir ön lisans programına devam etmeden iş bulma oranlarının Teknik Liselerine göre daha yüksek olması, bu okulların fabrika gibi çalışmaları ve alanlarında tüm Türkiye'ye üretimde bulunmaları, elde edilen gelirden öğrencilere de pay vermeleri; dolayısıyla öğrencilerin yaptıkları işlerde ve derslerde daha dikkatli ve istekli çalışmaları gösterilebilir.

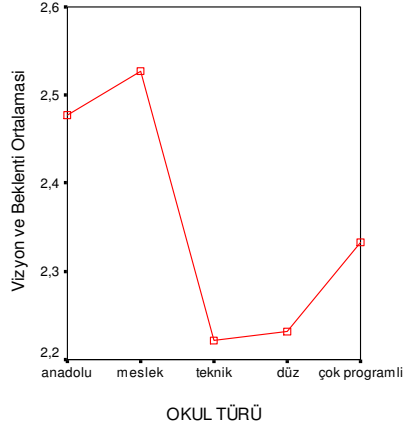
Ayrıca Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur. Üniversite sınav sistemi değişmeden önce Meslek Liseleri mezunlarının alanları dışında da tercih yapabiliyorlardı. Bu yüzden öğrenciler bir iş sahibi olmak ve bir zanaat öğrenmek ve üniversiteyi kazanamama ihtimalleri karşısında bu zanaatlarına devam edebilmek için Meslek Liselerini Normal Liselere tercih ediyorlardı.

Ancak sınav sisteminin değişmesi sonucu Meslek Liseleri mezunları sadece kendi alanlarından kısıtlı tercihler yapabilir duruma geldikleri için Normal Liselere kayış daha da artmış ve böylece Normal Liselerin öğrenci profili tamamen değişmiştir.

Bu da zaten yeterli sayıda dersliği veya öğretmeni olmayan Normal Liselerdeki sınıf mevcutlarını artırdı, daha fazla öğretmen ihtiyacını çoğalttı ve buda doğal olarak

başarıyı düşürdü. Bahsedilen tüm bu nedenler Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasındaki anlam farkını açıklayan nedenler arasında sayılabilir.

Şekil 2. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Vizyon ve Beklenti Düzeylerinin Ortalamaları

Şekil 2 incelendiğinde Anadolu ve Meslek liselerinin vizyon ve öğrencilerinin akademik–sosyal başarı düzeylerinin, teknik, normal ve çok programlı liselerden daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu meslek ve meslek liselerinin öğrencilerinin akademik– sosyal başarı ve okullarının vizyonu konusunda daha yüksek düzeyde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 26. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulların Örgütlenme Düzeylerinin Betimsel Analizleri

Örgütlenme	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,2080	,65377	,07356
Meslek Liseleri	60	2,2167	,63860	,08244
Teknik Liseleri	96	2,0045	,70061	,07151
Normal Liseler	43	1,8904	1,03666	,15809
Çok Programlı Liseler	22	1,9156	,63224	,13479
Toplam	300	2,0776	,73758	,04258

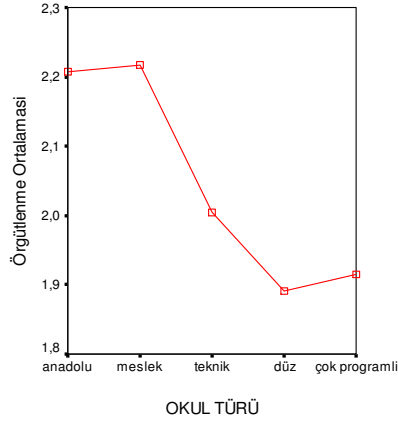
Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okullarının örgütlenme düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 27’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 27. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulların Örgütlenme Düzeylerinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler		Ortalama	Frekans	Anlamlılık
		Toplamı	df			
Okulların Örgütlenme Düzeyleri	Gruplar Arası	5,101	4	1,275	2,388	,051
	Grup İçi	157,561	295	,534		
	Toplam	162,662	299			

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre okullarının örgütlenme düzeyleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanan varyans analizi sonucunda, farklı okul türlerindeki örgütlenme düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p < 0.001$).

Şekil 3. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarının Örgütlenme Düzeyleri Ortalaması

Şekil 3 incelendiğinde Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin örgütlenme düzeyleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liseler, Normal Liseler ve Çok Programlı Liseler arasındaki örgütlenme düzeylerinin de birbirlerine yakın olduğu görsel destek olarak da yukarıdaki şekilde sunulmuştur.

Tablo 28. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri

Fiziksel Koşullar	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,0802	,50258	,05655
Meslek Liseleri	60	2,0574	,42593	,05499
Teknik Liseleri	96	1,8900	,49808	,05083
Normal Liseler	43	1,6693	,52536	,08012
Çok Programlı Liseler	22	1,8485	,46833	,09985
Toplam	300	1,9389	,50458	,02913

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okullardaki fiziksel koşulların yeterlik düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 29’da ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 29. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler		Ortalama	Frekans	Anlamlılık
		Toplamı	df			
Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyleri	Gruplar Arası	5,955	4	1,489	6,258	,000
	Grup İçi	70,172	295	,238		
	Toplam	76,127	299			

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre okullardaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyleri arasındaki farkı belirlemek amacıyla uygulanan varyans analizi sonunda, farklı okullardaki fiziksel yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. ($F_{4,299} = 6,26$) $p < 0.001$).

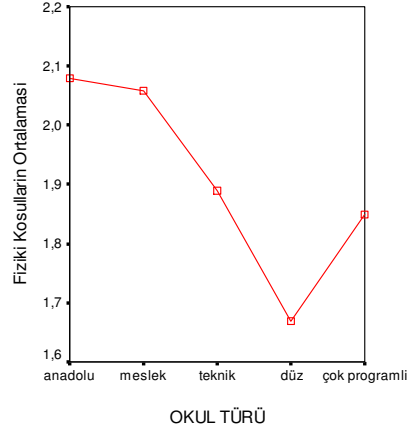
Bulunan bu farkın hangi okullar düzeyleri arasında olduğunu anlamak için yapılan Sheffe testi sonucunda farkın Anadolu Liseleri ile Normal Liseler arasında, Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında olduğu görülebilir.

Anadolu Liseleri ile Normal Liseler arasındaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyleri konusundaki anlamlı farkın nedenleri arasında Anadolu Liselerinde sınıf mevcutlarının

Normal Liselere göre daha az olmasının yanı sıra Anadolu Liseleri için ayrılan devlet ödeneğinin Normal Liselere göre daha fazla olması da gösterilebilir.

Anadolu Meslek Liseleri ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasındaki fiziksel koşulların yeterlik düzeyleri arasındaki farkların nedenleri arasında; öğrencilerin okullarında birer işçi gibi çalıştıkları ve okullarında birçok alanda üretim yapıldığından dolayı Bakanlık ödeneğine gerek kalmadan okula üretim anlamında birçok katkıda bulunabilmeleri sayılabilir. Bu nedenle Meslek Liselerindeki fiziksel koşulların Normal Liselere göre çok daha iyi olduğu söylenebilir.

Şekil 4. Okul Türlerine Göre Okullardaki Fiziksel Koşulların Yeterlik Düzeyleri Ortalaması

Şekil 4 incelendiğinde Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin fiziksel koşullarının diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin fiziksel koşullar konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 30. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyinin Betimsel İstatistikleri

Okul Kaynakları	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,0207	,61087	,06873
Meslek Liseleri	60	1,9924	,51461	,06644
Teknik Liseleri	96	1,8201	,58262	,05946
Normal Liseler	43	1,6237	,62814	,09579
Çok Programlı Liseler	22	1,6198	,58354	,12441
Toplam	,06873	1,8645	,59992	,03464□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların talepleri yeterli seviyede karşılayabilme düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları Tablo 31’de ise bu değerlere göre uygulana tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 31. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri Yeterli Seviyede Karşılabilme Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler				
		Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Okul Kaynaklarının Yeterlik Düzeyleri	Gruplar Arası	6,910	4	1,727	5,061	,001
	Grup İçi	100,701	295	,341		
	Toplam	107,611	299			

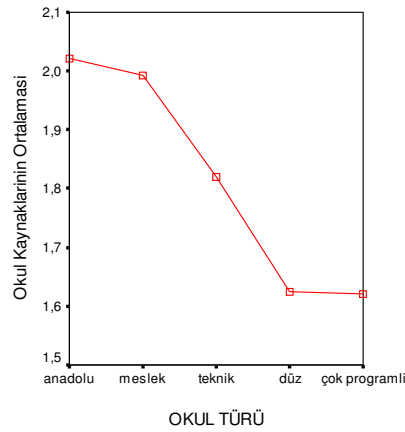
Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların talepleri karşılama düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için uygulanan varyans analizi sonunda; farklı okullardaki okul kaynaklarının yeterlik düzeyleri ve bu kaynakların talepleri karşılayabilme düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_{4-299} = 5,06$) $p < 0.001$). Bulunan bu farkın hangi okul düzeyleri arasında olduğunu saptamak için yapılan Sheffe testi sonucunda

bu farkın Anadolu Liseleri ile Normal Liseler, Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında olduğu görülebilir.

Anadolu Liseleri ile Normal Liseler arasındaki anlamlı farkın nedenlerini şu şekilde sıralayabiliriz; Anadolu Liseleri ile Normal Liselerin okul kaynakları bakımından aynı düzeyde oldukları varsayılsa bile öğrenci mevcudu yönünden daha az sayıda olan Anadolu Liselerinde bu kaynaklardan öğrencilerin yararlanma şanslarının daha fazla olacağı kolaylıkla söylenebilir.

Yine Anadolu Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasındaki anlamlı farkın kaynağı olarak Meslek Liselerinin daha çok sanayi ara elemanı yetiştirmek için kurulduğunu ve eğitim verdiğini ve tüm Türkiye de buldukları bölgelerin en kalabalık ve büyük okulları olduklarını düşünülürse, kullanılan kaynaklarında çok daha fazla olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü okullarda verilen eğitim zaten teoriden çok pratiğe dayandığı için bu okulların kaynak konusunda daha fazla gelişmiş olduklarını söylemek mümkündür.

Şekil 5. Okul Türlerine Göre Okul Kaynaklarının Öğrencilerin Hizmetinde Olması ve Bu Kaynakların Talepleri yeterli Ölçüde Karşılabilme Düzeylerinin Ortalaması

Şekil 5 incelendiğinde Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin okul kaynaklarının diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin okul kaynaklarının öğrencilerin hizmetinde olması ve bu kaynakların

talepleri yeterli seviyede karşılayabilmesi konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 32. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri

Eğitim Öğretim Durumu	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,6401	,56353	,06340
Meslek Liseleri	60	2,3952	,50344	,06499
Teknik Liseleri	96	2,1771	,56756	,05793
Normal Liseler	43	2,4618	,63799	,09729
Çok Programlı Liseler	22	2,2792	,56712	,12091
Toplam	300	2,3910	,58966	,03404□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin eğitim – öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin ve müfredatın yeterlik düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 33’da ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 33. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Eğitim – Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyinin Varyans Analiz Tablosu

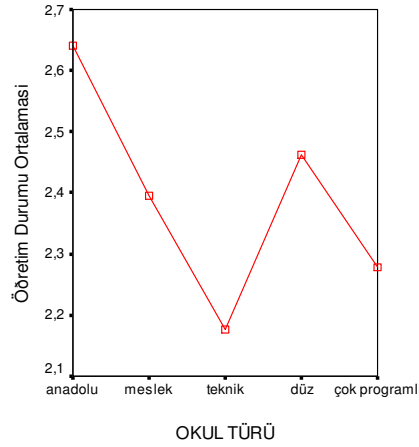
		Kareler Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Teknolojik Araç ve Gereçlerin Yeterlik Düzeyi	Gruplar Arası	9,788	4	2,447	7,665	,000
	Grup İçi	94,175	295	,319		
	Toplam	103,963	299			

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre eğitim–öğretimde kullanılan teknolojik araç ve gereçler ile müfredatın yeterlik düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için uygulanan varyans analizi sonucunda; farklı okullardaki eğitim–öğretimde kullanılan teknolojik aletlerin yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ($F_{4-299}=7,67$) $p<0.001$).

Bulunan bu farkın hangi okul düzeyleri arasında olduğunu saptamak için yapılan Sheffe testi sonucunda; farkın Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liseler arasında olduğu görülebilir.

Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liselerin eğitim amaçlarının ayrı olduğu bir gerçektir. Daha çok iş sektörüne yönelik ara eleman yetiştirme amacı içerisinde olan Anadolu Teknik ve Teknik Liselerdeki araç gereç donanımı ile üniversiteye girme ve okul koşulları açısından diğer lise türleri arasında ön sıralarda olan Anadolu Liselerinin teknolojiden yararlanma açısından daha önde olduğu söylenebilir.

Şekil 6. Okul Türlerine Göre Eğitim-Öğretimde Kullanılan Teknolojik Araç Ve Gereçler İle Müfredatın Yeterlik Düzeyleri Ortalaması

Şekil 6 incelendiğinde Anadolu Liselerinde eğitimde kullanılan teknolojik araç ve gereçlerin ve müfredatın yeterlik düzeyinin diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu Liseleri eğitimde kullanılan teknolojik araç – gereçler ve müfredatın yeterlik düzeyleri konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 34. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri

Sosyal Koşullar	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	1,8481	1,08709	,12231
Meslek Liseleri	60	1,8167	1,11221	,14359
Teknik Liseleri	96	1,7292	1,09043	,11129
Normal Liseler	43	1,4884	,96046	,14647
Çok Programlı Liseler	22	1,4545	1,14340	,24377
Toplam	300	1,7233	1,08198	,06247□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okullarının sosyal imkânlarının yeterlik düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 35’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 35. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyleri	Gruplar Arası	5,719	4	1,430	1,225	,300
	Grup İçi	344,318	295	1,167		
	Toplam	350,037	299			

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre sosyal imkânların yeterlik düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için uygulanan varyans analizi sonucunda; farklı okullardaki sosyal imkânların yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($F_{4-299} = 1,23$) $p < 0,001$).

Verilen cevaplar incelendiğinde tüm okul türlerinde sosyal koşulların yeterlik düzeylerinin tüm alanlarda belirtilen görüş düzeylerine göre çok daha düşük düzeyde, Kısmen Katılıyorum düzeyinde olduğunu söyleyebiliriz.

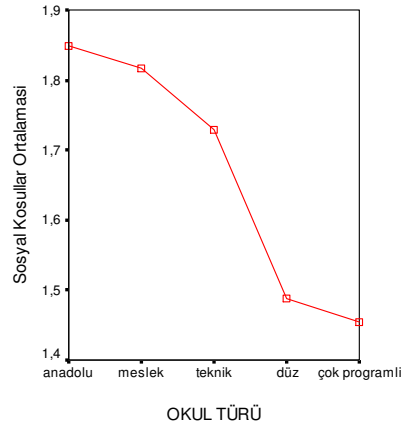
Bununda aslında tüm okulların, sosyal imkânlar açısından istenilen seviyede olmadıklarını gösterdiğini de söyleyebiliriz. Türkiye’de okul denilince akla gelen bina tipi mümkün olduğunca bahçe bakımından küçük veya tüm bahçenin bitki örtüsünden

yoksun betonla kaplı, bina olarak ise sadece sınıfların ve birkaç tane laboratuvarın olduğu, bu laboratuvarların okulların büyük bir bölümünde daha sonradan sınıf olarak kullanıldığı ve bahçesinde ise sosyal veya sportif faaliyet adına sadece iki tane basketbol potasının olduğu, kulüplerin sadece kâğıt ve raporlar üzerinde çalıştıkları, öğrencilerin bırakın boş zamanlarını eğitim öğretim zamanında bile içinde bulunmak istemedikleri bir yer akla gelmektedir.

Bu da sosyal ve sportif faaliyet alanları açısından yetersiz olan okullarımızda birçok sorunu beraberinde getirmektedir. Anket çalışması boyunca gerek tüm okullarda bulunulması gerekse bildirilen görüş düzeylerinden, tüm okul türlerinin bu konuda yetersiz olduğu gözlenmiştir. Son zamanlarda yazılı ve görsel medyada ki lise öğrencilerinin şiddet haberlerinde bu tespitleri desteklediği söylenebilir.

Okullarımız sosyal imkânlar açısından öğrencilerin boş zamanlarında da zaman geçirmekten zevk aldıkları, her türlü sosyal ve sportif faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri, kurdukları kulüpler aracılığıyla boş zamanlarını geçirebilecekleri yerler haline dönüştürmek suretiyle öğrencilerin negatif enerjilerini atabilecekleri yerler haline getirilmesinin çok önemli olduğu söylenebilir.

Şekil 7. Okul Türlerine Göre Sosyal İmkânların Yeterlik Düzeyi Ortalaması

Şekil 7 incelendiğinde Anadolu Liselerindeki sosyal imkânların yeterlik düzeylerinin diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu Liselerinin sosyal imkânların yeterlik düzeyleri konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 36. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları ve Yönetim Anlayışlarının Betimsel İstatistikleri

Liderlik	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	1,8766	,79247	,08916
Meslek Liseleri	60	2,0667	,70990	,09165
Teknik Liseleri	96	1,8672	,82315	,08401
Normal Liseler	43	1,6512	,78517	,11974
Çok Programlı Liseler	22	1,7841	,73717	,15717
Toplam	300	1,8725	,78646	,04541□

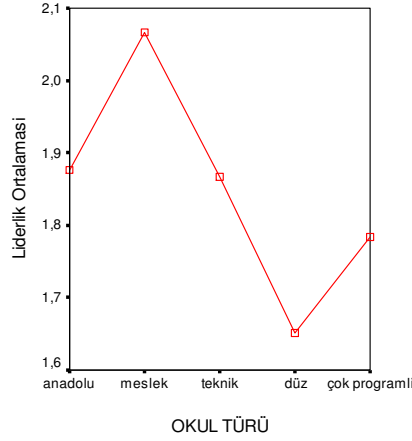
Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan yönetici ve öğretmenlerin; yöneticilerin liderlik yaklaşımları ve yönetim anlayışlarına ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 37’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 37. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşımları ve Yönetim Anlayışlarının Varyans Analizi Tablosu

		Kareler	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
		Toplamı				
Liderlik	Gruplar	4,545	4	1,136	1,858	,118
Yaklaşımları ve	Arası					
Yönetim	Grup İçi	180,391	295	,611		
Anlayışları	Toplam	184,936	299			
Yeterlik Düzeyi						

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre yöneticilerin liderlik yaklaşımları ve yönetim anlayış düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için uygulanan varyans analizi sonucunda; farklı okullardaki sosyal imkânların yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($F_{4,299} = 1,86$) $p < 0.001$).

Şekil 8. Okul Türlerine Göre Yöneticilerin Liderlik Yaklaşım ve Yönetim Anlayış Düzeyleri Ortalaması

Şekil 8 incelendiğinde Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin yöneticilerin liderlik yaklaşımları ve yönetim anlayışlarının diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur. Buna göre Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin yöneticilerin liderlik yaklaşımları ve yönetim anlayışları konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 38. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncel, Yaratıcı-Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici ve Esneklik Düzeyinin Betimsel İstatistikleri

Eğitim Programları	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	1,9241	,82173	,09245
Meslek Liseleri	60	1,8833	,66617	,08600
Teknik Liseleri	96	1,6693	,77076	,07867
Normal Liseler	43	1,4884	,83444	,12725
Çok Programlı Liseler	22	1,6932	,73570	,15685
Toplam	300	1,7550	,78231	,04517□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okullarda izlenen müfredatın öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı-eleştirel düşünmeye sevk edici ve esneklik düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 39’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

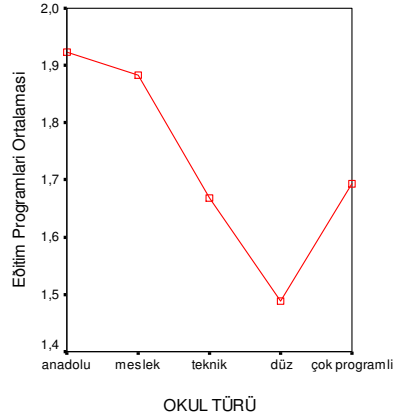
Tablo 39. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okullarda İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Yeterli Düzeyde Güncelliği, Yaratıcı – Eleştirel Düşünmeye Sevk Ediciliği ve Esnekliğinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Kullanılan Müfredatın Yeterlik Düzeyi	Gruplar Arası	7,092	4	1,773	2,974	,020
	Grup İçi	175,900	295	,596		
	Toplam	182,993	299			

Öğretmen ve yöneticilerin okul türlerine göre okullarda izlenen müfredatın öğrenciler açısından yeterli düzeyde güncel, yaratıcı – eleştirel düşünmeye sevk edici olma düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda; farklı okullarda izlenen müfredatın öğrenciler açısından güncel, yaratıcı – eleştirel düşünmeye sevk edici olma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

($F_{4-299} = 2,97$) $p < 0.001$).

Şekil 9. Okul Türlerine Göre İzlenen Müfredatın Öğrenciler Açısından Güncel – Yaratıcı ve Eleştirel Düşünmeye Sevk Edici Olma Düzeyinin Ortalaması

Şekil 9 incelendiğinde Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinde izlenen müfredatın öğrenciler açısından güncel, yaratıcı – eleştirel düşünmeye sevk edici olma düzeyinin diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur.

Buna göre Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin izlenen müfredat konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Okul türleri arasında anlamlı fark bulunmayışının nedenlerinden biriside tüm okul türlerinde izlenen müfredatın tüm okullarda görüş belirten öğretmenler ve yöneticiler tarafından sadece kısmen yeterli görölmesi ve öğrencileri sadece ezberci eğitime yöneltmesi olarak görülebilir.

Sadece sınavlara hazırlık ve sınavlarda başarılı olanlara şans veren bir eğitim sistemi içinde müfredat da merkezi otorite olan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmakta ve öğretmenlerin görüşleri alınmamaktadır.

Tablo 40. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulda Kullanılan Denetleme ve Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği ve ğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanına Sahip Olma Düzeylerinin Betimsel İstatistikleri

Ölçme Değerlendirme	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,1139	,60948	,06857
Meslek Liseleri	60	2,1958	,68904	,08895
Teknik Liseleri	96	1,9609	,66622	,06800
Normal Liseler	43	1,9244	1,33690	,20388
Çok Programlı Liseler	22	1,9432	,67229	,14333
Toplam	300	2,0417	,79079	,04566□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan ğretmen ve yöneticilerin okullarında kullanılan denetleme ve değerlendirme sisteminin güvenirliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 41’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 41. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okulda Kullanılan Denetleme ve Değerlendirme Sisteminin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanağına Sahip Olma Düzeylerinin Varyans Analizi Tablosu

		Kareler Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Denetleme ve Değerlendirme Sisteminin Yeterlik Düzeyi	Gruplar	3,269	4	,817	1,312	,265
	Arası					
	Grup İçi	183,710	295	,623		
	Toplam	186,979	299			

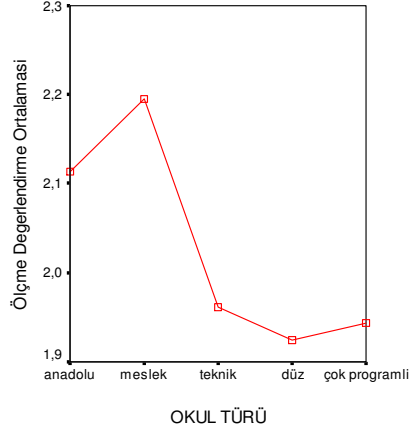
Öğretmen ve yöneticilerin okul türlerine göre okullarda kullanılan denetleme ve değerlendirme sisteminin güvenirliliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için yapılan varyans analizi sonucunda; farklı okullarda izlenen müfredatın öğrenciler açısından güncel, yaratıcı – eleştirel düşünmeye sevk edici olma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($F_{4,299} = 1,31$) $p < 0,001$).

Tüm okullarda bu konuda görüş bildiren öğretmen ve yöneticilerin cevapları arasında anlamlı bir farklılığın olmamasının nedenleri arasında Milli Eğitim Bakanlığının tüm okul türlerinde ki öğretmenleri, okul tiplerine, sosyal veya fiziki koşullara, öğrenci profiline dikkat etmeksizin, aynı sistemle ve aynı şekilde denetlemesi gösterilebilir.

Öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirebilmeleri konusunda örnek alınması gereken ve Avrupa Birliği içerisinde 2 yıl önce oluşturulmuş bir sistem olan (CEF) Ortak Avrupa Çerçevesi'dir. Bu çalışmaya göre tüm öğrencilere öğrendikleri bütün dersler için ek ders ve çalışma kitaplarının yanı sıra Kültür Kitapçıkları (Culture Clips) oluşturulmuş ve bütün ödevler, sınavlar eklenir.

Bu şekilde de öğrencilere belli dönemlerde öğrencilere geri verilerek onların bir hafta, bir ay veya bir dönem önceki durumlarıyla şuan ki durumları arasındaki farkı görerek kendilerini değerlendirme olanağı sağlanmaktadır.

Şekil 10. Okul Türlerine Göre Kullanılan Denetleme ve Değerlendirme Sistemlerinin Güvenirliği ve Öğrencilerin Kendi Gelişimlerini Değerlendirme Olanığına Sahip Olma Düzeylerinin Ortalaması

Şekil 10 incelendiğinde Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin okulda kullanılan denetleme ve değerlendirme sisteminin güvenirliliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma düzeyinin diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur.

Buna göre Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin okulda kullanılan denetleme ve değerlendirme sisteminin güvenirliliği ve öğrencilerin kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahip olma konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 42. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması Konusunda Betimsel İstatistikleri

Okul İklimi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata
Anadolu Liseleri	79	2,0000	1,02532	,11536
Meslek Liseleri	60	2,0667	1,08716	,14035
Teknik Liseleri	96	1,7396	1,09779	,11204
Normal Liseler	43	1,5581	1,00717	,15359
Çok Programlı Liseler	22	1,7273	1,16217	,24778
Toplam	300	1,8467	1,07720	,06219□

Yukarıdaki tabloda okul türlerine göre dağılımı yapılan öğretmen ve yöneticilerin okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırması düzeylerine ilişkin N sayıları, ortalamaları, standart sapmaları, standart hataları, Tablo 43’de ise bu değerlere uygulanan tek yönlü varyans analizi sonuçları ifade edilmiştir.

Tablo 43. Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma ve Saygı Duyma İsteği Uyandırması Konusunda Varyans Analizi Tablosu

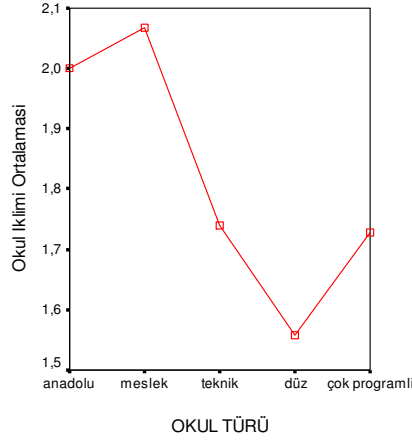
		Kareler				
		Toplamı	df	Ortalama	Frekans	Anlamlılık
Okul İkliminin Yeterlik Düzeyi	Gruplar Arası	9,755	4	2,439	2,134	,077
	Grup İçi	337,191	295	1,143		
	Toplam	346,947	299			

Öğretmen ve yöneticilere okul türlerine göre okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırma düzeyleri arasındaki farkı belirlemek için uygulanan varyans analizi sonucunda; farklı okullardaki okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırma düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($F_{4-299} = 2,13$) $p < 0.001$).

Bunun nedenleri arasında ise daha önce okulların fiziki koşulları ve okul kaynaklarının yeterlik düzeylerinin düşük olması gösterilebilir. Ayrıca farklı okul türlerinde ki öğrencilerin kişilik özelliklerinin birbirlerinden farklı olduğu da Ekşi ve Ortar’ın (2000) yılında tespit edilmiştir. ([www.edam.com.tr/kuyeb_Abstract/1\(1\)_7.pdf](http://www.edam.com.tr/kuyeb_Abstract/1(1)_7.pdf))

Bu yüzden öğrencilerin okul mallarını korumayı değil okuldan biran önce çıkmayı istediği, okulda geçirdikleri zamanları minimuma indirmeye çalıştıkları söylenebilir. Bu da tüm okullardaki öğrencilerin ortak yanları olarak görülebilir.

Şekil 11. Okul Türlerine Göre Okul İkliminin Öğrenciler Üzerinde Okul Mallarını Koruma Duygusu Uyandırma Düzeyinin Ortalaması

Şekil 11 incelendiğinde Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerindeki okul ikliminin öğrenciler üzerinde okul mallarını koruma duygusunun diğer lise türlerine göre daha yüksek olduğu görsel destek olarak da yukarıda sunulmuştur.

Buna göre Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin okul iklimlerinin öğrenciler üstünde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırması konusunda daha yüksek değerde görüş ortalamasına sahip oldukları söylenebilir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

SONUÇLAR

Bulgulardan çıkarılan sonuçlar alt problemlerdeki sıraya uygun olarak sunulmuştur.

Anadolu Liseleri ile Anadolu Meslek ve Meslek Liselerinin öğretmenleri ve yöneticileri ile diğer okulların yöneticileri öğrencilerin akademik – sosyal başarıları ve okullarının vizyonunun yeterli olduğunu belirtirken, diğer okulların öğretmenleri kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Bu farkın yöneticiler lehinde olduğu saptanmıştır ve bu farkın ise Anadolu Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile diğer okul türleri arasında olduğu belirlenmiştir.

Tüm okul türlerindeki öğretmenler okullarının örgütlenme düzeyinin kısmen yeterli olduğunu belirtirken, Çok Programlı Lise yöneticileri hariç diğer tüm yöneticiler ise yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tüm okul türlerindeki öğretmenler okullardaki fiziksel koşulların kısmen yeterli olduğunu ifade ederken, Anadolu liseleri yöneticileri yeterli olduğunu, diğer yöneticiler ise kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın yöneticiler lehine olduğu saptanmıştır ve bu farkın ise Anadolu Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında olduğu belirlenmiştir.

Anadolu, Anadolu Meslek ve Meslek, Anadolu Teknik ve Teknik Lise öğretmenleri okul kaynaklarının talepleri kısmen yeterli seviyede karşıladığını belirtirken, diğer okul öğretmenleri ise yetersiz seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. Anadolu Lisesi Yöneticileri yeterli olduğunu, diğer tüm okul yöneticileri kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın yöneticiler lehine olduğu saptanmıştır ve bu farkın ise Anadolu Liseleri ve Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri ile Normal Liseler arasında olduğu belirlenmiştir.

Anadolu Liseleri ile Normal Lise öğretmenleri okullarında kullandıkları teknoloji araç ve gereçlerin yeterli düzeyinde olduğunu ifade ederken, diğer tüm okul öğretmenleri kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Tüm okul yöneticileri ise yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın yöneticiler lehine olduğu saptanmıştır ve bu farkın ise Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liseler arasında olduğu belirlenmiştir.

Tüm okul türlerindeki öğretmenler okullarındaki sosyal imkânların kısmen yeterli olduğunu belirtirken, Anadolu liseleri yöneticileri yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Çok Programlı Lise yöneticileri de kısmen yeterli olduğunu diğer tüm okul yöneticileri ise yeterli olduğunu ifade etmişlerdir.

Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın yöneticiler lehine olduğu saptanmıştır ve bu farkın ise Anadolu Liseleri ile Anadolu Teknik ve Teknik Liseler arasında olduğu belirlenmiştir.

Normal Lise öğretmenleri yöneticilerin yetersiz olduklarını belirtirken diğer tüm okul türlerindeki öğretmenler yöneticilerin kısmen yeterli olduklarını belirtmişlerdir. Çok Programlı Lise yöneticileri kısmen yeterli, diğer tüm okul türlerindeki yöneticiler ise yeterli olduklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anadolu ile Anadolu Meslek ve Meslek Lisesi öğretmenleri müfredatın yeterli olduğunu belirtirken, diğer tüm okul türlerindeki öğretmenler yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Anadolu ile Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri ise müfredatın yeterli olduğunu diğer lise yöneticileri ise kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tüm okul türlerindeki öğretmenler denetleme ve değerlendirme sistemin kısmen yeterli olduğunu belirtirken, Anadolu, Anadolu Meslek ve Meslek ile Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri yeterli olduğunu ifade ederken, diğer okul yöneticileri kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Normal Lise öğretmenleri okul ikliminin yetersiz olduğunu belirtirken diğer tüm okul öğretmenleri kısmen yeterli olduğunu belirtmişlerdir. Anadolu, Anadolu Meslek ve Meslek, Anadolu Teknik ve Teknik Lise yöneticileri okul ikliminin yeterli olduğunu ifade ederken, Normal ve Çok Programlı Lise yöneticileri ise kısmen yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Öğretmenler ile yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

ÖNERİLER

- 1.** Öncelikle ülke çapında veya bölgesel boyutta sadece eğitimle ilgilenen akreditasyon kurumları oluşturulabilir, eğer bu iş devlet eliyle yapılacaksa her il milli eğitim müdürlüklerinde akreditasyon departmanları kurulabilir.
- 2.** Tüm okullarda öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını içeren; öğretmen, yönetici ve öğrencilerin de içine alındığı net vizyonlar oluşturulabilir.
- 3.** Okullarda örgütlenme yapıları hiyerarşik düzenden çıkarılarak, öğrencilerin ve tüm çalışanlarında kararlara katıldığı bir yapıya dönüştürülebilir ve öğrenci temsilciliği sistemi tam işler hale getirilebilir.
- 4.** Okullardaki fiziksel koşullarda belirli standartlara bağlanabilir ve bu standartlar oluşturulmadan veya sağlanmadan okullar hizmete açılmayabilir.
- 5.** Sosyal imkânlar da okulların en önemli sorunlarından biri olarak, tüm okulların tıpkı fiziksel koşullarda olduğu sosyal olarak ta tam donanımlı olmaları sağlanabilir. Bu sayede okullardaki öğrenciler arasındaki kötü olayların da önüne geçilmiş olur ve böylece öğrencilerin boş zamanlarını daha iyi geçirmesi sağlanabilir.
- 8.** Yöneticilerin seçilmesi de belirli standartlara bağlanabilir ve bu standartlar sadece yöneticilik ve liderlik vasıfları üzerine oturtulabilir.

9.Program geliştirilmesi sürecinde öğretmenlerin de görüşleri alınmalı ve uygulama aşamasında da esneklik sağlanmalıdır.

10.Okullarda kullanılan değerlendirme ve denetleme sistemleri de hem öğrenciler açısından hem de personel açısından daha çok performansın değerlendirilmesi yönünde değiştirilebilir.

KAYNAKÇA

ACA ve CAC (Commission on Accreditation for Corrections), (1994),“Answering Your Questions About Standards and Accreditation”, **Corrections Today**, Vol.56, No.2, s.196-197

AKAO, Y ve Kanri Hoshin (1991), **Policy Deployment for Successfull T.QM**, Productivity Pres, Cambridge MA

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, (2003), Akreditasyon İlkeleri Hakkındaki 28 Haziran 1994 tarihli 94/4 Doküman

AKSOY, Rüstem, (1997), “KAMK’nın Uluslararası Arenadaki Faaliyetleri”, **Standard Dergisi**, Mart, s.79

APLAC GENERAL ASSEMBLY, (2006), “Asia Passific Laboratory Accreditation Cooperation, Aplac Rules of Procedure – Aplac”, Sec 004 Issue 8, p.1–18

<http://www.aplac.org/aplacrulesofprocedure>

Avrupa Konseyi’nin 21 Aralık 1989 tarihli “Uygunluk Değerlendirmesinde Küresel Yaklaşım” Kararı

BRINKMAN, Klaus, (1997), “How to Achieve World-Wide Mutual Recognition of Calibration and Test Results_or Who Accredites the Accreditor?”, **Accreditation and Quality Assurance**, Vol.2, No.5

BORZI, Mork G. ve Timothy H. Mills, (2001), “Communication Apprehension in Upper Level: Accounting Students : An Assesment of Skill Developmet”, **Journal of Education for Bussiness**, Vol.76, No.4

COM, (1996), "Communication From the Commission, Community External Trade Policy in the Field of Standards and Conformity Assessment", 564 final, Brussels

CORWIN, Joe-Anne, (2005), "Juvenile Correctional Education Standards Approved", **Corrections Today**, Vol.67, No.1

CUNNINGHAM, Sarah (2003), "Accountability Through Accreditation", **School Accreditation Program at American Academy for Liberal Education**, ALE Press, NY

DEMING, W. Edwards ve J. Juran, (1987), "QC Circles in the West", **Quality Progress**, Vol. 20, No.9, s.60-61

DURMUŞ, Alpaslan (2004), "Küreselleşmenin Eğitime Etkileri Üzerine Öngörüler", **Yarın Dergisi**, Kasım Sayısı

<http://www.yarindergisi.com>

EA (European Accreditation), " The Accreditation Standards and Procedures for Education of the Member States and Their Accreditation Institutions"

<http://www.european-accreditation.org> (30/03/2006)

EATON, Judith S., Fryshman, Bernard, Hope, Samuel, Scanlon, Elise, Crow, Steve, Change (2005), "Disclosure and Damage: Can Accreditation Provide One Without the Other?", **Higher Education Act**, Vol.37, Issue.3

ELGART, Mark A.,(2004), "Southern Association of Colleges and Schools and Council of Accreditation and School Improvement",

<http://www.sacs.casi.com>. 2004

EC (European Commission), (1994), “Principles of Accreditation in Certification”,
Industry, Brussels

EWELL, P.T.,(1998), “Examining a Brave New World: How Accreditation Might be
Different”, **CHEA Usefulness Conference**

FEIGENBAUM, A.V (1983), **Total Quality Control**, 3. Baskı, Mc Graw-Hill, New
York

GILL, Wanda E. (1993), “[Conversations about Accreditation: Middle States
Association of Colleges and Schools: Focusing on Outcomes Assessment in the
Accreditation Process](#): A Presentation for the 1993 American Association for
Higher Education Double Feature Conference on Assessment and Continuous
Quality Improvement”,

<http://www.ala.org/ala/acrlbucket/infolit/bibliographies1/accreditation.htm>,
12.06.2006

GLIDDEN, R.(1998), **The Contemporary Context of Accreditation Challenges in a
Changing Environment**, June 25, CHEA Publishing, s.83, CA

GLIDDEN, R.(1996), “Accreditation at a Crossroad”, **Educational Record**,
American Council of Higher Education, Special Annual Meeting Issue

GÜNÇER, B. (1998), “Öğretmen Eğitiminde Akreditasyon: İngiltere ve A.B.D.
Örnekleri”,

www.metu.edu.tr/~aliy/pub.htm - 51k

HAMALAINEN, K.J., J. Kangasniemi Haakstad, T. Lindeberb ve M. Sjölnuf, (2001a),
“ENQA Occasional Paper, **Quality Assurance in the Nordic High Education**,
No.2

Publication Jointly Prepared by ILAC andI AF, (1998), “About Ilac”, ILAC
(International Laboratory Accreditation Cooperation),No.5,s.1

<http://www.ilac.org/aboutilac>

International Standard Organization Jointly Comitte Publication, Standards
Development and Published Standards, ISO (International Standards
Organization), 2002

<http://www.iso.org,2002>

ITU (İstanbul Teknik Üniversitesi), “Akreditasyon ile Kalite Yönetimi İlkeleri
Arasındaki İlişki”

<http://www.mkn.itu.edu.tr/genbil/akred.html,2004>

TSE Yazılım Geliştirme ve Uygulama Müdürlüğü, (2006), “132 Sayılı Kanun, 3.
Bölüm, 10. Madde”,

<http://www.tse.org.tr/Turkish/urunbelgelendirme/UBMlbytaseron.pdf+tse+132+nolu+kanun,+3+b%C3%B6l%C3%BCm,+10.+madde&hl=tr&ct=clnk&cd=1&gl=tr>

LINDQVIST, O ve Hamalainen, K. S (2001), “Institutional Evaluation in Europe,
ENQA Workshop Reports 1”, Editörler: Voima ve S. Wahlen, **The Contexts of
Institutional Evaluations**, s. 9-11

MEB (Milli Eğitim Bakanlığı), 2006, “Türkiye’deki Meslek Liselerinde Avrupa’ya Uyum ve Reform Amacıyla Pilot Uygulamaları Başlatılan Da Vinci Projesi ve Akreditasyon Sürecine Katkıları”

<http://www.meb.gov.tr/teknikegitim/davinci>

MENDES, Antonio Silva ve G. Giannudo, (1997), “The European Quality Assurance Standards”, EN ISO 9000 ve EN 45000, **The Community’s New Approach III/B/4 Legislation**

Meridian Schools Jointly Published, (2006), “Meridian School Receives Accreditation”,

<http://www.meridianschool.org/accredit.cfm,10.06.2006>

MIZIKACI, Fatma, (2003), “Quality Systems and Accreditation in Higher Education: An Overview of Turkish Higher Education”, **Quality in Higher Education**, Vol.9, No.1

NEASC (New England Association of Schools and Colleges), (2006), “The Procedures of Accreditation for High Schools and Their Evaluation and Post-Accreditation Procedures”

<http://www.neasc.org/contents.htm.2006>

ÖZKALE, Lerzan (2006), “Öğretim Programlarının Kalite Süreçleri Kapsamında Yeniden Değerlendirilmesi”, **Bologna Rehberi**,

www.istanbul.edu.tr/duyurular/bolonya-5.ppt

PAISLEY, Pamela O. ve L. Dianne Borders, (1995), "School Counseling: An Evolving Speciality", **Journal of Counseling and Development**, Vol.74, s.2.

REHBER, E (2002), **Yüksek Öğretimde Kalite Sorunu**, 3. Baskı, Uludağ Üniversitesi Yayını, Bursa.

ROWLAND, Claudia, (2000), "Discovering the New World Of Accreditation Standards", **Corrections Today**, Vol. 62, No. 5

SALMANSON, R.,(2001), "TQM Quality Works Cited"

<http://www.emporia.edu/mmfe/jour24hr/salmon.htm>

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, (2003), **Avrupa Birliği'nde Akreditasyona İlişkin Uygulamalar ve Türkiye'de Akreditasyon Sisteminin Oluşturulmasına Yönelik Çalışmalar**,113, Ankara

SRIKANTHAN, G (1999), "A World View 11th International Conference on Assessing Quality in High Education", **Universities and Quality**, CAO Press, Manchester, UK

Standardizasyon ve İlgili Faaliyetler Hakkında Genel Terimler ve Tariflere İlişkin EN 45020 Standardının 13.7 Maddesi

http://www.tse.gov.tr/standardizasyon/en_45020/html.33k (30/05/2006)

Survey on Some Accreditation Systems in Europe, Asia, Australia, America, Africa, (2004), **DAR Brochure**, No.6, Berlin

European Economy Community Published, (1979), "The Treaty of Rome", Articles of 30-36, Rome

<http://www.eur.lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61993C0324:EN:HTML - 86k ->

Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, (27.10.1999), “Türk Akreditasyon Kurumu 4457 Sayılı Kanunun Kuruluş Amacınının 1. Maddesi” Ankara

<http://www.turkak.org.tr/organlar/4457.htm - 30k ->

TCBDTM, (Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı), 1999, “Ticarette Teknik Engeller, DTÖ TBT Anlaşması,25.07.1999

<http://www.teknikengel.gov.tr.26.03.2006>

Türk Dil Kurumu Sözlüğü (2006), “Standardın Tanımı”

<http://www.tdk.gov.tr/standart ve>

http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Dil_Kurumu

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (2000), “ Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ana Yönetmeliği”,

<http://www.tmmob.org.tr/02.12.2002>

Türk Standartları Enstitüsü (29/03/2004), “Çalışanların ve Kurumların 132 Sayılı Kanunla Belgelendirilmesi”, Sayı.2004/3

http://www.cankaya.gov.tr/tr_html/DDK/tse.htm

Uludağ Üniversitesi, (2001), Akreditasyon El Kitabı, U.Ü. Basımevi, Bursa

Ulusal Ajans, “Akreditasyon Terimi ve Eğitim Açısından Akreditasyon Sürecinin Aşamaları”

<http://www.ua.gov.tr> (10/11/2006)

VIADERO, Debra, (1997), “Hartford High School Retains Accreditation, Gets Probation Instead”, **Education Week**, Vol.17, No.6

VUGHT, Frans Von, (2001), “Towards Accreditation Schemes in Europe”, **CRE Validation Seminar**, 8-10 Şubat, Lisbon

WALKER, Marlon A., (2005), “Fighting for Credibility”, **Black Issues in Higher Education**, Vol.22, Issue 1

WTO (World Trade Organization), (1997), “Agreement on the Technical Barriers to Trade”, 6.1, NY

YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu), (2006), “TÜRKAK Tarafından Türkiye’deki Üniversitelerin Bazılarında Yürütülen Pilot Akreditasyon Çalışmaları

<http://www.yok.gov.tr/turkak/pilotakreditasyon-html> 9k

YÖK (Yüksek Öğretim Kurumu)

http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ogretmen_egitiminde_kalite.html 91k
(08/09/2006)

EKLER

EK-I

Sayın Okul Yöneticisi;

Okul yöneticilerin sorunlarının çözümüne katkı sağlamayı amaçlayan bilimsel bir çalışma yapmaktayım. Araştırmanın yapılabilmesi için sizlerin katkılarına başvurulmuştur.

Elde edilen verilerden ve sonuçlarından yalnızca araştırma amaçlı yararlanılacak, her ne sebeple olursa olsun başka amaçlar için kullanılmayacaktır.

Verileri toplayabilmek için sizlere 2 sorudan oluşan “Ek-II”, 56 sorudan oluşan “EK-III” olmak üzere iki ayrı döküm sunulmuştur. Bu iki ekte verilen ifadelere bağlı olarak seçtiğiniz seçenekleri bu sayfanın sağındaki “Cevap Formu”nda belirtilen yere işaretleyiniz ve lütfen sorularda boş bırakmayınız. Kimliğinizi belirtmeden, en doğru bilgiyi vermeniz araştırmanın bilimselliği açısından önem taşımaktadır.

İçten vereceğiniz yanıtlarla araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür ederim, çalışma hayatınızda başarılar dilerim.

Sencer KOYUNCU

Sakarya Üniversitesi

Eğ. Yön. Ve Den. Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

EK II

1. Okul Türünüz Nedir?

- a) Anadolu ve Fen Liseleri
- b) Anadolu Meslek ve Meslek Liseleri
- c) Anadolu Teknik ve Teknik Liseler
- d) Çok Programlı Liseler
- e) Normal Liseler

2. Okuldaki Göreviniz Nedir?

- a) Öğretmen
- b) İdareci

EK III

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA AKREDİTASYON

ANKET

Okulunuzla ilgili aşağıdaki ifadelere ne ölçüde katılıyorsunuz?

	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
--	------------------------	----------	-------------------	---------	-----------------------

1) Okulumuzun karakterini ve amaçlarını yansıtan bir vizyonu vardır.	()	()	()	()	()
2) Okulumuzun, öğrencilerin başarılarını ve performanslarını içeren beklentileri vardır.	()	()	()	()	()
3) Bu beklentileri yazınız. a) d) b) e)					
4) Okulumuz aynı zamanda öğrencilerin sosyal davranışlarını da geliştirmeyi amaçlamaktadır.	()	()	()	()	()
5) Bu amaçları geliştirmek için şu faaliyetler yapılmaktadır: a) c) b) d)					
6) Okulumuz sosyal ve akademik başarıları uyum içinde gerçekleştirmektedir.	()	()	()	()	()
7) Okul kuralları okul içindeki öğrenci ve öğretmenlerin katılımıyla belirlenir.	()	()	()	()	()
8) Okulumuz öğrencilerin yeteneklerini tanımlarına ve geliştirmelerine fırsat vermektedir.	()	()	()	()	()
9) Bu yeteneklerini ve fırsatlarını geliştirmek için şunlar yapılmaktadır: a) c) b) d)					
10) Okulumuzda derslerde etkin bir şekilde eğitim teknolojileri kullanılmaktadır.	()	()	()	()	()
11) Yeni teknikler ve buluşlar her zaman derse taşınmaktadır.	()	()	()	()	()
12) Ders kitapları ve öğretmenin ders anlatımı dışında dersler şu şekilde işlenmektedir. a) c) b) d)					
13) Öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak değişik anlatım teknikleri kullanılır.	()	()	()	()	()
14) Okulumuzda değişik alan dersleri için laboratuvarlar vardır.	()	()	()	()	()
15) Bu laboratuvarlar günceldir ve her türlü teknik donanım mevcuttur.	()	()	()	()	()
16) Bilgisayar laboratuvarı öğrenci kullanımına açıktır.	()	()	()	()	()
17) Okulumuzda internet derslere etkin bir şekilde katkı sağlamaktadır.	()	()	()	()	()
	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
19) Öğrencilerimizi dinlendiren, öfkelerini, sıkıntılarını kanallize ettikleri sosyal alanlar (spor salonu, futbol sahası, masa tenisi, bilardo masası vb.) okulumuzda mevcuttur.	()	()	()	()	()
20) Sınıflarımızda her öğrenci için 1m2 alan vardır.	()	()	()	()	()

21) Özürlü öğrenciler için okulumuzda şunlar mevcuttur. a) b) c)			d) e)		
22) Okulumuzun temizlik işleri profesyonel kişiler tarafından yürütülmektedir.	()	()	()	()	()
23) Okulumuzun güvenlik işleri profesyonel kişiler tarafından yürütülmektedir.	()	()	()	()	()
24) Okulumuzda doktor ve hemşireden oluşan ve acil bir durumda öğrencilere ve personele müdahale edebilecek bir sağlık ekibi mevcuttur.	()	()	()	()	()
25) Okulumuzda öğrenci kulüpleri etkin bir şekilde çalışmaktadır.	()	()	()	()	()
26) Bu kulüplere düzenleyecekleri aktiviteler için gerek görürlerse okul tarafından finansal destek sağlanmaktadır.	()	()	()	()	()
27) Rehberlik hizmetleri etkin bir şekilde yürütülmektedir.	()	()	()	()	()
28) Rehberlik hizmetleri gizlilik ilkesine göre yürütülür ve öğrencilerin rehberlik servisine güvenleri tamdır.	()	()	()	()	()
29) Okul yönetimi ve okul aile birliği yeterli mali desteğe sahiptir.	()	()	()	()	()
30) Okul yönetimimiz öğretmenlerin mesleki gelişimleri için gerekli gördüğü ve önemli olan programları, seminerleri, teknolojileri öğretmenlerin kullanımına sunar.	()	()	()	()	()
31) Okulumuzun kendisine ait, personel ve öğrencilerin kullanımına açık ve yeterli bir spor kompleksi mevcuttur.	()	()	()	()	()
32) Okulumuzda tüm olanaklardan faydalanan ve maddi anlamda doygunluğa ulaşmış bir yapı vardır.	()	()	()	()	()
33) Okulumuzda verilen yemek ve ulaşım hizmetleri yeterli kalitededir.	()	()	()	()	()
	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
34) Daha etkili bir eğitim için öğrencilerin görüşleri de her zaman dikkate alınmaktadır.	()	()	()	()	()
35) Okulumuzun eğitim müfredatı öğrencilerin akademik başarılarını ve gelişimsel ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	()	()	()	()	()
36) Müfredat öğrencileri eleştirel ve yaratıcı düşünmeye, problem çözmeye yönlendirmektedir.	()	()	()	()	()
37) Müfredat öğrencilerin ders dışı araştırma yapmasına fırsat vermektedir.	()	()	()	()	()
38) Müfredat öğrencilerin performanslarını dikkate alarak	()	()	()	()	()

esnekleştirilmeye uygundur. Gerekğinde bazı yerler çıkarılıp eklenebilmektedir.					
39) Okulumuzun denetleme ve değerlendirme süreci öğrencilerin gelişimine odaklanmış durumdadır.	()	()	()	()	()
40) Öğrencilerimiz kendi gelişimlerini değerlendirme olanağına sahiptirler.	()	()	()	()	()
41) Okulumuz her bir öğrencinin akademik başarı beklentisini karşılayacak kaynakları ve programları öğrencilerin hizmetine tahsis etmektedir.	()	()	()	()	()
42) Okulumuzda kütüphane fiziksel ve teknik açıdan yeterlidir.	()	()	()	()	()
61) Kütüphanedeki kitaplar güncel, öğrencilerin ve kullanmak isteyenlerin ihtiyaçlarına cevap verebilecek niteliktedir.	()	()	()	()	()
43) Öğrencilerimiz kütüphaneyi her zaman kullanabilmektedir.	()	()	()	()	()
44) Kütüphanede internet ağı mevcuttur.	()	()	()	()	()
45) Okulumuz kütüphanesi izlenen müfredatla ilgili yeterli donanıma sahiptir.	()	()	()	()	()
46) Okul iklimi öğrencilerimizde okul mallarını koruma ve saygı duyma isteği uyandırmaktadır.	()	()	()	()	()
47) Okulumuz yönetimi farklı öğrencilerin çok kültürlülüğü artırdığının farkındadır.	()	()	()	()	()
48) Yönetim, öğrenciler ve öğretmenler kurumsal boyutta karşılaşılan herhangi bir sorunda birbirlerine güvenip, destekleyip, işbirliğine gidebilmektedir.	()	()	()	()	()
49) Öğrenciler ve öğretmenler yaptıkları başarılı işler veya okulumuza sağladıkları katkılar nedeniyle okulumuz yönetimi tarafından açık bir şekilde yüreklendirilip ödüllendirilmektedir.	()	()	()	()	()
	Kesinlikle Yetersiz	Yetersiz	Kısmen Yeterli	Yeterli	Kesinlikle Yeterli
50) Aileler, öğrenciler ve kurum üyeleri kendilerini okulumuzdan memnun hissetmektedirler.	()	()	()	()	()
51) Okulumuzla ilgili alınacak önemli kararlarda yönetim kadar öğrencilerinde fikirlerine başvurulur.	()	()	()	()	()
52) Öğrencilerin başarı durumları öğretmenler, aileler ve yönetimin katıldığı düzenli toplantılarla değerlendirilmektedir.	()	()	()	()	()
53) Her bir öğrenci için bireysel tanıma formu düzenlenmektedir.	()	()	()	()	()
54) Yapılan değerlendirmeler sonucu öğrencilerle ilgili oldukları alanlarda kendilerini daha fazla geliştirme fırsatları varsa, kendilerini	()	()	()	()	()

geliştirmeleri için okulumuz maddi destek sağlamaktadır.					
55) Okulumuzda sürekli olarak başarıyı artırıcı çalışmalar yapılmaktadır.	()	()	()	()	()
56) Biçimlendirme ve yerleştirmeye dönük değerlendirmelerde yapılmaktadır. (Seviye sınıfları oluşturmak gibi)	()	()	()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Sencer KOYUNCU, 1980 yılında Çankırı'da doğdu. İlköğrenimini Sakarya 21 Haziran İlköğretim Okulu'nda, daha sonra Ali Dilmen Lisesi'nde ve ortaöğretimini ise Sakarya Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladı. 1998'de girdiği İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, İngilizce Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. 2002–2003 eğitim öğretim yılında Sakarya ili Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi'ne İngilizce Öğretmeni olarak atandı. 2003 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisansa başladı.

2005 yılında evlenen Sencer KOYUNCU, halen Arifiye Anadolu Öğretmen Lisesi'nde İngilizce Öğretmeni olarak görev yapmaktadır.